

JESUS CRISTO EMUMUJUYŪ E'EAP EKAWĒN

¹ Teófilo, kuy bima livrodup otupmubararak ewebeaptum. Apēn ijodi bima Jesus cuk adi o'gutaybitbiniaptup otupmubararak, apēn ixē juk adi o'e'eiaptup tak. Soat iboap o'gubararak kuy-atup pe ewebeaptup pe.

² Kabi kay jeu awap Jesus doze be o'taē aḡokatkayū. O'taē jewēju itaybin'ibiyūm. Taē'ibiyū o'gutaybin Deus biōḡbuk a'ōbi jeu awap. ³ 40 kabia ijodi oeku waram jetait puje. Ade em o'jebapukpuk jewēju etaybitbinayū kay. Itaybit cīcā ip o'e Jesus waram o'jetait iam, ade em ixē o'jojo buye.

— Deus soat kukukan je'e — io'e ixē cebe ip.

⁴ Awerom pima Jesus o'jekawēn ḡuto ceweju ip.

— Epewatwat ḡu juy Jerusalém ka bewi — Jesus o'e. — Ijop ka ma epesop. Ibiōḡbuk xipacat ajēmap pit cuy epejowiwi. Webay ixē ḡudot eykay apēn eywebe juk adi ocece iap taḡ — io'e. ⁵ — Kuy bima João ijodiat mubatisasan osunuy idibi be — io'e cebe ip.

— Gaxīn ma bit Deus biōḡbuk jajēm eykay. Ibiōḡbuk xipacat jeōm eywebe — io'e Jesus. Jesus imēn o'jekawēn jewēju etaybitbinayū eju.

⁶ Waram Jesus emumujuyū o'je'awero ip. O'jekawēn ip Jesus eju.

— Kariwa — io'e ip. — Gasũ du ocebadipyũ'in ecejomuy ocekekukan—Judeuyũ kukukan? — io'e ip.

⁷ — Eyetaybicap ġu iboam — io'e Jesus. — Webay acã itaybit. Ixe ja'õbi ixeyũ'in eykekukan iap kabia o'ġuweġũn. ⁸ Imēnpit eywebe Ibiõġbuk xipacat õm puje, Deus a'õbacaap kuġ epekuku. Eya'õcam omuwēnuwēn epekuku soat kaka daġ. Omuwēnuwēn epekuku Jerusalém ka watwat pe, Judéia eipi watwat pe dak, Samaria eipi watwat pe dak, wũyatka watwat pe dak — io'e.

⁹ Iboap muwēn puje, Deus Jesus o'tujowat jewekay. Ceweju etaybitbinayũ etabutpe o'tujowat. Aġ ip o'e cekay. Ceup o'jojojo ip. Pa'ũm. O'jepa'ũm kabikerereat pe Jesus. Iba'arēm o'e.

¹⁰ Kabi kay apũn pima aġokatkayũ oajēm Jesus eju oekuku'iaiyũ kay—xepxepayũ—cesayrucayũ.

¹¹ — Tapupuyũ — io'e ip. — Apēnpuye dak eyju jeapũnapũn kabi kay? — io'e ip Jesus emumujuyũ be—Galiléia eipi bewiayũ be. — Deus Jesus o'tujowat eyxewi. O'ġuyu kabi kay. Ceup epejojojo. Jeuap puxim waram je'pit — io'e aġokatkayũ.

¹² Jesus emumujuyũ o'jepit Jerusalém ka kay. O'jēm ip co'a bewi—Oliveira dip'a bewi. Oliveira dip'a Jerusalém ka tēġ ma o'yanuy—pũġ kilometro ma. ¹³ O'jeawero ip uk'a be—umat'abi be—Jerusalém ka be—kuy bima osodop ip iat'a be. Ibũrũ ma ibutet osodop ip; Pedro i, João i, Tiago i, André i, Filipe i, Tomé i, Bartolomeu i, Mateus i, wara'at Tiago i, Simão i, Judas i. Tiago Alfeu ipot osunuy. Judas Tiago ipot osunuy. Simão jeipi kay jġãat osunuy. Ibũrũ ma awerom ip osodop

umat'abi be. ¹⁴ Pũğ tağ ma ip jewağuyğuy osodop. Soat em je'aweroro'uk osodop ip Deus eju kawẽn ãm. Aoyũ dak je'aweroro'uk ip osodop ceweju ip. Maria cexe ip osunuy—Jesus xi. Jesus kitpitpiyũ dak je'aweroro'uk ip osodop ceweju ip.

¹⁵ Awerom pima, Pedro o'ãy itabucayũ xewi. Ade jĩã ip osodop Jesus kay itabucayũ. 120 osodop ip. Pedro o'jekawẽn ceweju ip.

¹⁶ — Okitpitpiyũ, eya'õpicũğcũğ cuy epesop wa'õ kay — io'e. — Kuyje Davi apẽn Judas kuka o'e iap o'ğuwẽn Deus biõğbuk a'õbi. Ixe Davi ekawẽn ibararak opop Deus ekawẽn tup pe. Ixe Judas Jesus pu ojuyayũ o'tujowat cekay. Gasũ o'jebapuk ibiat tup ekawẽn tağ—kuyatup ekawẽn tağ — Pedro o'e. ¹⁷ — Jesus ixe Judas o'taẽ kapik am oceweju — io'e. — Oceweju juk adi oekuku.

¹⁸ Imẽnpit ixe Judas Jesus o'ğũm itakomaayũ be. Dinheiro o'jat Jesus ũmap teim — io'e Pedro. — Ipi o'jat ixem dinheiro. Iğo eipi be o'jewağobua. Yabitorom o'at. O'je'ukedeğ. O'tũnpujẽm ijebit pewi. Oe'ũ — io'e Pedro cebe ip. ¹⁹ — Soat Jerusalém ka watwat ce'ũap awẽğ o'yawẽğtobuxik ip. Imẽnpuye ibo eipi butet Aceldama i o'subuteta ip ja'õm. (Aceldama ağokatkat toy o'toyjẽmiap ka iape wuya'õm). ²⁰ Imẽn e'em Salmo dup:

Tuk'a juy yabibuğ, i. Ka'ũma ma juy je'e ya be, i. Wara'at tup imẽn e'em:

Wara'at cuy jeenuy tũyap pe kapik am ixe dieğ, i — io'e Pedro.

²¹⁻²² Imẽnpuye wara'at'in cuy ataẽ oceweju ceku am ixe'ũm tieğ. Wara'at'in cuy ataẽ wuykukukat Jesus waram o'jetait iap muwẽn ãm soat pe — io'e. — Jesus ocexe bima oceweju juk adi

oekuku'iyũ'in cuy ataẽ — io'e. — João'ũm imubatisasan pima oceweju juk adi oekuku'iyũ'in cuy ataẽ—Deus Jesus muyu buje kabi kay oceweju oekuku'iyũ'in — io'e.

— Ibiat cuy ataẽ — io'e ip.

²³ — José juy ataẽ — io'e pũğpũğayũ.

— Barsabás cuy ataẽ—cũğ cĩcãat — io'e warara'acayũ Pedro be.

— Matias cuy ataẽ — io'e ip warara'acayũ bit.

²⁴ Gebuje o'jekawẽn ip Deus eju.

— Bay — io'e ip. — Etaybit apẽn oceju jewağuyğuy iam. ²⁵ Judas'ũm oibu'un oceweju jeku am — io'e ip. — Oibu'un ekpot eju am. Jekapikap o'suiwat jejuap ka kay jeju am — io'e ip. — Abu ğu xe'e ocetaẽ oceweju jeku am Judas'ũm tieğ? Barsabás tu ocetaẽ? Matias ğu xe'e? — io'e ip Deus pe.

Imẽn o'jekawẽn ip Deus eju.

²⁶ Gebuje yabararukat'a o'yaxik ip pũğ'in ip taẽ ãm. Imẽn itaybit ip o'e abu Deus o'taẽ iam. Imẽn Matias o'taẽ ip jeweu ip jeku am Judas'ũm tieğ. Ixe Matias onze beayũ eju oekuku ğebuje bit.

2

¹ Deus biõğbuk o'kop Jesus eju etaybitbinayũ kay. Pentecostes bima o'kop. Pentecostes i kabia butet osodop. Pentecostes ajēm puje pũğ pe ma ip osodop awerom itabucayũ—Jesus eju etaybitbinayũ dak—doze beayũ. Judeuyũ petata'uk osodop ip Pentecostes kabia be. ² Deus biõğbuk imẽn o'kop cekay ip. Kabi bewiata'õ o'ya'ĩjojo ip. Kabidoxixi a'õ buxim o'e kabi bewiat'a'õ. Kaxikxik'i osodop ip uk'a be. Soat ip o'ya'ĩjojo.

³ Daxae jo'iat o'jebapuk cekay ip. Daxae jo'iat o'kop ceparakpe ip—soat parakpe. Soat pe o'sueabik cebe ip. ⁴ Deus biõgbuk imēn oōm soat pe cebe ip.

Gebuje itabucayū warara'acat'a'ōm ma o'jekawēn. Deus biõgbuk a'ōbi o'jekawēn ip warara'acat a'ōm. ⁵ Ade powatwat Jerusalém ka be osodop ip—soat kaka daḡwiayū. Judeuyū etabucap puxim itabut ip osodop Deus kay.

⁶ Ixeyū a'ōm ekawēn co buje, soat ip o'ju cekay ip ya'ļjom powatwat. Yaḡuy'ūm ip o'e itabucayū soat a'ōm kawēnwēn puye. Soat ip ja'ō ma o'ya'ļjojo. ⁷ Imēnpuye yaḡuy'ūm ip o'e.

— Eya'ōpicūḡcūḡ cuy epesop — io'e ip. — Soat ijoyū Galiléia eipi watwat ma — io'e ip. — Imēnpit ja'ōm ḡu kawēnwēn ip—wuya'ōm acā — io'e ip jewewebe. ⁸ — Apēntak soat wuyju wuya'ļjojom—bekin pima wuyju kawēnwēnap a'ļjojom? — io'e ip. — Wuya'ōm ma ip kawēnwēn! — io'e ip jewewebe. ⁹ — Pártia eipi bewi ajot peta be, Média eipi bewi dak, Elāo eipi bewi dak — io'e ip. — Mesopotâmia eipi bewi dak ajot, Judéia eipi bewi dak, Capadócia eipi bewi dak, Ponto eipi bewi dak, Ásia eipi bewi dak, ¹⁰ Frígia eipi bewi dak, Panfília eipi bewi dak, Egito eipi bewi dak, Líbia eipi bewi dak, Cirene ka bewi dak, Roma ka bewi dak — io'e ip. ¹¹ — Pūḡpūḡ wuy'in Judeuyū ma. Warara'acayū ka'ūma. Ixeyū etabucap co'i wuyju dak wuyetabut Deus kay — io'e ip. — Creta eipi bewi dak ajot, Arábia eipi bewi dak. “Deus soat podi ma ya'ōbaca,” i'e'em ip itabucayū wuywebe. “Soat podi ma xipat ixē,” i'e'em ip

wuywebe. Wuya'õm ma kawēnwēn ip — io'e ip jewewebe.

¹² Imēn o'e ip yağuy'ũm puye. Yağuybabi'ũm'ũm o'e ip.

— Apēnpuye wuya'õm ip kawēnwēn? Ajom Deus wuymukũyo ojuy? — io'e pũğpũğ ce'in ip.

¹³ — Ika'o'o ip — io'e ip napa ma warara'acayũ bit Jesus eju etaybitbinayũ waywayway am.

¹⁴ Kirik'āy. Pedro o'āy jekawen am je'awero'ibiyũ be. O'āy onze beayũ eju. O'jekawēn ya'õberen adeayũ be.

— Tapupuyũ Judeuyũ, Jerusalém ka wat, eya'õpicũğcũğ cuy epesop wa'õ kay — io'e Pedro.

¹⁵ — Oceka'o'o ğu. Tũybe ip ika'o'o iān eyju e'em. Kaxicuğ mabuk 9 horas acā. Kabiam pit oceju uva'abidi kōnkōn ğu. Őn jeymukũyo apēnpuye oceju eya'õm ma kawēnwēn iam — io'e.

¹⁶ — Apēn Joel juk adi o'e'e iap tağ oceju eya'õm kawēnwēn ğasũ. Soat a'õm kawēnwēn. Imēn e'em Joel emudupmubararaktup—Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudupmubararaktup:

¹⁷ “Ipi'ũm awap obiõğbuk oğuju eykay,” i'e'em Deus, io'e Joel. “Soat pe oğũm,” i'e'em, io'e. “Enaxeğebitbit wekawēn ğuwēn,” i'e'em, io'e. “Ağokatkayũ oğuyxeyxey wekawēn,” i'e'em, io'e. “Aypapayũ dak oğuyxeyxey,” i'e'em, io'e. ¹⁸ “Obiõğbuk oğuju obuywat-wat'ukayũ kay—ağokatkayũ kay, aoyũ kay dak,” i'e'em Deus, io'e Joel. “Imēnpuye wekawēn ğuwēn ip,” i'e'em, io'e. ¹⁹ “I'e ba'oreat oğubapuk kabi be. Oğubapuk ipi juayũ ağuy mubabi'ũm ām,” i'e'em,

io'e. “Soat podi ma wa'ōbaca iap oğubapuk adeayũ be,” i'e'em, io'e. “Doy jedoyebapuk. Daxa dak je'bapuk. Daxidiğ tak jediğebapuk,” i'e'em, io'e. ²⁰ Kaxiepiat kabiok je'e. Kaxi ipakpuk je'e doy-buxim. Imẽn je'bapuk wuykukukat ajēm awap, io'e Joel. Ixe ajēmap kabia idip cĩcã je'e. Yajēm puje ixe soat kukukan je'e—ipi juacayũ kukukan, io'e Joel. ²¹ “Kariwa, odaxijom cuy ece” i'e'e'ukat ma Deus idaxijo, io'e Joel — io'e Pedro.

— Imẽn Joel o'e Deus a'ōbi — Pedro o'e.

²² — Israel naxeğebithbit — io'e. — Eya'ōpicũğcũğ cuy wekawẽn kay — io'e. — Jesus cuy oğuwẽn eywebe—Nazaré ka bewiat. Ixe Jesus Deus a'ōbi wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ oeku. Wuy-mucoatcoanap mubapukpuğ oeku. Deus a'ōbacaap mubapukpuğ oeku. Eyetaybit iboam eyetabutpe ixe oeku buye — io'e Pedro adeayũ be.

²³ — Ikērēat mujurũğrũğ'ukayũ Jesus o'jat. O'jat ip apẽn Deus ibikuy osunuy iap tağ. Eyju ma ikērēat mujurũğrũğ'ukayũ be Jesus epesubamupayaat korosa be ce'ũ ãm—Judeuyũ kukukayũ be. ²⁴ Deus pit Jesus o'ğutait waram. Ce'ũ buje Jesus o'ğuyu ce'ũap pewi ibun topap puxim — io'e.

²⁵ — Deus a'ōbi Davi Jesus o'ğuwẽn wuydobuyũ'ũm'ũm pe kuyje — io'e.

— Imẽn Davi o'e:

Okukukat, oparara ğu, soat em ěn ağ okay ibuye, soat em ěn obuywatwan ibuye dak, i. ²⁶ Ocokcok cĩcã ma òn e'em, io'e. Soat em “Deus, ěn xipat cĩcã oxe” i òn e'em, i. Wetaybit soat em exe oğuy iam, i. We'ũ buje dak a'ğuy oğuy ewiwim,

i. ²⁷ Okukukat, obiõgbuk esuiwat ġu ce'ũ'ũayũ dopap pe, i. Wetabut cĩcã iboap kay, i. Ën ojebit iwan ġu ierepap puxim, õn xipat exe buye—õn ekpot puye dak, i. ²⁸ Okukukat, waram adi ãn omutait, i. Ën ma'ġu omukũyjo soat em wetabẽğ oġuy exe iam, i. Omucokcokcoğ ece'e soat em exe oġuy buye, io'e—o'e Davi Deus a'õbi — io'e Pedro.

²⁹ — Tapupuyũ, ibapuğ ma juy Davi oġuwẽn eywebe — io'e Pedro jebadipyũ be. — Kuyje ma wuy'ajore'ũm oe'ũ—ya'õbuyxiat'ũm oe'ũ. O'jomõğ ip witabikũy be. Gasũ dak puk ix'e'ũm mõğapkũy omuy ma. ³⁰ Ixe Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat osunuy. “Enaxeğebit wemunaẽm je'e,” io'e Deus cebe. “Wemunaẽ soat kukukan je'e—Israel eipi watwat kukukan,” io'e Deus cebe. Soat em Davi iboap ekawẽn kay ġebum osunuy. ³¹ Itaybit osunuy Deus jemunaẽ ġutait ce'ũap tomukadi iam. Imẽn Cristo mutaicap o'ġuwẽn imutait awap. Imẽn o'e:

Deus jemunaẽ biõgbuk o'suiwat ġu ce'ũ'ũayũ dopap pe, i. Ijebit oierep ġu, i — io'e Pedro.

³² — Deus ix'e Jesus waram o'ġutait ce'ũap tomukadi — io'e Pedro. — Waram cetait puje ocejojojo. Imẽnpuje oceju iboap muwẽnuwẽn eywebe — io'e Pedro. ³³ — Deus Jesus o'ġuyu kabi kay—jenuyap kay. Deus xe Jesus omuy ġasũ. Soat kukukan Deus eju. Deus co'i ya'õbaca. “Obiõgbuk oġuõm itabucayũ be,” io'e Deus Jesus pe. Gasũ Jesus Ibiõgbuk xipacat o'ġudot ijodi apẽn Deus cuk adi o'e'e iap tağ — io'e Pedro. — Ixe a'õbi oceju eya'õm ma kawẽnwẽn. Imẽnpuje eyju eya'ĩjom ġasũ — io'e Pedro.

34 — Davi'ũm jebit ġu o'jeu kabi kay ce'ũ buje. Imēnpuye Davi o'e:

“Oxe juy eġuy,” io'e Deus wuykukukat pe, i.

35 “Gasũ bit ekay itakomaayũ a'õbacaap oġu'ũm,” io'e, i. “Kũyjobin jedop ip a'õ kay,” io'e Deus, io'e Davi ajore wuydobuyũ'ũm'ũm pe — io'e Pedro. — Davi o'jewemuwēn ġu—Jesus acã o'ġuwēnuwēn — io'e Pedro.

36 — Wa'õ kay bit cuy eya'õpicũġcũġ epesop — io'e. — Eyju ma oceukukat Jesus epesub-amupayaat korosa be ce'ũ ãm, Israel naxeġebitbit ma'ġu eyju. Deus pit ixē o'jomuy wuykukukan. Deus ixē o'taē soat taxijo am—wuydaxijo am. Icēmãn òn e'em eywebe — io'e Pedro.

37 Iboap co buje iġuycũġcũġ cĩcã ip o'e.

— Tapupuyũ, apēn oce'e ġasũ? — io'e ip Pedroyũ be—Jesus emumujuyũ be.

38 — Eyġuycũġcũġ cuy epe'e ikērēat kuġ puye — io'e. — Ikērēat mujurũġrũġap cuy epeyepere — io'e Pedro. — Jewemubatisasaan cuy epesop “Gasu bit Jesus Cristo ebekitkiyũ oceju” i'e am soat pe — io'e. — Imēn cuy epe'e Deus pe ikērēat'uk am eywebewi. Imēn ey'e buje Ibiõġbuk xipacat jeõm eywebe—Deus emumudot — io'e. 39 — “Obiõġbuk muõm pin òn eywebe,” io'e wuykukukat Deus kuy hima — io'e. — “Obiõġbuk oġuõm eywebe, eyebekitkiyũ be dak, eybadip'ũmayũ be dak—soat wemunomuwayũ be,” io'e Deus — io'e Pedro.

40 Pedro imēn ip o'yawēwē.

— Gasũacat ikērēat mujurũġrũġ cĩcã — io'e. — Imēnpuye Deus xe ġu ip jeedop ce'ũ buje. Eyju bit ixeyũ ekukuap puxim ġu juy epeku — io'e. — Wũy

ġu juy epesop Deus wi eye'ũ buje — io'e Pedro. Imēn Pedro ip o'yawēwē.

⁴¹ Imēneju adeayũ itabut o'e Jesus kay, Pedro Jesus o'ġuwēn puye. Tak ġu ip oitabun—3000 beayũ. O'jewemubatisasan ip. Jesus a'ōkayayũ eju ip oekuku ġebuje bit. ⁴² Itabun'isuayũ mutaybitbin'uk ip osodop Jesus a'ōkayayũ. Jewemukũyjojo'uk ip osodop. Jeburerexi osodop ip itabucayũ. Jeweweju ip jekōnkōn'uk osodop. Jekawēnwēn'uk ip osodop Deus eju. Pāo'a o'o'uk osodop ip Jesus e'ũap kay ġebum am.

⁴³ Jesus emumujuyũ Deus a'ōbacaap mubapukpuġ oekukuku soat etabut pe. Wuymucoatcoanap mubapukpuġ ip oekukuku. Imēnpuye adeayũ itabēġbēġ o'e ip ijojom — Deus acã ya'ōbaca — i'e'em.

⁴⁴ Soat jeburerexi ip osodop Jesus kay itabucayũ. Jebubut mu'ē'ē'uk osodop ip jewewebe. ⁴⁵ Ka'ũma ma tacup o'e jebure be. Jebubut taidada'uk ip osodop dinheiro bu am, jeipi dak. Ixe dinheiro ũmũm'uk ip osodop tadaybocayũ be—ibubut'ũmayũ be. ⁴⁶ Soat kabia Deus eju kawēnwēnap'a be je'aweroro'uk ip osodop—yaboġat'a be. Jeweweju ip jekōnkōn'uk osodop jeduk'a be. Awerom jekōnkōn'uk ip osodop jebureyũ eju. Imēneju icokcok cĩcã ip osodop. Ka'ũma ma jewexe ya'ōca osunuy. Jewekay ġu ġebum osodop ip—jebure kay acã.

⁴⁷ — Ēn xipat cĩcã ocewebe — i'e'e'uk ip osodop Deus pe. Soat itabut'ũmayũ xe cũġ ma ip oekukuku.

Soat kabia Deus warara'acayũ o'ġutabun Jesus kay. Ixeyũ dak wara'acayũ itabucayũ burem o'e.

3

¹ Pedro o'ju Deus eju kawēnwēnap'a be—yaboġat'a be. João eju o'ju. Katpujesu ip o'ju. Ixe ehora bima Judeuyũ kawēnwēn'uk ip osodop Deus eju iġo'a be. ² Aġokatkat iboce osunuy—taojereat. Jekap'isum piap ma taojere osunuy. Soat kabia ibureyũ tujowatwat'uk ip osodop iġo'a exĩntabi be. Xĩntabi butet Idipat i osunuy. Xĩntabi be taojereat dinheiro ojuyjuy'uk osunuy iġo'a be òmòmoyũ be. ³ Ixe taojereat Pedroyũ o'jojoho. Iġo'a be òm pima o'jojoho ip.

— Dinheiro'in — io'e cebe ip.

⁴ Pedroyũ o'jeak cĩcã cekay.

— Ak'i juy ece ocekey — Pedro o'e.

⁵ Taojereat o'jeak cĩcã cekay ip. Tũybe dinheiro ùm ip owebe iãn o'e.

⁶ Pedro o'jekawēn cebe.

— Dinheiro kuġ ġu òn — io'e. — Okukukat pit ja'òbacaap ùmùm owebe. Ixe a'òbi jemu'ada òn. Edaadip ece'e Jesus a'òbi—Nazaré ka bewiat a'òbi. E'ã — io'e Pedro.

⁷ Gebuje Pedro taojereat pu o'subuijik iba'at kadi. O'ġu'ã. Dao ma ikaġobidip o'e. Sui dak suidip o'e. ⁸ Ixe taojere osunuy'ibit o'jejoro. Ico-cok o'e jedaodip puye. O'jexĩġxĩġ. Oòm Deus eju kawēnwēnap'a be Pedroyũ eju. O'jecũġcũġ iġo'a be. Jejorojorom o'e jecokcokap pibun.

— Ēn xipat cĩcã — i'e'em Deus pe o'jejore. — Odaomudim ěn — i'e'em.

⁹ Soat iġo'a beayũ taojere tũibit o'jojoho ip cũġcũġ pima. Deus pe “Ēn xipat cĩcã” i'e'em pima, o'jojoho ip. O'jekawēn ip jewewebe.

10 — Ixe bit mo a'ġu taojere osunuy — io'e ip. — Ixe bit xik'i mo a'ġu nuynuy ijop'a exĩntabi be—Idipat pe. Ixe bit mo a'ġu dinheiro ojuyjuy'uk osunuy — io'e ip. — Apēnpuye dak ixē xipat o'jexĩġxĩġ? — io'e ip.

Taojere tũibit mu'adaap tobuxik puje itabēġbēġ o'e ip ijojom. Taojere tũibit ibu'u jĩjã o'e Pedroyũ nomu eperem.

11 Soat iġo'a beayũ dak o'jedau ebapũġayũ kay—Pedroyũ kay, taojere tũibit kay dak.

— Ak'i! — io'e ip. — Pedroyũ taojereat o'taomudim — io'e ip jewewebe.

Pedroyũ Deus eju kawēnwēnap'a ekorara be osodop ip—yaboġat'a ekorara be. Ixe korara butet Salomão ekorara i osunuy.

12 Adeayũ jo buje, Pedro o'jekawēn cebe ip, Israel naxeġebithiyũ be.

— Tapupuyũ, wekawēn kay eya'õpicũġcũġ cuy epesop — io'e. — Apēnpuye eyju dak eyetabēġbēġ ocejojom? “Ite aġokatkat taojereat o'taomudim ya'õbaca jĩjã buye, cũġ ma Deus xe buye,” i te'e ma eyju e'em. Oca'õbi ġu o'je'ada—Jesus a'õbi acã — io'e. 13 — Ixe Jesus soat em ma kũyjobit Deus a'õ kay. “Ka'ũmġu ixē jo'iat xipacat” i'e'em Deus Jesus muwēnuwēn. Wuyetabut ixē Deus kay. Wuy'ajojoyũ'ũm'ũm tak itabut osodop ip cekay—Abraão'ũm, Isaque'ũm tak, Jacó'ũm tak. Eyju ma a'ġu ixē Jesus epeġũm cekay itakomaayũ be yaoka am. Pilatos ma o'e “Jesus oyaoka ġu õn pit,” i. “Imujēm õn eywebe yaokaap puxim,” io'e. Eyju bit “Ixe juy eġujēm ġu,” i mo a'ġu epe'e iecuġap pe—Pilatos pe. “Xipat ġu teku,” i mo a'ġu epe'e cebe. Jesus mo a'ġu epejomuymuy

jĩã. ¹⁴ Ixe Jesus Deus bikuyap tağ acã oekukuku. Ikêrêat kuğ ġu osunuy Deus xe. Eyxe bit ikêrêat kuğ. “Ixe juy eyaokaat,” i mo a'ġu epe'e Pilatos pe. Wara'acat o'yaoka'iat mujêm ojuy epesop daomũnmũnap'a bewi. ¹⁵ Wuymutaicit'ukat pit mo a'ġu epeyaokaat—wuymuisusun'ukat. Deus pit ixè o'ġutait waram. Jesus ocejojojo waram cetait puje. Imênpuye oceju waram cetaicap muwênuwên eywebe. ¹⁶ Ite taojere osunuyiat com eyju. Eyetaybit cĩcã ixem. Jesus a'õbi oceju ocetaomudim. Soat etabutpe ocetaomudim Jesus kay ocetabut puje — io'e.

¹⁷ — Obadipyũ, wa'õ kay eya'õpicũğcũğ cuy epe-sop — io'e. — Eyju mo a'ġu Jesus epeyaokaat eyetaybit'ũm puje. Wuyeipi kukukayũ dak itaybit ġu osodop ip. Eyju mo a'ġu eyetaybit ġu ikêrê jĩã Jesus aokaam iam. Wetaybit iboam. ¹⁸ Imênpit kuyje “Deus emunaẽ juy ipiat supi'ajo,” io'e'e'e Deus ekawên muwênuwên'ukayũ. Imên cuk adi o'e ip Deus a'õbi itaybit ġu ma'ġu ip — io'e. — Gasu bit kuy Jesus ipiat o'supi'ajo apên cuk adi o'e'e ip iap tağ. ¹⁹ Gasũ bit eyğuycũğcũğ cuy epe-sop ikêrêat kuğ puje. Ikêrêat mujurũğrũğap cuy epeyepere Deus pe ikêrêat uk am eywebewi — Pedro o'e. — Eywebe ikêrêat mujurũğrũğap epere buje, Deus ikêrêat ju'uk eywebewi. Ixe jeydaxijo. ²⁰ Wuyhipuruk'ũmap puxim eycokcoğ epesop Deus pe eydaxijo buje. Guyjom Deus waram Jesus ġudot ijodi—jemunaẽ ġudot—wuydaxijojo'ukat ġudot. ²¹ “Deus soat ġuisun,” i juk adi o'e'e Deus ekawên muwênuwên'ukayũ kuyje—ikêrêat kuğ'ũmayũ. Deus soat ġuisun. Imuisun'ũm pima

Jesus kabi be mabuk jeenuy — io'e. ²² — Kuyje Moisés iměn o'e:

Deus wuybadipyũ'in ġuju eykay, i. Ixe Deus ekawěn ġuwěn eywebe, i. Omudocap puxim ixē aġokatkat ġudot, i. Eya'õpicũġcũġ cuy epesop soat cekawěn kay, i. Ixe a'õ daġ cuy epeku, i. ²³ Deus ipiat'supi'ajoat ixē a'õkay'ũmayũ be, i. Deus ebekitkiyũ wi wũy ma jeedop ip ce'ũ buje, i.

Iměn Moisés o'jekawěn kuyje — Pedro o'e. ²⁴ — “Deus emunaẽ omuyku—ocebodi ma ya'õbuyxiat,” i juk adi o'e'e ip soat Deus ekawěn muwěnuwěn'ukayũ. Samuel iměn o'e'e tomujuayũ dak. ²⁵ Deus o'e Abraão be “Xipacat oġũm soat ipi juacat pe, enaxeġebitbit cũġ ma oxe buye,” i. Deus iměn jekawěn o'ġuwěn eydobuyũ'ũm'ũm pe ã ġu—eywebe dak. Deus je'e eywebe apěn cuk adi o'e'e jekawěn muwěnuwěn'ukayũ be iap taġ — io'e. ²⁶ — Gebuje Deus jekpot o'ġudot eykay—ja'õ kay kũyjobicat o'ġudot. Ibikuy osunuy eywebe ikěrēat mujurũġrũġap epere am. Ibikuy osunuy xipacat ũm ãm eywebe. Iměneju jekpot o'ġudot eykay — io'e.

Pedro iměn Israel naxeġebitbit o'ġukũyjo.

4

¹ Deus eju kawěnwěnap'a beayũ mukũyjojom pima, Judeuyũ epaĩyũ oajēm Pedroyũ kay. Iġo'a wiwi'ukayũ kukat tak oajēm cekay ip, Saduceuyũ dak. ² Pedroyũ kawěnwěm mabuk o'e iġo'a beayũ be.

— Wuye'ũ buje waram acejetait Jesus waram o'jetait je'ũap tomukadi buye — io'e ip cebe ip.

Itakoma ip o'e Pedroyũ kay iboam iġo'a beayũ mukũyjojom puye. ³ Imēnpuye o'jat ip. Daomūnmūnap'a be ip o'ġuõm. Ixe exima be jeperem ojuy ip daomūnmūnap'a be, kuy katpuje jĩjã buye. ⁴ Cekawēn cocoayũ dak itabut o'e ip Jesus kay. Ade jĩjã ip itabut o'e. 5000 be aġokatkayũ oitabun.

⁵ Kuyaje o'je'awero ip Jerusalém ka be ya'õbuyxiayũ, Judeuyũ kukukayũ, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayũ dak. Jewawēwē'ukayũ yoboġayũ ip osodop. ⁶ Ana tak oajēm. Ixe Judeuyũ epaĩyũ kukukat osunuy. Caifás tak oajēm, Alexandre dak, João dak. Warara'acayũ dak oajēm paĩyũ kukukat badipyũ. Soat ip o'je'awero. ⁷ Pedroyũ o'tojocat ip jewekay.

— Abu-a'õbi taojere tũibit epeġu'ada? — io'e ip Pedroyũ be. — Abu-a'õbacaam epeġu'ada? — io'e ip cebe ip.

⁸ Gebuje Pedro o'jede jewawēwē'ukayũ yoboġayũ be. Deus biõġbuk cebe jĩjã osunuy. Imēnpuye ya'õbacam o'jede cebe ip—Judeuyũ kukukayũ be.

⁹ — Tapupuyũ — io'e. — “Abu-a'õbi taojere tũibit epeġu'ada?” i eyju e'em ocewebe, “Apēntak ixe epeġu'ada?” i dak — io'e. ¹⁰ — Eyetaybin cuy epesop Jesus Cristo a'õbi o'je'ada iam—Nazaré ka bewiat o'je'ada iam. Ixe xipat omuy eyetabutpe ġasũ, Jesus Cristo a'õbi o'je'ada buye. Eyju ma juk ixe Jesus epesubamupayaat korosa be ce'ũ ãm. Deus pit ixe o'ġutait waram. O'ġuyuy ce'ũ'ũayũ dopap pewi. Jesus a'õbi ma ite taojere tũibit xipat cũġ'i ijoce ġasũ. ¹¹ Imēn e'em Deus ekawēntup pe:

Uk'a muymuy'ukayũ ite'a kay ġu osodop ip—wita'a kay ġu, i. Ite'a bit uk'a muycemap'am o'e, i.

Jesus muwēnuwēn iġodup — io'e Pedro. — Uk'a muymuy'ukayũ ite'a kay'ũmap puxim eyju dak Jesus kay ġu — io'e. ¹²— Deus Jesus acã o'ġudot wuydaxijo am. Ka'ũmġu wara'at wuydaxijojo'ukat soat kaka daġ—Jesus acã — Pedro o'e.

Pedro imēn Judeuyũ kukukayũ o'ġukũyjojo—jewawēwē'ukayũ yoboġayũ. ¹³ Ja'õca o'jede ip Pedroyũ. Iparara ġu ip o'e Judeuyũ kukukayũ buxim. Ya'õca o'e ip. Imēnpuye Judeuyũ kukayũ itabēġbēġ o'e ip ijojom.

— Apēn tak iteyũ oitaybitbin? — io'e ip. — Itaybit ġu ip apēn Deus ekawēntup e'em iam. Ya'õbuyxi ġu ip. Apēnpuye dak iteyũ xepxepayũ iparara ġu wuybuxim? — io'e ip.

Itaybit o'e ip Jesus eju oekuku ip iam.

¹⁴ Imēntak taojere tũbit ceparakpe ip cũġ'i osunuy. Imēnpuye Pedroyũ imuymuy ba'ore o'e ip cebe. ¹⁵ Pedroyũ o'ġujēm ip jexewi.

— Epejēm cuy ijocewi ġasũ bit — io'e ip Pedroyũ be. Imujēm puje ip o'jewawē ip jeweweju.

¹⁶ — Apēntak ace'e iteyũ aġokatkayũ be? — io'e ip jewewebe. — Icēmān wuywebe i'e ba'oreat o'ġubapuk ip — io'e ip. — Soat Jerusalm ka watwat itaybit taojere tũbit o'ġu'ada ip iam. “O'ġu'ada ġu ip” i'e ba'ore wuywebe. ¹⁷ Jesus awēġ jawēġepōġpōġpōġ je'e soat ka daġ — io'e ip. — Apēntak ace'e yawēġmupōġpōġ'ũm ām? — io'e ip jewewebe. — “Jesus cuy epeġuwēn ġu warara'acat pe,” i juy ace cebe ip wuya'õpuruġ — io'e ip. — “Waram warara'acayũ be Jesus muwēn

puje, ipiat cuy ocesupi'ajoat eywebe,” i juy ace cebe ip — io'e ip jewewebe.

¹⁸ Gebuje waram Pedroyū o'tojocat ip jewekay. Ya'ōpuruḡ o'jekawēn ip ceweju ip.

— Jesus cuy epeḡuwēn ḡu warara'acat pe — io'e ip. — Waram cuy epeḡuwēn ḡu cekawēn — io'e ip Pedroyū be.

¹⁹ — Apēntak cedaḡ eyxe? — io'e Pedroyū bit cebe ip. — Eya'ō kay du oce'e? Deus a'ō kay ḡu xe'e? Apēn ḡu cedaḡ eyxe? — io'e ip. ²⁰ — Mūḡ ḡu juy ocesop. Jesus cuy oceḡuwēn. Jesus ocejojo ce'ūap tomukadi — io'e. — Jesus emumutaybitbinam cuk adi ocejekūyjojo — io'e. — Imēnpuye cedaḡ ḡu ocewebe imuwēn'ūm ām warara'acat pe. Mūḡ ḡu ocesop. Ixe juy aḡuwēn — io'e Pedroyū.

²¹⁻²² Taojere tūibit ade koato osunuy—40 koato. Imēnpuye jewawēwē'ukayū yoboḡayū ipiat o'supi'ajoat ḡu Pedroyū be.

— Ēn xipat cīcā — i'e'em o'e ip Deus pe adeayū, taojere tūibit o'je'ada buye. Imēnpuye:

— Pedroyū be ipiat'ajoan pima, kuka oitakomān ocekey adeayū — io'e ip jewewebe jewawēwē'ukayū yoboḡayū. Pedroyū bit waram o'ḡujēm jexewi ip.

— Jesus cuy epeḡuwēn ḡu warara'acat pe — io'e ip Pedroyū be. — Jesus muwēn puje, ipiat cuy ocesupi'ajoat eywebe — io'e ip waram Pedroyū be.

²³ Pedroyū o'ju jebureyū kay—itabucayū kay. Apēn cuk ya'ōpuruḡ paīyū kukukayū o'jekawēn cebe ip iap o'ḡuwēn cebe ip, apēn Judeuyū kukukayū o'jekawēn cebe ip iap tak.

24 Iboap co buje soat Jesus a'ōkayayũ o'jekawēn ip Deus eju.

— Ocekukukat — io'e ip. — Soat muḡēat ēn. Kabi eḡuḡē, ipi dak, idibi dak, tiboḡ cīcāati dak — io'e ip. — Soat kaka daḡat tak eḡuḡē — io'e ip. 25 — A'ōkay osunuy kuyje Davi ajore — io'e ip Deus pe. — A'ōmuwēnuwēn'uk osunuy. Jekawēnwēn'uk osunuy Ibiōḡbuk xipacat a'ōbi. Ixe imēn o'e kuyje:

Apēnpuye dak Judeu'ūmayũ itakoma jījā o'e ip? i. Apēnpuye dak te'e ma ixe aoka ojuy ip osodop? i. 26 Ipi kukukayũ o'je'awero ip soat ka kukukayũ eju—ya'ōbuyxiayũ eju, i. O'je'awero ip wuykukukat Cristo aoka am—emunaē aoka am, i.

Imēn Davi o'e kuyje — io'e ip Deus pe. 27 — Ibo dup ekawēn taḡ ḡasũ dak o'je'awero ip ijopka be — io'e ip. — Herodes o'je'awero Pōncio Pilatos eju, Judeu'ūmayũ dak, Judeuyũ dak — io'e ip Deus pe. — O'je'awero ip ekpot aoka am—Jesus aoka am—soat taḡ iisuat aoka am—a'ō kay kūyjobicat aoka am—wuydaxijo am emunaē aoka am — io'e ip. 28 — Ixeyũ Judeu'ūmayũ itaybit ḡu Moisés ekawēn. Imēnpit apēn kuyje juk adi ecece iap taḡ e'em ip — io'e ip Deus pe.

29 — Bay, aḡ cuy eḡuy ocekey — io'e ip Deus pe. — Jewawēwē'ukayũ yoboḡayũ itakoma jījā ocekey — io'e ip. — Ipiatpi'ajoat pin ip ocewebe — io'e ip. — Ocejū ebekitkiyũ. Imēnpuye ocebuywan cuy eḡuy — io'e ip. — Oca'ōmucanucan cuy eḡuy oceparara'ūm ma kawēn idipat muwēn ām soat ka daḡ — io'e ip Deus pe. 30 — A'ōbacaap cuy eḡūm ocewebe a'ōbi iwataxipipiayũ mu'ada am — io'e ip. — A'ōbacaap cuy eḡūm ocewebe i'e ba'oreat

mubapuk am soat etabutpe Jesus a'ōbi—ekpot a'ōbi—soat taḡ iisuat a'ōbi—a'ō kay kūyjobicat a'ōbi — io'e ip Deus pe.

Imēn o'jekawēn ip Deus eju. ³¹ Je'aweroroap'a o'jeaexixi ceweju cekawēn epere buje. Ibiōḡbuk xipacat osodot soat kay ip. Ixe Ibiōḡbuk xipacat oōm soat pe ixeyū be. Imēnpuye ip iparara'ūm cīcā oekuku Deus ekawēn muwēnuwēn soat itay-bit'ūmayū be.

³² Soat Jesus kay itabucayū xipan ip o'e jewewekuḡ. Ade jījā ip osodop. Pūḡ taḡ ma ip jewaḡuyḡuy osodop.

— Ijop owebeam acā — i'ūmḡu o'e ip. Tacup ḡu ip osodop jewewebe. Soat ip jebubut mu'ē'ē'ē'uk osodop. ³³ Soat Jesus emumujuyū “Ocekukukat Jesus waram o'jetait je'ūap tomukadi,” i'e'e'uk osodop soat pe. Deus xipacat o'ḡūmḡūm soat pe ixeyū be. ³⁴ Ka'ūmḡu tadaybocat o'e ceparakpe ip ka'ūmān ma tacup puye. Ipi kukayū jeipi o'teida dinheiro bu am. Jeduk'a dak o'teida ip dinheiro bu am. Teiūmūm'uk ip osodop Jesus emumujuyū be—doze beayū be. ³⁵ Ixe dinheiro mu'ē'ē'ē'uk ip osodop tadaybotbocayū be.

³⁶ Gebuje José dinheiro o'ḡūm Jesus emumujuyū be. José jeipi kuḡ osunuy. Jesus emumujuyū wara'at o'jomōḡ ibuten. Wara'at ibutet Barnabé i osunuy. Barnabé wuya'ōmucanucan'ukat iape. Ixe Levi badip osunuy. Tip'aroro bewiat osunuy—Chipre eipi bewiat. Ixe jeipi kuḡ osunuy. ³⁷ Jeipi o'teida dinheiro bu am. José ma soat ixe edinheiro o'ḡūm Jesus emumujuyū be—Pedroyū be.

5

¹ Ananias pit te'e ma Deus muḡuykuku ojuy o'e. Ixe Jesus kay itabut osunuy. Itayxi butet Safira i osunuy. Dinheiro o'jat. Ananias jeipi o'teida ixe dinheiro bu am. ² I'in o'ḡuxipan jewebam. Itayxi itaybit o'e i'in o'ḡuxipan jewebam iam. Soat ḡu jedinheiro o'tujowat Pedroyũ be iũm ãm. I'in ã o'tujowat.

— Juku — io'e Pedroyũ be. — Weipi dei. Soat tei — i napa ma o'e cebe ip.

³ Gebuje Pedro ya'õpuruḡ o'jede cebe.

— Ananias — io'e. Satanás a'õ kay ên ḡasũ — io'e. — Apẽnpuye Deus biõḡbuk muḡuykuku ojuy ên? — io'e. — Apẽnpuye eipi dei'in eḡuxipan ewebam? — io'e. ⁴ — Koap pit a'ḡu eipin ma osodop. Eipi dei ãmũm pima, xipat kuka o'e. Iũmũm'ũm pima dak xipat kuka o'e — io'e. — Ka'ũma ma o'e ewebe “Eipi juy eteida dinheiro bu am,” i — io'e. — Apẽnpuye dak ikêrêat eḡujurũḡ? Ocemuḡuykuku ojuy ḡu ên. Deus muḡuykuku ojuy acã ên — io'e Pedro. — Ocewebe ḡu ên napa e'em—Deus pe acã — io'e Pedro.

⁵ Ananias dao ma oe'ũ iboap co buje. Poḡ. Imẽnpuye ce'ũap awẽḡ tobuxikayũ iparara jĩjã ip o'e Deus muḡuykukuap puxim.

⁶ Aḡokatkayũ oajẽm yaypan'isuayũ. Ananias'ũm o'ḡuekabek ip paḡõm. O'tujowat ip ibocewi. O'jomõḡ ip witabikũy be jebabim.

⁷ Ananias'ũm kot isum Safira oajẽm Pedro kay—ebapũḡ ehora kap puje—Ananias'ũm tayxibuk. Itaybit ḡu mabuk osunuy jektop'ũm oe'ũ iam.

8 — Būrūnmaku du eipi dei osodop? — Pedro o'e Safira be. — Ektop o'e iat tei jo'i ma du ijop? — io'e.

— Hm hm. Ibo jo'in ma ipi dei — io'e napa ma Safira.

9 — Apēnpuye dak mo a'ḡu ikērēat epeḡujurūḡ? — Pedro o'e. — Apēnpuye dak eyju te'e ma mo a'ḡu Deus biōḡbuk muḡuykuku ojuy? Imēn mo a'ḡu epeyewawē eyeweweju. Ak'i juy ece — io'e. — Witabikūy be ektop'ūm o'jomōḡ'iaiyū omuyku ijoce — io'e. — Omuyku ip uk'a exīntabi be — io'e. — Gasū ip jedujowat tak — io'e.

10 Gebuje'isum ma Safira dak oe'ū. Poḡ. Ce'ū o'at Pedro i xe.

Gebuje yaypan'isuayū oajēm waram. Ce'ūat o'jojojo ip. O'tujujēm ip. O'jomōḡ ip witabikūy be itop'ūm xe. 11 Soat Jesus kay itabucayū o'jekūyjo Ananias'ūm e'ūām, Safira'ūm e'ūām tak. Warara'acayū dak ixeyū'ūm'ūm e'ūām o'jekūyjo ip. Imēnpuye iparara jījā ip o'e Deus xe ikērēat mujurūḡap puxim. Ibu'u o'e ip ikērēat mujurūḡām.

12-14 Soat Jesus emumujuyū je'aweroro'uk ip osodop Deus eju kawēnwēnap'a ekorara be—yaboḡat'a ekorara be. Ijop ekorara butet Salomāo ekorara i osunuy. Jesus ebekitkit cūḡ ma oekuku ip soat xe. Ade jījā itabut o'e ip wuykukukat Jesus kay—aḡokatkayū, aoyū dak. Warara'acayū iparara o'e ip Jesus kay jetabut am. Imēnpuye o'je'awero ḡu ip Jesus ebekitkit eju. Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuḡ ip oekuku Jesus emumujuyū. Ajojojo ḡu buk iap mubapukpuḡ oekuku ip Deus a'ōbi. Adeayū etabutpe Deus a'ōbacaap mubapukpuḡ ip oekuku.

15 Gebuje ade iwãtaxipipiyũ o'tujowat ip uk'a ukpibubu dag. Iboce iwãtaxipipiyũ o'jomõg ip jexexecap pe, jedipidup ceje dak. Jebureyũ iwãtaxipipiyũ o'jomõg ip Pedro kapap pe. Iwãtaxipipiyũ o'jomõg ip Pedro ekabicuk pe imu'ada am. 16 Ade o'jẽm ip Jerusalém ka tẽgatka bewi. Iwãtaxipipiyũ o'tujowat ip Pedro kapap pe. Soat ip o'gu'ada'ada. Ibiõgbuk kërëat kukayũ dak o'tujowat ip. Ibiõgbuk kërëat o'gũjẽmjẽm. Xipat o'e ip—soat.

17 Judeuyũ epaĩyũ kukukat pit itabutkarey o'e Jesus emumujuyũ kay. Paĩyũ kukukat ejuayũ dak itabutkarey o'e ip cekay ip—Saduceuyũ. Jesus emumujuyũ o'taomũnat ip. 18 Daomũnmũnap'a be ip o'guõmat. O'guõmat ip ikërëat mujurũgrũg'ukayũ eju ikërëat mujurũgrũg'ũ ma'gu ip.

19 Ibocewi Deus ekawẽn tojotjot'ukat oajẽm daomũnmũnap'a be Jesus emumujuyũ kay. Ixima be oajẽm. Xĩntabi o'tomudip'uk—yoboğat—ipoxiat. Jesus emumujuyũ o'tujujẽm iğo'a bewi. Tujujẽm puje o'jekawẽn ceweju ip.

20 — Deus eju kawẽnwẽnap'a be juy epeju—yaboğat'a be — io'e Jesus emumujuyũ be. — Jesus kayayũ yağuyisum jekukum iam cuy iğo'a beayũ epeğukũyjo. Soat em Deus xe jeedop ip je'ũ buje iam cuy ip epeğukũyjo. Soan cuy ip epeğukũyjo — io'e cebe ip.

— Imẽn cuy oce'e — io'e ip.

21 Deus tojotjot'ukat ekawẽn co buje Jesus emumujuyũ kawẽn idipat o'guwẽn yaboğat'a beayũ be.

— Jesus kayayũ yağuyisum jekukum — io'e ip imukũyjojom.

O'ju ip Deus eju kawēnwēnap'a be—yaboğat'a be. Kabia'isum ip o'ju. Kawēn idipan ip iğo'a beayũ o'ğukũyjojo.

Iboam e'em pima jewawēwē'ukayũ yoboğayũ te'e ma Jesus emumujuyũ o'ğudocat jewekay daomũnmũnap'a bewi. Tũybe daomũnmũnap'a be ma ip opop iãn o'e ip. Paĩyũ kukukat o'je'awero jebureyũ eju. Judeuyũ kukukayũ o'tomuwã je'awero am—Israel naxeğebitbit kukukayũ, ay-papayũ dak. Ixeyũ ağokat kayũ jewawēwē'ukayũ yoboğayũ ip osodop.

— Jesus emumujuyũ juy epeğujēm daomũnmũnap'a bewi — io'e ip te'e ma Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayũ be. — Epetojot ip oce kay — io'e ip te'e ma.

²² Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayũ o'ju daomũnmũnap'a be. Jesus emumujuyũ o'tobuxik ğu ip. O'jepit ip paĩyũ kukukat pe. Te'e ma o'ju ip Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayũ.

²³— Daomũnmũnap'a be ğu ip Jesus emumujuyũ — io'e ip. — Daomũnmũnap'a exĩntabi cem cĩcã oacetobuxik — io'e ip. — Yawiwim mabuk ip osodop yawiwim'ukayũ. Kacũğcũğ'i osodop ip xĩntabixixi wegũn. Ocetomudip'uk. Ka'ũma ma oacetobuxik badi. Jesus emumujuyũ oacetobuxik ğu — io'e ip ika kukukayũ be—jewawēwē'ukayũ yoboğayũ be.

²⁴ Iboap co buje yağuy'ũm o'e ip jewawēwē'ukayũ yoboğayũ, paĩyũ kukukayũ dak, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayũ kukukat tak, warara'acayũ dak paĩyũ yoboğayũ.

— Apĕn o'jebapuk cebe ip? — io'e ip jewewebe.
 — Apĕntak ace'e ġasũ? — io'e ip. — O'jĕm ip iap
 awĕġ jeawĕġepõġpõġ soat ka daġ — io'e ip.

²⁵ Aġokatkat tak oajĕm.

— Eya'õpicũġcũġ cuy epesop wa'õ kay — io'e.
 — Epetaomũnmũn'iaiyũ Deus eju kawĕnwĕnap'a
 be—yaboġat'a be opop ip. Iġo'a beayũ mutaybit-
 bin ip — io'e jewawĕwĕ'ukayũ yoboġayũ be.

²⁶ Deus eju kawĕnwĕnap'a wiwi'ukayũ kukukat
 o'ju Deus eju kawĕnwĕnap'a be Jesus emumu-
 juyũ kay. O'ju jebekitkit eju—yawiw'ukayũ
 eju. Waram ġuto Jesus emumujuyũ o'taomũn ip.
 Imĕnpit iparara ip o'e adeayũ be jaokaap puxim.

— Ocejũ warĕmtaġ iteyũ kuġ pima, adeayũ kuka
 ocabuġbuġ iteyũ kay jĩã ip puye — io'e ip jew-
 ewebe.

Imĕnpuye xipan ip o'jukuk taomũnmũn pima.

²⁷ Waram Jesus emumujuyũ o'tujowat ip jew-
 awĕwĕ'ukayũ yoboġayũ be.

Gebuje paĩyũ kukukat o'jekawĕn Jesus emumu-
 juyũ eju.

²⁸ — Kuy mo a'ġu oca'õpuruġ oce'e eywebe “Jesus
 cuy epeġuwĕn ġu warara'acat pe,” i — io'e. — Eyju
 bit kũyjobit ġu oca'õ kay — io'e. — Soat Jerusalĕm
 ka watwat mutaybitbin eyju. “Jewawĕwĕ'ukayũ
 yoboġayũ Jesus o'yaokaat,” i'e'em eyju napa ma —
 io'e.

²⁹ Gebuje Pedroyũ o'jede cebe ip.

— Deus a'õ kay juy oceju kũyjobit — io'e. —
 Ocewebe iwarum ey'e buje eya'õ kay ġu oce'e Deus
 a'õ kay acã — io'e. ³⁰ — Eyju ma Jesus epesubamu-
 payaat korosa be. Eyju ma epeyaokaat — io'e. —
 Deus pit waram ġuto ixẽ o'ġutait ce'ũap tomukadi.

Wuydobuyũ'ũm'ũm tak itabut osodop ip Deus kay — io'e. ³¹ — Deus a'õbi ixē ya'õbuyxian o'e ġasũ. Imēnpuye Deus xe omuy ġasũ. Wuykukukan o'e Deus a'õbi. Wuydaxijojo'ukan o'e Deus a'õbi. Deus ibikuy osunuy Israel naxeġebitbit pe iġuycũġ i'e am ikēreāt kuġ puye. Ibikuy osunuy ikēreāt murũġrũġap epere am cebe ip. Ibikuy osunuy ikēreāt uk am cebewi ip. Imēnpuye Jesus wuydaxijojo'ukan o'e Deus a'õbi. Ocejū dak ocetaybit apēn Deus cuk adi o'e'e iam — io'e. ³² — Imēnpuye oceju ixē e'eap muwēnuwēn eywebe. Ibiõġbuk xipacat tak iboap muwēnuwēn. Deus jebiõġbuk muõmõm ja'õkayayũ be — Pedro o'e.

³³ Iboap co buje jewawēwē'ukayũ yoboġayũ itakoma jġjã o'e ip Jesus emumujuyũ kay. Yaokaat ojuy ip.

³⁴ Gebuje aġokatkat o'ãy—jewawēwē'ukat yoboġat. O'jekawēn jebureyũ eju. Ixe Fariseu osunuy. Moisés ekawēn imutaybitbin'uk ip osodop Fariseuyũ. Ixe butet Gamaliel i osunuy. Ya'õbuyxi jġjã osunuy soat xe jeka watwat xe. Imēn o'jekawēn jebureyũ be.

— Taupuyũ — io'e. — Koam puk ip aġujēm — io'e. — Ġa'a acewawē — io'e.

Jesus emumujuyũ o'ġujēm ip jewewāwā ap'a bewi. ³⁵ Gamaliel jebureyũ o'yawē.

— Israel naxeġebithiyũ — io'e. — Eya'õpicũġcũġ cuy epesop wa'õ kay — io'e. — Eyday'em'um cuy epesop! Xipan cuy iteyũ aġokatkayũ epejukuk. Eyaġuysan cuy epesop — io'e. ³⁶ — Kuy'ũm'ũm ma wara'at aġokatkat osunuy. Ibutet Teudas i osunuy. “Soat podi ma wa'õbuyxi,” i napa ma o'e'e warara'acat pe. Adeayũ ceweju oekuku ip—400

beayũ. Iměnpit wara'acat ixē Teudas o'yaoka. O'jepõğpõğpõğ ixē a'õ kayayũ. Soat oi'ũm ixē ekapikap — io'e.

³⁷ — Gebuje wara'at ağokatkat tak osunuy. Ibutet Judas i osunuy. Galilėia eipi bewiat osunuy. Wuyeipi kukayũ jebekitkiyũ o'ğuwēğũn ixeyũ kabia dağ. Ade oeku ip ixē Judas eju. Ixē Judas'ũm tak oe'ũ. O'jepõğpõğpõğ ip ixē a'õ kayayũ. Soat oi'ũm ixē ekapikap — io'e.

³⁸ — Gasũ dak iměn ma. Ka'ũmã ma juy ace'e iteyũ ağokatkayũ be. Ijodiat a'õbi jekukum pima, soat iteyũ e'eap tak i'ũm. ³⁹ Deus a'õbi jekukum pima bit, iteyũ e'eap mu'ũm pa'ore wuywebe — io'e. — Iteyũ e'eap mu'ũm pin pima, Deus eju kuka jewaokakam ace — io'e Gamaliel. Gamaliel ekawěn kay o'e ip jewewãwã'ukayũ yoboğayũ. ⁴⁰ Waram Jesus emumujuyũ o'ğudocat ip. Sorarayũ be ip o'yukxabiokakaat ixee muğěğěm.

— Jesus cuy epeğuwěn ğu warara'acat pe — io'e ip cebe ip.
Waram o'ğujěm ip jexewi.

⁴¹ Ibocewi Jesus emumujuyũ o'jěm jewewãwã'ukayũ yoboğayũ xewi. Icocok cĩcã o'jěm ip.

— Deus xe ocekuḡpin cĩcã — io'e ip jewewebe. — Cedağ Deus xe ixeyũ ağokatkayũ be oce'ukxabiokakaan. Ipiat ocesupi'ajo Jesus kay ocetabut puye — io'e ip.

⁴² Jesus o'ğuwěnuwěn ip adeayũ be. “Jesus wuydaxijo am Deus emunaě,” i'e'e'uk osodop ip. Soat kabia Deus eju kawěnwěnap'a be imutaybitbin'uk osodop ip, jeduk'a be dak.

6

¹ Pũğpũğ itabucayũ'in o'jemãmãmã ip jebureyũ kay. Jesus kayayũ big ma oiacoğ. Soat ip Judeuyũ osodop. Grego a'õm kawẽnwẽn'uk osodop ip pũğpũğ ixeyũ'in. Hebraico a'õm kawẽnwẽn'uk osodop ip warara'acayũ. Ixeyũ parakpe osodop ip itop'ũm e'ũ'ibiyũ tadaybotbocayũ. Imẽnpuye pũğpũğ itabucayũ'in o'jemãmãmã ip jebureyũ kay.

— Oceyat ùmũm ğu ip ocewebe — io'e ip aoyũ itop'ũm e'ũ'ibiyũ. — Jewewebe acã ip imu'ẽ'ẽ'em — io'e ip.

— Dapxi eyju! Eywebe dak oceju iũmũm! — io'e ip warara'acayũ bit.

² Imẽnpuye Jesus emumujuyũ soat itabucayũ o'tomuwã je'awero am. O'je'awero ip. Doze beayũ o'jekawẽn warara'acayũ eju—Jesus kay itabucayũ eju.

— Oceju Deus ekawẽn muwẽnuwẽn — io'e ip. — Ibo ma ocekapikap — io'e ip. — Xipat ğu ocewebe Deus ekawẽn muwẽnap epere am itop'ũm e'ũ'ibiyũ xat mu'ẽ'ẽ ãm — io'e ip.

³ — Imẽnpuye, tapupuyũ, 7 be ağokatkayũ'in ataẽ ixat mu'ẽ'ẽ ãm itop e'ũ'ibiyũ be — io'e ip. — Wuybadipyũ'in cuy ataẽ—itabut cĩcãayũ—ıtaybit cĩcãayũ—Deus biõğbuk a'õkay jĩjãayũ — io'e. — Ibiayũ ma ataẽ — io'e. — Ijop ocekapikap oceğũm taẽ'ibiyũ be. Ixeyũ ma itop e'ũ'ibiyũ xat ğu'ẽ'ẽ'ẽ — io'e ip. ⁴ — Oceju bit soat em Deus eju kawẽnwẽn'uk ocesop — io'e. — Soat em ixekawẽn imutaybitbin oceku — io'e ip.

⁵ Doze beayũ ekawẽn kay o'e ip soat itabucayũ. Cekawẽn tağ e ojuy ip.

Gebuje Jesus kay itabucayũ 7 beayũ o'taẽ. Ibũrũ ma ibutet osodop ip—taẽ'ibiyũ butet: Estêvão i, Filipe i, Prócoro i, Nicanor i, Timom i, Pármenas i, Nicolau i. Estêvão Deus kay itabut cĩcãat osunuy. Deus biõgbuk a'õ dağ jekuku'uk osunuy. Nicolau Antioquia ka bewiat osunuy. Judeu ġu osunuy. Deus kay Judeuyũ etabucap puxim pit itabut osunuy. Ibũrũ ma ip osodop taẽ'ibiyũ.

⁶ Jesus kay itabucayũ ixeyũ 7 beayũ o'tujowat Jesus emumujuyũ kay—doze beayũ kay. Jesus emumujuyũ o'jekawẽn Deus eju ixeyũ beam—7 beayũ beam. O'jewebumõğ ip yabi jeje.

— Iteyũ juy ixat ġu'ẽ'ẽ'ẽ itop e'ũ'ibiyũ be — io'e ip soat a'õpiju.

⁷ Imẽnēju adeayũ oitabun ip Jesus kay. Deus a'õ kay oitabun ip. Deus ekawẽn tağ oekuku ip. Ade jĩjã Jerusalém ka beayũ itabut o'e ip Jesus kay, ade Judeuyũ epaĩyũ dak.

⁸ Estêvão wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ oeku Deus a'õbi. Adeayũ o'ğucoatcoan Deus a'õbacaap kuğ puye. Deus Estêvão buywatwan osunuy. ⁹ Pũğpũğayũ bit Estêvão o'jomuymuy jĩjã Judeuyũ'in. Ixeyũ Judeuyũ je'aweroro'uk ip osodop je'aweroroap'a be—Deus eju kawẽnwẽnap'a be. Ce'aweroroap'a butet jekupinap tağ jekuku'ukayũ e'aweroroap'a i osunuy. Cirene ka bewi osodop ip ixeyũ Judeuyũ, Alexandria ka bewi dak. Cilícia eipi bewi ip osodop, Ásia eipi bewi dak. Estêvão a'õxik o'e ip iğo'a be. ¹⁰ Deus biõgbuk pit Estêvão mukũyjojom osunuy. Imẽnpuye ya'õxik pa'ore ip osodop. ¹¹ Imẽnpuye ya'õxik ojuyayũ dinheiro o'ğũm

warara'acat pe napaap muwêḡapteim—Estêvão awêḡ mukêrêrênapteim.

— “Estêvão cūḡ'ūma wuybadipyū mutaybitbin,” i juy epe'e napa ma — io'e. — “Estêvão Deus muymuy,” i juy epe'e napa ma — io'e ip cebe ip.

¹² Imênpuye ixeyū napapa'ukayū Estêvão awêḡ o'yawêḡmukêrêrên soat a'ōpiju. Ya'ōxik ojuyayū adeayū o'ḡutakomān Estêvão kay. Judeuyū kukukayū o'ḡutakomān ip, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

Soat ixeyū o'ju Estêvão kay. Estêvão o'jat ip. O'tujowat ip jewawêwē'ukayū yoboḡayū etabutpe.

¹³ Napapa'ukayū dak o'tujowat ip. Estêvão a'ō o'ya'ōdada jĵjā ip.

— Soat em teku Deus eju kawēnwēnap'a muy-muy—ikêrēat kuḡ ḡu iat'a muymuy — io'e ip napa ma. — Soat em teku Moisés ekawēn mupubut-bun — io'e ip napa ma. ¹⁴ — Cekawēn cuk adi oceya'ĵjojo! “Jesus Deus eju kawēnwēnap'a ḡu'ūm yaboḡat'a. Nazaré ka bewiat iḡo'a ḡu'ūm,” io'e ite napa ma — io'e ip napa ma. — “Moisés wuyawêwēap ekawēn ḡuwarurun,” i juk adi o'e'e — io'e ip napa ma.

Estêvão a'ō o'ya'ōdada jĵjā ip.

¹⁵ Jewawêwē'ukayū yoboḡayū o'jeak Estêvão kay ḡebuḡe bit. Estêvão dopa Deus ekawēn tojtjot'ukat topa jo'i o'e. Imên o'jojojo ip jewawêwēap'a beayū.

7

¹ — Icēm tu ixeyū e'em? — io'e paĵyū kukukat Estêvão be.

² Estêvão o'jekawën iboceayũ be. Apën Deus xipan je'ajojoyũ'ũm'ũm kukuğ osunuy iap o'ğuwën cebe ip.

— Okotkotyũ, owağoğoyũ, baybayũ, wa'õ kay juy epesop — io'e. — Deus soat podi ma ya'õbuyxi — io'e. — Soat podi ma idip — io'e. — Ixe o'jebapuk wuydobu'ũm kay—Abraão'ũm kay kuyje. O'jebapuk cekay Mesopotâmia eipi be bima. O'jebapuk cekay Hará ka be ajëm awap. ³ “Ejëm cuy eka bewi, ebadipyũ xewi,” i mo a'ğu o'e Abraão be Deus. “Ekam osukamubapuk'iat ka be juy eju,” i mo a'ğu o'e. ⁴ Imënpuye Abraão o'jëm jeipi bewi—Mesopotâmia eipi bewi—Caldéia eipi bewi. Hará ka kay o'ju jenuy ãm — Estêvão o'e.

— Guyjom Abraão ebay'ũm oe'ũ. Ce'ũ buje Deus Abraão o'ğudot ijop ipi kay—wuyeipi kay. ⁵ Deus ipi o'ğũm ğu Abraão be. Yopît tak o'ğũm ğu ipi. Imënpit “Soat ijop ipi eipim je'e,” i mo a'ğu o'e Deus Abraão be. “E'ũ buje enaxeğebitbit eipim je'e,” io'e. Deus iboam o'e Abraão be ipotpet'ũm pima — io'e.

⁶ — Deus imën o'jekawën Abraão eju. Deus o'e cebe:

Obure, warara'acat eipi be jeedop ip enaxeğebitbit, i. 400 koato jeedop ip iboce, i. Iboceayũ warëmtağ cîcã enaxeğebitbit jukuk, i. Enaxeğebitbit ğudadaybotbon ip, i. ⁷ Enaxeğebitbit ğupokupok ip yaoka am, i. Imënpit ipiat osupî'ajoat warëmtağ ixeyũ kukayũ be, i. Guyjom ibo eipi bewi je'jëm ip enaxeğebitbit, i. Gebuje ijoce ma “Ën xipat cîcã,” i je'e ip owebe, i mo a'ğu o'e Deus Abraão be — io'e Estêvão.

8 — Deus waram o'jekawēn Abraão eju.

— Ağokatkat'it'it epetaypu'ağobixeedakacat ikap'isum, i. Epetaypu'ağobixeedakacat “Oceju Deus ebekitkit” i'e am soat pe warara'acat pe, i mo a'ğū o'e Deus Abraão be — io'e Estêvão.

— Guyjom Isaque o'kap—Abraão ipot. 8 kabia bima ikap'isuat o'taypu'ağobixeedakat Deus a'õbi. Isaque yaypan puje o'jewebumūn. Guyjom ixē ipot o'kap. Ibutet Jacó i osunuy — io'e Estêvão adeayū be.

— Jacó ipotpoyū ade osunuy. Doze be osodop ip ipotpoyū. Ixeyū doze beayū Judeuyū dobuyū'ūm'ūm osodop ip. Wuyeipi kukukayū osodop ip — io'e Estêvão.

9 — José Jacó ipotpoyū'in osunuy. Iwağoyū itabutkarey jījā o'e ip jekitpit kay—José kay. José o'teida ip Egito eipi kay cuayū be dinheiro bu am — io'e.

— Ibocewi José o'tujowat ip Egito eipi be teihem ġu kapik am — io'e. — Teihem ġu kapikpik'uk osunuy Egito eipi kukukat peam—Faraó beam.

— Soat em Deus osunuy ağ José kay. 10 Deus José buywatwat'uk osunuy ipiatpi'ajojom ma a'ğū. José itaybit cīcāan o'e Faraó xe, Deus ixē o'ğutaybitbin puye. Imēnpuye Faraó José kay jījā o'e. “Gasū ēn tak Egito eipi kukukan ecesūy oweju,” io'e Faraó José be. “Oduk'a kukukan tak ecesūy,” io'e cebe — io'e Estêvão.

11 — Guyjom Egito eipi dağayū jexat o'jokudada jījā, Canaã eipi dağayū dak. Ka'ūmğū ixat osodop Egito eipi dağ, Canaã eipi dağ tak. Soat kaka dağ ire oekuku ip. Ixat tobuxik pa'ore o'e ip wuydobuyū'ūm'ūm, oi'ūm puye — io'e.

12 — Jacó o'jekũyjo tũmũntata kake Egito eipi be iam. Iboam jekũyjo buje jekpotpoyũ o'gũju iboce—wuydobuyũ'ũm'ũm o'gũju. Trigoda bu am ip o'gũju Egito eipi kay. Xepxep ekum o'ju ip trigoda bum. 13 José o'jebapuk jewağoyũ kay xepxep em oeku ibima. “Õn eykitpit José,” io'e cebe ip. Faraó itaybit o'e ixeyũm—José wağoyũm — Estêvão o'e.

14 — Imēneju José o'jewa'õmuju jebay be soat jewağoyũ badipyũ be dak. Ade osodop ip José badipyũ—75 be osodop ip. “Epesot cuy Egito eipi be soat eyju,” io'e José cebe ip — io'e Estêvão.

15 — Soat ip o'ju Egito eipi kay. José ebay o'ju, soat iwağoyũ dak. O'ju ip jebadipyũ eju. Iboce osodop ip. Jacó'ũm oe'ũ iboce. Soat Jacó'ũm ipotpoyũ'ũm'ũm tak oe'ũ'ũ iboce. Oe'ũ'ũ ip wuydobuyũ'ũm'ũm. 16 Ibocewi jebayũ'ũm'ũm tao o'taodujowat ip jeka be taokot am ade koato kap puje. Wuydobubuyũ'ũm'ũm tao o'taodujowat ip Jacó ka be—Siquém ka be Canaã eipi be. Kuy bima Abraão ibo eipi o'jat. Emor ipotpoyũ xewi. Dinheiro o'ğũm isurũğat cebe ip ipi deim. Ibo ka be wuydobubuyũ'ũm'ũm tao o'taomõğ ip witabikũy be — io'e Estêvão.

17 — Egito eipi be bima wuydobubuyũ'ũm'ũm ade jĩã ip osodop—Judeuyũ. Pũğ koato ğu ip osodop Egito eipi be—ade koato. Gaxĩn ma je'jẽm ip Egito eipi bewi apẽn Deus o'e Abraão be iap tağ. 18 Wara'acat Egito eipi kukukan o'e. Ixe ipi kukukat itaybit ğu o'e José'ũm, kuy ma ixeyũm oe'ũ buye. Kuyjeayũ mudadaybotbon cĩcã o'e ip. 19 Kuyjeayũ o'ğũğuykukuku ip. Ipiat o'supi'ajojoat cĩcã cebe ip. “Soat ikap'isusuayũ epejomõğ akiju

ce'ũ ãm eyipotpoyũ,” io'e kuyjeayũ be Egito eipi kukukat. Imẽn o'e wuydobuyũ acoğap puxim — io'e Estêvão.

²⁰ Moisés o'kap ġebuġe. Idip cĩcã osunuy. Ebaġũğ kaxi acã Moisés jexi xe osunuy. ²¹ Bekicat o'ğujẽm ip jeduk'a bewi. Imẽnpit oe'ũ ġu — io'e.

— Imujẽm puġe Faraó daxit Moisés o'tobuxik—Egito eipi kukukat taxit. O'tujoõm jeduk'a be. Moisés o'ğuaġpan je'it muaypanap puxim. ²² Imẽnpuye Moisés itaybit o'e soan. Egito eipi watwat o'ğutaybitbitbin. Ya'õbacaan o'e. Itaybit cĩcãan o'e kawẽn ãm, soat muğẽ ãm tak — io'e Estêvão.

²³ — Moisés oajẽm jebadipyũ kay. Oajẽm jebadipyũ jo pin cĩcã buye—Israel eipi watwat co pin cĩcã buye. 40 koato osunuy.

²⁴ — Egito eipi wat warẽmtakuğ Israel eipi bewiat o'jukuk yukpiwat ġu ma'ğũ. Moisés o'joġoġo ip. Jebadip kay itabotaidabotbot o'e. Egito eipi wat'ũm o'yaoka jebadip kay jeweik pin puye. ²⁵ “Obadipyũ itaybit Deus omudot tujujẽm ãm ip Egito eipi bewi iam,” io'e Moisés jewebe ma. Imẽnpit ibadipyũ itaybit ġu o'e iboam — Estêvão o'e.

²⁶ — Kuyaje Moisés o'ju waram jebadipyũ jom. Xepxepayũ o'tobuxik jebadipyũ. Jewaokakam o'e ip. O'ju jewaokakaayũ mubu'un am. “Tapupuyũ, apẽnpuġe dak eyju jewaokakam—ibadipyũ eyju!” io'e cebe ip. ²⁷ Jebadip aokakaat pit Moisés o'ğuwun. Ixe dak o'e Moisés pe: “Abu dak emudot oceġukukan?” i. “Abu dak emudot ‘Cũğ ġu eyju jekukum’ i'e am ocewebe?” io'e Moisés pe. ²⁸ “Kapusu Egito eipi wat eyaoka iat puxim tu ẽn

oaoka ojuy?” io'e Moisés pe. ²⁹ Imēnpuye Moisés o'jenapõn Egito eipi bewi jaokaap puxim — io'e.

— Midiã eipi kay o'ju. Osunuy. O'jewebumün iboceat eju. Koapat o'kap ipot. Guyjom wara'at o'kap ipot. Moisés 40 koato osunuy Midiã eipi be — Estêvão o'e.

³⁰ — Gebuje Deus ekawēn tojtjot'ukat o'jebapuk Moisés kay. Uk'a'ūmat pe osunuy co'a xe. Co'a butet Sinai'a i osunuy. Moisés tip'aroro'it'it o'jojjo. Tipsop o'e. O'tipik ġu bit. ³¹ Imēnpuye Moisés itabēġ o'e ijojom. “Ajo xe'e ijop?” io'e jewebe ma. O'ju cetēġ ma xipan tip co am. Deus o'jekawēn ceweju tip'aroro'it'it pewi.

³² “Õn Deus,” io'e Moisés pe. “Edobuyũ'ũm'ũm itabut osodop ip okay—Abraão, Isaque dak, Jacó dak,” io'e Deus cebe. Moisés ikarabakbak o'e jeparara pibun. Ibu'u o'e ijom iparara buye.

³³ Deus waram o'jekawēn ceweju. “Eyuk eju'uk ei bewi wa'õbuyxi exe iap mubapuk am,” io'e Deus cebe. “Xipat cĩcãatka mucakucaġ ěn, õn ijoce buye,” io'e. ³⁴ “Egito eipi watwat ikērēm cĩcã webekitkit kuġ,” io'e. “Ipiatpi'ajojom cĩcã ip. Imēnpuye je'ũhũ'ũm cĩcã ip. Wetaybit iboam,” io'e Deus. “Õn ma okop Egito eipi watwat xewi ixeyũ dujujēm ãm,” io'e. “Ga'a aju,” io'e. “Õn jemuju webekitkit tujujēm ãm Egito eipi watwat xewi,” io'e Deus Moisés pe. Imēn Deus o'jekawēn Moisés eju — Estêvão o'e.

³⁵ — Deus Moisés o'ġuyypit Egito eipi be. Moisés o'ġuyypit ixē be jebekitkit tujujēm ãm Egito eipi bewi—Judeuyũ dujujēm ãm. Deus ixē o'ġuyypit jekawēn tojtjot'ukat ebapuk puje

cekay tip'aroro'it'it pewi. Deus ma ixē o'guyypit. Judeuyū bit ixē a'ō kay ġu ip osodop. Judeuyū ma o'e Moisés pe: “Abu-dak emudot ocekekukan?” i. “Abu-dak emudot ‘Cūġ ġu eyju jekukum’ i'e am ocewebe?” io'e ip Moisés pe. Deus pit ixē o'jomuy Judeuyū kukukan, Egito eipi bewi Judeuyū dujujēm'ukan tak — io'e Estêvão.

36 — Guyjom ixē Moisés wuywebe i'e ba'oreat o'gubapukpuk Egito eipi be bima, tibog cīcāti mudeġ pima dak. Tibog cīcāti butet Tipakpekati i osunuy. Ixē Moisés Judeuyū o'tujujēm Egito eipi bewi. Ade koato uk'a'ūmat taġ oekuku ip—40 koato. Wuywebe i'e ba'oreat o'gubapukpuk iboce dak.

37 — Ixē Moisés o'e Israel naxeġebitbiyū be: “Deus jekawēn muwēnuwēn'ukat ġudot eykay,” i. “Omudocap puxim ixē ġudot,” i. “Eybadipyū'in ġudot,” i.

38 — Ixē Moisés Israel naxeġebitbiyū xe osunuy uk'a'ūmat pe. Israel naxeġebitbiyū o'je'awero ip Sinai'a etakobe. Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn Moisés eju iġo'a jeje — io'e.

— Iġo'a be Moisés o'jekawēn wuydobuyū'ūm'ūm eju—Israel naxeġebitbit'ūm'ūm eju. Deus ekawēn o'gūwēn cebe ip—wuyawēwēap ekawēn. Moisés iboap ekawēn o'gubararak witadopa be topa'erūnat topa be ġuyjom ocetaybit am iboam — Estêvão o'e.

39 — Guyjom wuydobuyū'ūm'ūm oibu'un Moisés a'ō kay. Moisés kay'ūm cīcā ip o'e. Egito eipi kay jepit ojuy o'e ip. ⁴⁰ Imēnpuye o'jekawēn ip Arão eju. O'jekawēn ip Moisés co'a jeje ibun pima.

— “Wuyedeusyũm cuy eġuġē,” io'e ip Arão be. “Ixeyũ je'ju wuywap Egito eipi kayate mubapuk am wuywebe,” io'e ip. “Poce paxi omuy Moisés—Egito eipi bewi wuydujujēmat?” io'e ip. “Ocetaybit ġu poma paxi o'ju iam,” io'e ip Arão be napa ma.

⁴¹— Imēnpuye biopak'it'it co'iat o'ġuġē ip ourom. Ovelha o'yaoka ip imōġ ãm biopak'it'it co'iat wap “Teku Deus” i'e am. Petatam o'e ip jedeusbaro kuġ puye, jemumuġē kuġ puye. Icocok ip o'e.

⁴² Imēnpuye Deus ibu'u o'e cekay ip itabut ip biopak'it'it co'iat kay buye. Tũybe biopak'it'it co'iat Deus iãn o'e ip. Tũybe kaxiepiat Deus iãn o'e ip, kaxiamat tak, kasoptayũ dak iãn o'e ip. Deus kay wuyetabucap puxim itabut o'e ip ixeyũ kay. Imēn cedaġ'ũm cĩcã o'e Deus xe. Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ emudupmubararaktup:

“Bekitkit, owebe ġu ovelha ũmũm'uk epesop uk'a'ũmat pe bima—40 koato bima,” i'e'em Deus Israel naxeġebitbit pe, i. “Eyedeusbaroyũ be acã iũmũm'uk epesop—eyemumuġē be acã,” i'e'em, i. ⁴³ “Ibiōġbuk epeġuġēġē,” i'e'em, i. “ ‘Ocexe eyju acã deus,’ i epe'e napa ma cebe ip,” i'e'em Deus, i. “ ‘Ocetabut eykay,’ i epe'e'e,” i'e'em Deus, i. “Tũybe Moloque eyedeus iãn epesop, Renfã dak,” i'e'em, i. “Moloque duk'a dujowatwan epekuku—torojo'a dujuwatwan—ya'ĩcat'a dujowatwan,” i'e'em, i. “Moloque biōġbuk iġo'a be osunuy,” i. “Tũybe kasopta jo'iat tak deus iãn epesop,” i'e'em, i. “Renfã i kasopta jo'iat putet osunuy,” i'e'em, i. “Imēnpuye ipiat osupi'ajoat eywebe,” i'e'em, i. “Wũyat eipi kay jeymuju õn,” i. “Õn jeymuju Babilônia eipi weġũnat ka kay,” i.

Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup — Estêvão o'e.

44 — Uk'a'ūmat taḡ jekukum pima wuydobyū'ūm'ūm Deus eju kawēnwēnap'a dujowatwan oekuku ip—ixee'a'a dujowatwan. Witadopa o'topadop iḡo'a be—xepxep'topa—topaerūnatopa. Deus ekawēn ibararak osodop ixē dopa be. Iḡo'a o'yamuḡē ip apēn Deus o'e Moisés pe iap taḡ — Estêvão o'e.

45 — Moisés'ūm e'ū buje Josué wuydobyū'ūm'ūm kukukan o'e. Josuéyū Deus eju kawēnwēnap'a o'yadujujēm uk'a'ūmat pewi torojo'a—ixee muḡēḡē'a. O'yadujuaajēm ip Canaã eipi be. Judeu'ūmayū osodop ip iboce yajēm puje ip. Deus ixeyū Judeu'ūmayū o'ḡujēm ibo ipi bewi wuydobyū'ūm'ūm top am. Deus eju kawēnwēnap'a o'yadujuaajēm ip jeweju Canaã eipi be — io'e adeayū be.

46 — Guyjom Davi o'e Deus pe: “Uk'a muy ojuy a'ḡu ōn eweju kawēnwēnap'am,” i — io'e. — Canaã eipi be bima Davi wuydobyū'ūm'ūm kukukan o'e. Davi ikukpin cīcā osunuy Deus xe. Deus soat em idipat o'ḡudotdot cekay. Davi o'e: “Deus, uk'a muy ojuy a'ḡu ōn eweju kawēnwēnap'am,” i. “Jacó itabut osunuy ekay,” i. “Ōn tak wetabut ekay,” i. “Imēnpuye uk'a muy ojuy a'ḡu ōn—ewebeap'am,” i. Imēn Davi o'e Deus pe. 47 Imēnpit Deus o'yamuyat Davi be ḡu. Davi ḡu Deus eju kawēnwēnap'a o'yamuy—ipot acā. Salomão o'yamuy. 48 Deus pit uk'a be ḡu nuynuy—ijodiat emuamuy'a be ḡu. Ixē Deusat. Soat podi ma ya'ōbacaat. Kabi be bit nuynuy. Deus imēn o'e jekawēn muwēnuwēn'ukayū ekawēn taḡ:

49 Kabi wabikbikap puxim, i'e'em Deus. Ipi wuimõg̃mõg̃ap puxim, i'e'em. Soat kuḡ òn kabi beacat kuḡ—ipi daḡacat kuḡ tak, io'e. Apēntak ijodiat emuamuy'a be oḡuy? i.
 50 Òn ma soat oḡuḡē. Ipi oḡuḡē, ipi daḡacat tak, kabi dak, kabi beacat tak, i.

Imēn Deus o'e ixeyũ ekawēn taḡ — Estêvão o'e.

51 — Tapupuyũ, eya'õpicũḡcũḡ cuy epesop wa'õ kay — Estêvão o'e jeadipyũ be. — Kũyjobit'ũm cĩcã eyju! — io'e. — Eybu'u jĩjã Deus ekawēn com. Deus kay itabut'ũm co'i eyju. Eybu'u jĩjã Deus a'õ daḡ eyeku am. Eyebayũ ekukuap puxim eyju dak jekukum. 52 Warēmtaḡ cĩcã Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ o'jukukuk ip eyebayũ. Ka'ũma ma ixeyũ'in xipan ip o'jukuk! Pũḡ tak ka'ũma. “Cũḡ cĩcãat omuyku,” io'e'e ip Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ. Imēn o'e'e ip yajēm awap. Imēn e'e'ukayũ o'yaoka ip eyebayũ — io'e Estêvão.

— Gasũ ma ixē cũḡ cĩcãat epeḡũm cekay itakomaayũ be. Jesus i ixē butet. Ixē epesubamupaya korosa eju. 53 Kuy juk Deus ekawēn epeya'ĩjojo Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat pi bewi. Imēnpit ya'õkay'ũm cĩcã eyju — Estêvão o'e adeayũ be, jeadipyũ be.

54 Ya'ĩjo'ibiyũ oitakomãn Estêvão kay. Cekawēn co buje ip oitakomãn. Yaoka pin o'e ip jetakoma pibun. 55 Estêvão bit Deus biõḡbuk kuḡ cĩcã osunuy. O'jeapũn kabi kay. Deus dipap o'jojojo. Jesus tak o'jojojo. Cũḡ'i osunuy kabi be Deus xe soat kukukan. Estêvão o'jekawēn ixē jojom pima.

56 — Ak'i juy epe'e — io'e. — Kabi ikoce òn ijojom — io'e. — Soat waḡo jojom òn. Cũḡ'i Deus xe soat

kukukan — io'e.

⁵⁷ Iboap co buje, ya'ijo'ibiyũ big ma oitakomãn cekay. O'jewãwã ip ya'õberen.

— Ga'a ayaoka — io'e ip ya'õberen.

O'jewa'opinomudipip ip waram ya'ijoap puxim. Adedem ip o'jedau cekay. ⁵⁸ Kururuğ o'tujowat ip ikaboğatka eakiju. Jeekabek ip o'ju'uk'uk. O'jomõğ ip Saulo be imuxipan am. Ixe Saulo yaypan'isuat osunuy. Estêvão o'yabuğ ip wita'am. ⁵⁹ Yabuğbuğ pima Estêvão o'jekawẽn Jesus eju.

— Okukukat Jesus, oje'ũ — io'e. — Ekay ojut — io'e.

⁶⁰ O'jêğ'aecõğcõğ. Waram o'jewãwã ya'õberen.

— Okukukat Jesus — io'e. — Ipiat cuy ece-supi'ajoat gu teyũbeku wabuğbuğapteim — io'e Deus pe.

8

¹ Oe'ũ. Saulo dak Estêvão aokaap ojuy.

² Xipat cĩcãayũ Estêvão'ũm jebit o'jomõğ witabikũy be—Jesus kay itabucayũ. I'ũmcom cĩcã o'e ip.

O'jepõğpõğpõğ ip soat ka dağ Jesus kay itabucayũ. Pũğpũğ ixeyũ'in o'jepõğpõğpõğ ip Judéia eipi dağ. Warara'acayũ ixeyũ'in o'jepõğpõğpõğ ip Samaria eipi dağ. Jesus emumujuyũ bit o'jepõğpõğpõğ gu—doze beayũ. Jerusalém ka be ip osodop.

³ Saulo dak Jesus kay itabucayũ mu'ũm ojuy oekuku. Taomũn ãm õmõm'uk osunuy ixeyũ duk'a be. Ağokatkayũ o'taomũnmũn, aoyũ dak. Daomũnmũnap'a be ip o'ğũõmõm. Saulo ipiat o'supi'ajoat cĩcã cebe ip. ⁴ Imēnpit Deus ekawẽn muwēnuwẽn oekuku ip

o'jepōḡpōḡ'iaiyū—Jerusalém ka bewiaiyū. Soat ka daḡ ip oekuku Deus ekawēn muwēnuwēn.

⁵ Jesus kay itabucayū Deus ekawēn o'ḡuwēnuwēn Samaria eipi watwat pe. Filipe o'ju ikaboḡatka be Samaria eipi beatka be. Ixe o'jepōḡpōḡpōḡ'iaiyū'in osunuy. Ibo ka be Deus ekawēn o'ḡuwēnuwēn.

— Deus Jesus o'taē soat taxijo am — io'e ibo ka watwat pe.

⁶ Ibo ka watwat itabut cīcā o'e ip Filipe a'ō kay—Deus a'ōbacaan wuywebe i'e ba'oreat o'ḡubapukpuk puye.

⁷ Ibiōḡbuk kērēat o'ḡujēmjem adeayū bewi. Ya'ōberen jewāwāwām o'jem ip cebewi. Ade ijebit e'ū topibiyū dak o'ḡu'ada'ada. Ade taojere topibiyū dak o'ḡu'ada'ada. ⁸ Imēneju icokcok cīcā ip o'e ibo ka watwat. Itabut o'e ip Jesus kay.

⁹ Kuy bima Simão kay itabut cīcā ip osodop ibo ka watwat. Ixe Simão ya'ōbuyxiat osunuy adeayū xe, wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuḡ wamoat puxim puye.

— Soat podi ma wa'ōbacaap kuḡ òn — io'e soat pe napa ma.

¹⁰ Imēnpuye tūybe teku ya'ōbaca jījā iān o'e ip. Soat Samaria eipi watwat itabut cīcā o'e Simão kay—ya'ōbuyxiayū, tadaybotbocayū dak.

— Teku ya'ōbaca jījā, Deus ja'ōbacaap o'ḡūm cebe buye — io'e ip napa ma. — Teku Deus a'ōbi jekukum — io'e ip napa ma.

¹¹ Ade koato Simão wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuḡ oekukuku ibo ka beayū etabutpe. Imēnpuye adeayū itabut o'e ip cekay.

¹² Gebuje Filipe Deus ekawēn o'ḡuwēnuwēn ibo ka watwat pe—Simão nuyapka watwat pe.

— Deus soat kukukan je'e — io'e cebe ip.

Jesus Cristo o'ḡuwēnuwēn cebe ip. Kawēn idipat o'ḡuwēnuwēn. Imēnpuye itabut o'e ip Jesus kay. O'jewemubatisanat ip—aḡokatkayū, aoyū dak.

¹³ Simão dak itabut o'e Jesus kay—wamo tūibit. O'jewemubatisanat. Filipe eju oeku. Filipe Deus a'ōbacaan wuywebe i'e ba'oreat o'ḡubapukpuk adeayū etabutpe. Deus a'ōbacaap o'ḡubapukpuk cebe ip. Simão iboap o'jojojo. Itabēḡ cīcā o'e Filipe jojom.

¹⁴ Jesus emumujuyū Jerusalém ka be osodop ip. Samaria eipi watwat awēḡ o'yawēḡtobuxik ip.

— Samaria eipi watwat itabut o'e Deus ekawēn kay — io'e ip.

Imēnpuye ixeyū Pedro o'ḡuju Samaria eipi kay. João dak ip o'ḡuju.

¹⁵ Pedroyū oajēm Samaria eipi watwat kay—Jesus kay itabucayū kay. O'jekawēn ip Deus eju.

— Ebiōḡbuk cuy eḡuōm cebe ip — io'e Deus pe,

¹⁶ ibiōḡbuk oōm ḡu buk cebe ip puye.

“Wuykukukat Jesus ebekit ōn ḡasū” i'e am o'jewemubatisaan ip. Imēnpit Deus biōḡbuk oōm ḡu buk cebe ip.

¹⁷ Gebuje jebu o'subumōḡ ip itabucayū abi jeje. Deus biōḡbuk oōm cebe ip ḡebuje bit. ¹⁸ Pedroyū ixeyū abi jeje jebu mōḡ puje Deus biōḡbuk oōm cebe ip iap o'jojojo Simão. Imēnpuye ixē Simão dinheiro ūm ojuy o'e Pedro be ibubabi bu ojuy.

¹⁹ — Eubababi bu pin ōn — Simão o'e Pedro be. — Juku. Edinheiom — io'e cebe ip. — A'ōbacaap cuy

eğũm owebe dak imẽn e'e am — io'e. — Wetaybit pĩn Deus biõgbuk muõm ãm wara'acat pe — io'e Pedro be.

²⁰ Pedro itakoma o'e Simão kay. Ya'õpuruğ o'jede cebe.

— Tũybe Deus emumuũm ojat wedinheirom iãn ĩn e'em — io'e Simão be. — Deus cuy jemuju ipiat'ajojoap kay edinheiro kuğ! — io'e ya'õpuruğ.

²¹ — Iba'ore ewebe kapik am Deus beam oceweju. Ikẽrẽat kuğ ĩn Deus xe. ²² Eguycũğ cuy eguy, ikẽrẽat kuğ puye — io'e cebe. — Ikẽrẽat mujurũğrap cuy ecepere — io'e cebe. — “Ikẽrẽat mujurũğ ojuy õn,” i juy ece Deus pe. “Ikẽrẽat cuy eju'uk owebewi,” i juy ece cebe. Imẽn e'e buje Deus ģebum ģu je'e apẽn cuk adi ikẽrẽat egujurũğrũğ iap kay. ²³ Ĕn pit etabutkarey jĩjã warara'acat kay. Ikẽrẽat kay acã ĩn — io'e Pedro ya'õpuruğ Simão be.

²⁴ Simão iparara o'e Pedro ekawẽn co buje.

— Owebeam cuy ecekawẽn Deus eju — Simão o'e. — Ecekawẽn cuy ceweju owebe apẽn cuk ece iap ebapukap puxim — io'e Pedroyũ be.

— Ha'a. Ocekawẽn cuy — io'e.

²⁵ Pedroyũ o'jepit Jerusalém ka kay. Deus ekawẽn muwẽnuwẽn oekuku ip Samaria eipi watwat pe jeka kay jexexem pima—Jerusalém ka kay. Wuykukukat o'e'e iap muwẽnuwẽn oekuku ip, apẽn cuk adi o'jebapuk cebe ip iap muwẽnuwẽn tak. Ade ka dağ ip oekuku Samaria eipi dağ. Ade ka watwat pe Deus ekawẽn muwẽnuwẽn oekuku ip jexexem pima.

²⁶ Deus ekawẽn tojtjot'ukat o'jekawẽn Filipe eju—kabi kadi wiat.

— Ecewemuxipan cuy — io'e. — Kaxietajoreğat ka kayat e dağ cuy eju—Jerusalém ka bewiat e dağ, Gaza ka kayat e dağ. Ixe e uk'a'ũmat tağ opop — io'e Filipe be.

— Hm hm — io'e. — Cum puk õn — io'e.

²⁷ Dao ma o'ju. Ixe e dağ o'ju.

Etiópia eipi bewiat Deus ekawëntup cocom oeku ixe e dağ. Jepitpin o'e jeipi kay—Etiópia eipi kay. Ya'õbuyxi jĩjãat osunuy. Etiópia eipi kukukat buywatwat'ukat osunuy. Etiópia eipi kukukat ay-acat osunuy. Ipi kukukat putet Candace i osunuy. Etiópia eipi kukukat edinheiro kukukat osunuy. Kuy bima o'ju Jerusalém ka be “Ën xipat cĩcã oxo” i'e am Deus pe. ²⁸ Jepitpin o'e Jerusalém ka bewi. Jeipi kay jepitpin o'e—Etiópia eipi kay. Cavalo emumupuxikpuxik tağ oeku. Xik'i osunuy jabikbikap pe Deus ekawëntup cocom ya'õberen. Kuyjeatup cocom oeku Deus ekawën muwënuwën'ukat emudupmubararaktup cocom—Isaías emudupmubararaktup cocom.

²⁹ — Ixe ecarro juy etomuixik — Deus biõğbuk o'e Filipe be.

³⁰ Filipe o'jedau carro nomuju. Ağokatkat a'õ o'ya'ĩjojo ya'õberen tupcocom puye. Isaías emudupmubararaktup cocom oeku.

— Ibabuk tu exe iğodup ekawën? — io'e Filipe Etiópia eipi bewiat pe.

³¹ — Ka'ũma. Cekawën pa'arēm oxo — io'e. — Apëntak kuka cekawën pabuk o'e oxo? — io'e. — Kaka ğu omutaybinat ijoce — io'e. — Ejot cuy ijoma — io'e. — Eõm cuy wecarro be — io'e. — Xik'i abik oxo — io'e Filipe be.

³² Jesus muwêḡaptup cocom oeku. Imēn e'em iḡo dup:

Yaoka am tujowan pima, ovelha wa ḡu, i. Imēnpuxim ixe dak o'tōn ḡu, i. Mũḡ ma e'em cordeiro jexeedap'uk'uḡ pima, i. Imēnpuxim ixe dak mũḡ ma osunuy ikêrēm cĩcã ip o'jukuk pima, i. ³³ Warēmtaḡ cĩcã ip o'jukuk, i. “Ikêrēat kuḡ tekū” io'e ip napa ma, i. Ka'ũma ma o'e “Ikêrēat kuḡ ḡu” i. O'jomuymuy jĩjã ip, i. Ipotpet ḡu jeenuy, o'yaoka ip puye, i.

Imēn e'em iḡo dup. Iḡo dup cocom oeku ixe Etiópiã eipi bewiat.

³⁴ — Apêḡape ijop ibararakat ijudup pe? — io'e. — Abu-muwēnuwēn Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ijudup pe? — io'e. — Jewemuwēnuwēn tu? Wara'acat muwēnuwēn ḡu xe'e? — io'e Filipe be.

³⁵ Filipe o'ḡukũyjo mēḡapeku tedupeku ibararak opop iam. Kawēn idipat o'ḡuwēn cebe. Jesus o'ḡuwēn cebe.

³⁶ Gebuje idibi o'tidobuxik ip e daḡ cucum pima.

— Ak'i juy ece — io'e Etiópiã eipi bewiat Filipe be. — Jodiku idibi! — io'e. — Cedaḡ tu ewebe omubatisaan? — io'e.

³⁷ — Jesus kay etabut pima, cedaḡ kuka o'e — io'e.

— Wetabut Jesus Cristo Deus ipot iap kay — io'e.

³⁸ Etiópiã eipi bewiat jecarro o'ḡuycũ. O'kop Filipe eju. O'kop ip idibi be. Filipe Etiópiã eipi bewiat o'ḡubatisaan.

³⁹ Idibi bewi ceu buje ip Deus biōḡbuk Filipe o'tujujēm ibocewi. Imēnpuye Etiópiã eipi bewiat waram ḡu Filipe o'jojojo. Inaka o'ju ma'ḡuto e daḡ

jeka kay. Icocok cĩcã osunuy. ⁴⁰ Filipe o'jebapuk Azoto ka be. Ibocewi puḡ ka daḡ ḡu oeku—ade ka daḡ. Kawēn idipat muwēnuwēn oekuku soat kaka daḡ. Cesaréia ka be o'ju ibocewi.

9

¹ Saulo o'ju Judeuyũ epaĩyũ kukukat kay, itakoma jĩjã wuykukukat Jesus a'okayayũ kay buye. Warēmtaḡ suykukukat Jesus a'okayayũ kuḡ oekukuku. Taomũn ojuy ip oekukuku. Soat aokaka ojuy oekukuku. Imēnpuye o'ju Judeuyũ epaĩyũ kukukat kay. O'jekawēn ceweju.

² — Cum òn Damasco ka kay — io'e cebe. — Cartadup cuy etupũm owebe — io'e. — Damasco ka be bime otuptujowat Judeuyũ e'aweroroap'a kukayũ be—Deus eju kawēnwēnap'a kukayũ be. Ixeyũ aco'i Jesus a'okayayũ ḡubapuk owebe carta dup ũm puje — io'e. — Tobuxik puje otujupit ip ijoce Jerusalém ka be — io'e. — Ekay ip otujupit. Taomũnmũn ip otujupit—aḡokatkayũ, aoyũ dak—Saulo o'e.

— Ha'a — io'e. — Eyju juy — io'e. — Imēn cuy ece — io'e.

³ Damasco ka kay Saulo o'ju. E daḡ pima Damasco ka tēḡ pima, dao ma kabi bewiat ekabia oikabia. Yakokoreren kabia jĩjã o'e. ⁴ Akoh! O'jeako. O'at ipi ju jeakoat pibun.

Gebuje wuykukukat o'jekawēn Saulo eju. Saulo kabi kadiwiat a'õ o'ya'ĩjojo.

— Saulo — io'e. — Apēnpuye ēn warēmtaḡ okuḡ? — io'e—kabi beat o'e.

⁵ — Abu ēn tak, Kariwa? — io'e.

— Ekukukat Jesus òn — io'e. — Warēmtağ ma ěn okuğ — io'e. — Ěn ma juk adi ipiat esupi'ajojoat owebe — io'e. ⁶ — E'āy — io'e Saulo be. — Ikaboğatka be juy eòm. Iboka be bima, ağokatkat oğudot ekay. Apěn ěn em iam cuy jemukũyo — io'e wuykukukat. Iměn kabi beat o'jekawěn Saulo eju. ⁷ Iměnpuye cewejuayũ o'jecũcũ jĳĳā ip. O'jekōbidaekuğ ip jeparara pibun. Mũğ ma ip o'e. Kabi kadiwiat a'ō o'ya'ĳjojo ip. Iměnpit o'jojojo ġu ma ip. ⁸ Saulo o'āy ipi juwi. Wedak. O'jetaewedakwedak. Iměnpit ijojom ġu. Iměnpuye cewejuayũ iba com ma o'tujowat Damasco ka be. ⁹ Eba pũğ kabia ibo ka be osunuy ijojom ġu. Jekōnkōn ġu osunuy, tikōnkōn ġu dak.

¹⁰ Wuykukukat o'jebapuk Ananias kay cexeybi. Ananias Damasco ka be osunuy. Jesus kay itabut osunuy. Wuykukukat o'jekawěn cebe cexeybi.

— Ananias — io'e.

— Ajo, okukukat? — io'e.

¹¹ — Uk'a ukpibubu dağ cuy eju—cũğat ka ukpibubu dağ — io'e. — Ağokatkat cuy ejokudada iboce—Tarso ka bewiat — io'e. — Ibutet Saulo i — io'e. — Judas duk'a kay juy eju — io'e. — Saulo omuy ixē duk'a be. Kawěnwěn oweju.

¹² Ixe juk ağokatkat o'jojojo jexeybi. Ixe ağokatkat putet Ananias i osunuy cexeybi — io'e. — Ananias o'jewebumōğ yajeje itada am iap o'jojojo jexeybi — io'e. — Soat iboap o'jojojo jexeybi — wuykukukat o'e Ananias pe.

¹³ — Okukukat, odaobu'u — io'e. — Oparara oce. Obureyũ kuy omukũyo apěn ixē ağokatkat e'em iam — io'e. — “Saulo juk adi ipiat o'supi'ajojoat Jesus a'ōkayayũ be—Jerusalém ka

watwat pe,” i juk o'e ip owebe — io'e. ¹⁴ — “Ixe Paulo oajēm ijoce paĩyũ kukukayũ a'õbi,” i'e'em ip owebe — io'e Ananias. — “Ixe oajēm wuydaomũn ãm—Jesus eju kawēnwēn'ukayũ daomũn ãm,” i'e'em ip owebe — io'e Ananias.

¹⁵ — Epararam ġu juy eġuy — io'e. — Eju juy cekay — wuykukukat o'e. — Õn ma ixē Saulo otaē kapik am owebeam. Ğaxin ma ixē omuwēn adeayũ be—Judeu'ũmayũ be, ipi kukukayũ be dak, Judeuyũ be dak — io'e. ¹⁶ — “Ën cuy ipiat ecesupi'ajo jĩjã ěn wekawēn muwēnuwēn puye,” i oce kuy cebe — wuykukukat o'e Ananias pe.

¹⁷ Ananias o'ju Saulo kay. Judas duk'a be o'ju. Jay. Oajēm. Cereġ. Oõm. Jebu o'jebumõġ Saulo abi jeje.

— Tapu — io'e. — Ën okitpit — io'e. — Wuykukukat a'õbi ojot ekay — io'e. — Jesus o'jebapuk ekay ijop ka kay ajēm pima — io'e. — Ixe ma omudot ekay — io'e. — Waram etada am omudot. Deus biõġbuk muõm ãm ewebe omudot — io'e Saulo be.

¹⁸ Axima xee jo'iat dao ma o'jedu Saulo eta bewi. Cecoat put o'e. O'ãy Saulo. O'jewemubatisaat “Jesus ebekit õn ġasũ” i'e am soat pe. ¹⁹ Jexat o'om o'e waram. Oibacan waram.

Saulo Jesus o'ġuwēnuwēn Damasco ka watwat pe. Ade kabia osunuy Damasco ka be. Warara'acayũ xe osunuy Jesus a'õkayayũ xe. ²⁰ Itabun'isum Jesus o'ġuwēnuwēn soat pe ibo ka watwat pe. Jesus o'ġuwēnuwēn Judeuyũ e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be.

²¹ — Jesus Deus ipot — io'e'e'e soat pe. O'ya'ĩjojo'iyayũ yaġuy'ũm o'e.

— Ite aḡokatkat ḡu xe'e juk adi Jesus a'ōkayayũ taomũnmũn oekukuku? — io'e ip jewewebe. — Ite aḡokatkat ḡu xe'e juk adi ixeyũ aoka ojuy oekukuku? — io'e ip jewewebe. — Itabucayũ daomũn ãm ḡu xe'e osodot ijoce? Paĩyũ kukukayũ kay wuydaomũnmũn wuydujupit am ḡu xe'e osodot? — io'e ip.

— Ite ma burut — io'e ip.

²² Imēnpit Saulo Jesus o'ḡuwēnuwēn cĩcã Judeuyũ be—Damasco ka watwat pe Deus biōḡbuk a'ōbacaap kuḡ puye.

— Icēmãn Deus Jesus o'taē wuydaxijojo'ukan — io'e'e'e cebe ip.

Ibapuḡ ip o'ḡutaybitbin. Imēnpuye cede ba'ore o'e ip Judeuyũ.

²³ Ade xet kap puje Judeuyũ Saulo aoka ojuy o'e ip. O'je'awero ip.

— Apēn xe'e Saulo ayaoka? — io'e ip jewewebe.

²⁴ Saulo bit jaoka ojuy ip iap awēḡ o'yawēḡtobuxik. Judeuyũ soat em aḡ ma osodop ip ikaboḡatka exĩntabi be Saulo aokaap wiwim. Kabiam ip aḡ ma osodop. Ixima be dak ip aḡ ma. ²⁵ Imēnpuye Jesus a'ōkayayũ Saulo o'ḡukop aḡoka ekorara bodi yaokaap puxim. Ixima be o'ḡukop ip. Paḡeiro'a boḡ pe o'ḡukop ip. Saulo imēn o'jenapõn Damasco ka bewi.

²⁶ Saulo o'ju Jerusalém ka be warara'acayũ kay—Jesus a'ōkayayũ kay. Jay. Oajēm. Jesus a'ōkayayũ eju ceku pin o'e. Inaka soat ip iparara o'e Saulo buxim. Tũybe warēmtaḡ ḡasũ dak wuykuk iãn o'e ip. Tũybe Saulo itabut ḡu Jesus kay iãn o'e ip.

²⁷ Barnabé bit Saulo o'tujowat Jesus emumujuyũ

jom—doze beayũ jom. Barnabé o'jekawën Jesus emumujuyũ eju.

— Saulo wuykukukat o'jojojo Damasco ka kayate dağ — io'e cebe ip. — Wuykukukat o'jekawën ceweju. Saulo ya'õcam Jesus o'ğuwënuwën Damasco ka watwat pe — io'e.

²⁸ Imëneju Jesus a'õkayayũ iparara ğu o'e ip Saulo buxim.

Gebuje Saulo ya'õcam wuykukukat o'ğuwënuwën Jerusalém ka watwat pe. Jesus a'õkayayũ eju oekukuku. ²⁹ O'ğuwënuwën Grego a'õm kawënwën'ukayũ be. Ixeyũ Grego a'õm kawënwën'ukayũ Saulo a'õ o'ya'õdada. Te'e ma ip Saulo aoka ojuy o'e. ³⁰ Jesus a'õkayayũ bit itaybit o'e Saulo aoka ojuy ip iam. Imënpuye ip Saulo o'tujowat Cesaréia ka kay yaokaap puxim.

— Xipat eju am Tarso ka kay—aypanap ka kay — io'e ip Saulo be.

³¹ O'ju. Imëneju itabucayũ kaykay am ip oibu'un itabut'ũmayũ. Ipiat o'supi'ajoat ğu cebe ip. Kaba'ũm ip osodop Judéia eipi watwat, Galiléia eipi watwat tak, Samaria eipi watwat tak. Warëmtağ itabucayũ kukap o'jepere ip. Imënpuye ip big ma oitabun Jesus kay. Deus a'õ dağ ip o'e jekukum. Deus biõğbuk ixeyũ buywatwan osunuy. Imënpuye tak ğu ip oitabun wuykukukat Jesus kay. Ade jĵã ip oitabun.

³² Pedro oajëm Enéias kay. Soat ka dağ oekukuku. Jesus a'õkayayũ jojom oekukuku. Lida ka be dak o'ju Jesus a'õkayayũ jom. ³³ Enéias o'tobuxik iğo ka be. Enéias ibun po'i osodop jexexecap pe—oito koato bun, ijebit e'ũ buye. Pedro o'ju cekay.

34 — Enéias — io'e. — Jesus Cristo jemu'ada — io'e. — E'ây — io'e. — Exexecap cuy eguxipan eduk'a be eju am — Pedro o'e cebe.

O'je'ada ġebuĵe bit Enéias. Xipat o'e. ³⁵ O'ây. Adeayũ ijebit e'ũ topibit o'jojjo—iboceayũ—Sarena ka watwat, Lida ka watwat tak. Imēnpuye kuyap jetabucap o'jepere ip. Wuykukukat Jesus kay acã oitabun ip.

³⁶ Jope ka be osunuy Jesus kay itabucat—ayacat. Ibutet Tabita i osunuy. Tabita Dorcas iape Grego a'ôm. Ixe soat em xipan warara'acat kukuk'uk osunuy. Xipat cĩcã osunuy. Tadaybocayũ buywat-wat'uk osunuy soat em. ³⁷ Ixe ayacat oiwãtaxipin. Oi'ũ. Imēnpuye itabucayũ ixe'ũm jebit o'jowuy jebabin. Dorcas'ũm o'tujowat ip umat'abi be.

³⁸ Gebuĵe o'jekũyjo ip Pedro omuy Lida ka be iam. Lida ka Jope ka tēġ ma o'sukadop. Xepxep aġokatkat o'ġuju ip Lida ka be Pedro dakoy am. O'ju ip. Jay. Itabucayũ oajēm Pedro kay.

— Ejot cuy oceweju — io'e ip Pedro be. — Oceka be juy aju—Jope ka be — io'e ip.

— Ga'a — io'e.

³⁹ Pedro o'ju ceweju ip. Oajēm Dorcas'ũm kay. Jesus kay itabucayũ Pedro o'tujuu umat'abi be ce'uat kay. Itop'ũm e'ũ'ibiyũ osodop ip iġo'abi be ade—Dorcas'ũm pureyũ. Wawa ip osodop i'ũmcom. Jesay ip o'ġubapuk Pedro be.

— Dorcas'ũm ijop o'joinũm owebe — io'e ip Pedro be.

⁴⁰ Pedro soat ip o'ġujēm umat'abi bewi. O'jēm ip. O'jēġ'aecōġcōġ kawēn ãm Deus eju. O'jekoreren ce'uat kay.

— Tabita — io'e. — Ağobucẽğ ece — io'e ce'uat pe.

Ce'ũ topibit o'jetaewek. Ak. O'jeak Pedro kay. O'je'ağobucẽğ. Oabik. Xik'i o'e. ⁴¹ Pedro ce'ũ topibit o'subaixik.

— Kirik'ãyi — io'e.

O'ğũ'ãy.

Gebuje Pedro warara'acayũ o'tomuwã—Jesus kay itabucayũ, itop'ũm e'ũ'ibiyũ dak.

— Epesot cuy ce'ũ topibit com — io'e. — Waram o'jetait — io'e cebe ip.

⁴² Waram o'jetait iap awẽğ o'jeawẽğepõğpõğ soat tağ Jope ka watwat tağ. Imẽnpuye adeayũ itabut o'e ip wuykukukat Jesus kay. ⁴³ Pedro Jope ka be osunuy ade kabia. Simão duk'a be osunuy. Simão ixemuğẽğ'ukat osunuy.

10

¹ Deus ekawẽn tojotjot'ukat o'jebapuk Cornélio kay. Cornélio Cesaréia ka be osunuy. 100 be sorarayũ kukukat osunuy. Itália eipi bewiyũ osodop ip cesorarayũ. ² Cornélio xipat cĩcã osunuy Deus xe. Itabut osunuy Deus kay Judeu gũn ma'gu. Ibadipyũ dak itabut osodop ip Deus kay, soat tuk'a beayũ. Ade dinheiro ùmũm'uk osunuy tadaybot-bocayũ be. Deus eju kawẽnwẽn'uk osunuy. ³ Deus ekawẽn tojotjot'ukat o'jebapuk Cornélio kay.

Katpuje o'jekawẽn Cornélio eju—15 hora bima. Deus ekawẽn tojotjot'ukat o'jojajo. Cetẽğ ma oajẽm.

— Cornélio — io'e.

⁴— Ajo, Kariwa? — io'e.

Ipararam o'jeak cekay.

— Ekawēn cocom Deus jekawēnwēn ēn ceweju bima — io'e Cornélio be. — Deus itaybit ebubut'in iūmūm'uk eguy tadabotbocayū be iam — io'e. — Imēnpuye Deus ġebum ekay — io'e.

⁵ — Gasū juy ebuywatwat'ukayū'in eguju Jope ka be — io'e. — Ibo ka wat cuy etomuwā — io'e. — Pedro i ibutet. Ixe juy etomuwā — io'e. ⁶ — Simão duk'a be omuy—ixeemuġeġe'ukat tuk'a be—tibog cīcāati wābu beat'a be — io'e. — Ixe juy etomuwā eduk'a be tot am — io'e.

⁷ Kabi kay Deus ekawēn tojtjtot'ukat epit puje, Cornélio ebapūġayū o'tomuwā jebuywatwat'ukayū. Xepxep ixeyū'in jeduk'a be kapikpik'ukayū osodop. Wara'at ixeyū'in sorara osunuy. Sorara Deus kay itabucat osunuy. ⁸ Cornélio Deus ekawēn tojtjtot'ukat o'jebapuk cebe iap o'ġuwēn cebe ip.

Iboap muwēn puje ip o'ġuju Jope ka be Pedro dakoy am. Xerewun. Ebapūġayū o'ju—Cornélio emumujuyū. E bidase o'xet ip. Kuyaje o'ju ip. ⁹ Jope ka tēġ o'e ip. Ijasūn ip pima Pedro jexey jo'iat o'jojojo kaxicuġ.

Pedro o'jekawēn Deus eju. O'jeu uk'a abi jeje kawēn ām ceweju. Uk'a abi yabicuġ ġu o'yanuy—yapo ma. ¹⁰ Ire jġā o'e iboce. Cekōn pīn o'e. Uk'a beayū Pedro xat tatam pima, Pedro jexey jo'iat o'jojojo. ¹¹ Paġo boġ kopkom o'e kabi kadiwi. Paġo boġ o'jojojo Pedro jexey jo'iat pe. Paġo kabi kadiwi kopkom cekay iap o'jojojo jexey jo'iat pe. Paġo ierunboġ cīcā o'e. Ebadipdip abi eju yabikirikirik o'e. Ixe paġo o'kop cexe. ¹² Warēmtaksuġ osodop paġo be—cūġcūġayū, wurūrūġayū dak, pupumayū dak.

13 Gebuje Deus o'jekawen Pedro eju jexeybi.

— Pedro — io'e. — Ixeyũ juy eyaoka exan — io'e.
— Yaoka buje juy ejo'o — io'e.

14 — Ap! — io'e. — Ojo'o ġu, Kariwa — io'e.
— Oxat ġu bit tekul! — io'e. — I'o pi beku
ocexe—Judeuyũ xe — io'e. — Õn pit beku ojo'o
ġu—pũġ em tak ka'ũma! — io'e. — Ğasũ dak ojo'o
ġu — Pedro o'e.

15 Deus waram o'jekawẽn ceweju.

— Exan ma teyũku! — io'e. — Õn ma exan oġũm.
Imẽnpuye “Oxat ġu bit tekul,” i'ũmġu juy ece owebe
— io'e. — “I'o pi beku ocexe,” i'ũmġu juy ece owebe
— io'e Pedro be. — Õn ma exan oġũm — io'e. —
Imẽnpuye i'o pi ġu exe — Deus o'e.

16 Ebpũġ em Deus imẽn o'jekawẽn Pedro eju.
Paġo o'jepa'ũm ibocewi. Waram o'jeu kabi kay.

17 Pedro o'jewaguyda jexey jo'iat kay.

— Apẽn omutaybin ojuy o'e Deus? — io'e jewebe
ma. — Apẽġãm iboap o'ġubapuk owebe? — io'e
jewebe ma.

Ebpũġayũ oajẽm Pedro nuyap'a kay Pedro
ġebum pima jexey jo'iat kay. Cornélio emumujuyũ
oajẽm.

18 — Pu'a be Simão Pedro omuy? — io'e ip.

Oajẽm ip Simão nuyap'a exĩntabi be.

— Ijoce du Simão Pedro omuy? — io'e ip uk'a
beayũ be.

19 Pedro uk'a abi jeje mabuk osunuy. Gebum
mabuk osunuy jexey jo'iat kay.

Gebuje Deus biõġbuk o'jekawẽn Pedro be.

— Ebpũġ aġokatkayũ eku-
dadam—Judeu'ũmayũ — io'e. — Oajẽm ip

enuyap'a be. ²⁰ Ekop cuy ixeyũ dopabe — io'e Pedro be. — Ceweju juy ip eju — io'e. — “Oju ġu xe'e ceweju ip?” i'ũmġu juy ece ewebe ma — io'e. — Ōn ma ip oġuju edakoy am — io'e Pedro be.

²¹ O'kop. Ebapũġayũ dobedem o'ju.

— Okudadam eyju — io'e. — Apẽġãm epesot ijoce? — io'e cebe ip.

²² — Cornélio ocemudot — io'e ip. — 100 be sorarayũ kukukat ixé. Ixe cũġ cĩcã Deus xe — io'e ip. — Itabut cĩcã Deus kay. Ya'õbuyxi soat xe Judeuyũ xe. Deus ekawẽn tojotjot'ukat mo a'ġu o'jekawẽn Cornélio be—ocekukukat pe — io'e ip. — “Pedro juy etomuwã,” i mo a'ġu o'e cebe — io'e ip. “Pedro juy jeedot eduk'a be,” i mo a'ġu oe cebe — io'e ip. “Cekawẽn kay juy eya'õpicũġ eġuy,” i mo a'ġu o'e cebe — io'e ip Pedro be.

²³ — Ha'a — io'e. — Epeõm cuy oceduk'a be — io'e. — Ijoce juy epexet — io'e.

— Ma — io'e ip.

O'xet ip iġo'a be.

²⁴ Kuyaje Pedro o'kop. O'jewemuxipan. O'ju Cornélio emumujuyũ eju. Cornélio kay ip o'ju Cesaréia ka be. Wara'acayũ itabucayũ dak o'ju Pedro eju—Jopé ka watwat. Xet. É bidase ip o'xet. Kuyaje o'ju ip. Jay. Oajẽm ip Cesaréia ka be. Cornélio kuy jebadipyũ o'tomuwã jeduk'a be, jebureyũ dak. Pedro ajẽmap wiwim ip osodop. Pedroyũ oajẽm tuk'a be. Cornélio kay oajẽm.

²⁵ Pedro õm pima, Cornélio o'ju cekay tobedeam. O'jẽġ'aecõġcõġ Pedro wap. Tũybe Pedro Deus iãn o'e. ²⁶ Dao ma Pedro Cornélio o'ġu'ãy.

— Owap ġu juy ecēġ'aecōġcōġ — io'e. — E'āy — io'e. — Deus ġu ñn—āġokatkat acā — io'e.

²⁷ Gebuje oōm ip tuk'a be kawēnwēn. Tuk'a beayū adeayū o'je'aweroro'iaiyū Pedro o'jojjo. Pedro o'jekawēn ceweju ip.

²⁸ — Oceju Judeuyū — io'e. — Eyetaybit ocexe oce'aweropi Judeu'ūmat eju iam. Imēnpit kapusu Deus mo a'ġu wara'an ma omukūyjojo. “Cedaġ ġu ewebe ‘Judeu'ūmat xipat ġu’ i'e am,” i mo a'ġu Deus o'e owebe — io'e. ²⁹ — Imēnpuye ojot eykay, Judeuyū ġu ma'ġu eyju. Eywebe onomuwā buje dao ma ojot — io'e. — Odaobu'u ġu wedot am eykay — io'e. — Apēġām eyju onomuwā? — Pedro o'e.

³⁰ Cornélio o'jekawēn Pedro eju.

— Tapu, kapusukuruy ijoce ma mo a'ġu oġuy ija'a be — io'e. — Katpujesū mo adi kawēnwēn oġuy Deus eju. Dao ma Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk okay—doti isopsepat kukat — io'e. ³¹ — O'jekawēn oweju. “Cornélio,” i mo a'ġu o'e owebe. “Ekawēn cocom Deus, jekawēnwēn ěn ceweju bima,” i mo a'ġu o'e owebe — io'e. — “Deus itaybit ebubut'in'in iūmūm'uk eġuy tadaybotbocayū be iam,” i mo a'ġu o'e owebe — io'e. ³² — “Ebuy-watwat'ukayū'in cuy eġuju Jope ka be,” i mo a'ġu o'e owebe — io'e. — “Aġokatkat cuy etomuwā. Pedro i ibutet. Simão duk'a be ixee omuy—ixee muġēġē'ukat tuk'a be—tibōġ cīcāati wābu beat'a be,” i mo a'ġu owebe — io'e. ³³ — Imēneju dao ma obuywatwat'ukat oġuju edakoy am — io'e. — Xipat cīcā ajēm okay — io'e. — Gasū soat wuyju ijoce Deus etabixe. Apēn Deus o'e ewebe iap cuy

eḡuwēn ocewebe. Soat cuy eḡuwēn ocewebe — io'e Pedro be.

³⁴ Pedro o'jekawēn ceweju ip—Judeu'ūmayũ eju.

— “Judeuyũ kay acã õn,” i'e'em ḡu Deus. “Judeu'ūmayũ kay ḡu õn,” i'e'em ḡu Deus. Gasũ bit wetaybit iboam — io'e. — Deus xipan soat kuḡ ijodiat kuḡ. Pũḡ taḡ ma ip ikuḡ — io'e. ³⁵ — Soat Deus a'õ daḡ jekuku'ukayũ cũḡ ma cexe—Judeuyũ, Judeu'ūmayũ dak. Deus bikuyap taḡ jekuku'ukayũ cũḡ ma cexe—soat ip — io'e.

³⁶ Gasu Deus kawēn idipat o'ḡudot ocewebe—Judeuyũ be — io'e. — “Jesus Cristo kay eyetabut puje wetakoma ḡu oce eykay,” i'e'em Deus wuywebe. Ixe Jesus soat kukukat. ³⁷ “Gasũ bit epeyewemubatisasaan cuy ‘Waram ḡu ikērēat oceḡujurũḡ’ i'e am eybureyũ be,” io'e'e João Batista. Imēn o'e'e soat pe Judéia eipi watwat pe. Eyetaybit iboam — io'e.

³⁸ — Deus Jesus o'taē. Nazaré ka be osunuyiat o'taē. Deus jebiõḡbuk o'ḡuõm cebe—Jesus pe. Ja'õbacaap o'ḡuõm cebe. Jesus soat ka daḡ oekukuku xipacat muḡēḡēm wara'acat peam. Ibiõḡbuk kērēat o'ḡujēmjēm Satanás a'õ kayayũ bewi. Jesus imēn oekukuku soat em Deus a'õbi jekukum puye — io'e. ³⁹ — Apēn cuk adi Jesus o'e'e iap ocejojojo Judéia eipi daḡ jekukum pima, Jerusalém ka be bima dak — Pedro o'e.

— Judeuyũ kukukayũ ma Jesus o'subamupaya korosa be yaoka am. ⁴⁰ Deus pit waram Jesus o'ḡutait — io'e. — Ebpũḡ kabia ce'ūap. Xepxep xet kap puje, Deus Jesus o'ḡutait waram — io'e.

— Jesus waram o'jebapuk jewekay itabucayũ kay. Deus a'õbi o'jebapuk. ⁴¹ Waram itait puje

Jesus o'jebapuk soat kay ġu—ocekay acã. Ocekay o'jebapuk kuy bima Deus ocenaẽ buye — io'e. — Deus cuk ocenaẽ ocewebe Jesus muwẽn ãm itaybit'ũmayũ be — io'e.

— Deus pe waram imutait puje, oceweju Jesus o'jekõn, o'tikõn tak. ⁴² “Kawẽn idipat cuy epeġuwẽnuwẽn soat pe,” i mo a'ġu o'e Jesus ocewebe — io'e Pedro. — “ ‘Deus Jesus o'taẽ ixē be “Teyũku ikērēat kuġ Deus xe,” i'e am kũyjobit'ũmayũ be. “Teyũku xipat Deus xe” i'e am kũyjobicayũ be,’ i juy epe'e soat pe,” i mo aġu o'e Deus ocewebe. “ ‘Imẽn ixē je'e soat pe—itabēġayũ be, ce'ũ'ũayũ be dak,’ i juy epe'e soat pe,” i mo aġu o'e ocewebe — io'e Pedro.

⁴³ — Kuyje dak Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukayũ Jesus o'ġuwẽnuwẽn. “Aġokatkat omuyku,” io'e ip kuyje. “Cekay eyetabut pima, ja'õbi Deus ikērēat ju'uk eywebewi,” io'e'e'e ip. Kuyje Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukayũ imẽn o'e'e'e Jesus muwẽnuwẽn — Pedro o'e.

⁴⁴ Pedro kawẽnwẽn pima Deus biõġbuk o'kop Judeu'ũmayũ kay.

Soat pe oõm—o'ya'ĩjojo'iaiyũ be—Judeu'ũmayũ be. ⁴⁵ Yaġuy'ũm cĩcã ip o'e Judeuyũ—Jesus kay itabucayũ—Pedro ejuayũ. Yaġuy'ũm ip o'e Deus jebiõġbuk o'ġuõm Judeu'ũmayũ be buye. Tũybe wuywebe acã Deus jebiõġbuk ġuõm iãn o'e ip. ⁴⁶ Ya'õba'arēmat'a'õm kawẽnwẽn ip o'e Judeu'ũmayũ.

— Deus, ěn xipat cĩcã — io'e ip ya'õba'arēmat'a'õm. Judeuyũ iboap o'ya'ĩjojo. Imẽnēju Pedro o'jekawẽn jebureyũ eju—Judeuyũ eju.

47 — Deus jebiõğbuk o'ğũõm cebe ip — io'e. — O'ğũõm cebe ip apẽn cuk o'ğũõm wuywebe iap co'i — io'e. — Imẽnpuye cedağ ğu du ocewebe ixeyũ mubatisaan? — io'e. — Abu dak kuka o'e ocewebe “Cedağ ğu,” i? — Pedro o'e.

48 O'jekawẽn Judeu'ũmayũ eju dak.

— Epeyewemubatisasaan cuy “Wuykukukat Jesus ebekitkit oceju ğasũ bit” i'e am soat pe eybureyũ be — io'e cebe ip.

O'jewemubatisaan ip.

— Ibum ma juy eğuy ocexe — io'e ip Pedroyũ be. Imẽnpuye Pedroyũ ibun osodop ip cexe ip.

11

1 Judéia eipi watwat o'yawẽğcoco ip—Jesus emumujuyũ. Warara'acayũ dak o'yawẽğcoco ip Jesus kay itabucayũ. Judeu'ũmayũ dak Deus ekawẽn kay o'e iap awẽğ o'yawẽğcoco ip.

2 Pũğpũğ Jesus a'õkayayũ'in iboap awẽğ kay ğu o'e ip—Judeuyũ. Tũybe soat Jesus kay itabucayũ juy jedaypu'ağobixeedakatkan iãn o'e ip.

Jerusalém ka be Pedro ajẽm puje ixeyũ Judeuyũ Pedro o'ğukorẽm.

3 — Pedro, apẽn mo ẽn tak ece? — io'e ip. — Apẽnpuye mo ẽn tak eõm Judeu'ũmat tuk'a be? — io'e ip. — Apẽnpuye ẽn tak mo ecekõn taypu'ağobixeedakat'ũmayũ eju? — io'e ip Pedro be.

4 Gebuje Pedro apẽn o'jebapuk cebe ip iap o'ğuwẽn cebe ip.

— Mẽnpuuk, obureyũ! — io'e. — Eya'õpicũğcũğ puk! — io'e. 5 — Jope ka be bima kawẽnwẽn mo oce Deus eju. Wexey jo'iat ojojojo. Kabi kadi

wi paḡo boḡ kopkom iap mo ojojoho wexey jo'iat pe — io'e. — Okay kopkom o'e. Yabikirikirik o'e ebadipdip abi eju. ⁶ Xipan mo oceak cekay. Puca mo ojojoho—cũḡcũḡayũ, wurũrũḡayũ dak, pupumayũ dak, widayũ dak. Soat ip i'opi wuyxe — Pedro o'e.

⁷ — Deus mo o'jekawẽn oweju. “Pedro,” i mo o'e owebe. “Ixeyũ juy eyaoka exan,” i mo o'e — io'e. ⁸ — “Ka'ũma, okukukat,” i mo oce cebe. “T'opi beku ocexe Judeuyũ xe. Ojo'o ḡu buk,” i mo oce cebe — io'e Pedro. ⁹ — Imẽnpuye Deus waram o'jekawẽn oweju. “Exat ma ijop,” i mo o'e. “T'opiat beku' i'ũmḡu juy owebe,” i mo o'e owebe. “Õn ma exan oḡũm. Imẽnpuye i'opi ḡu ewebe,” i mo o'e owebe. ¹⁰ Ebpũḡ em Deus imẽn o'jekawẽn oweju. Paḡo boḡ waram o'jepa'ũm kabi kay — io'e.

¹¹ — Gebuje ebapũḡ aḡokatkayũ oajẽm oce-sopiat'a kay. Cesaréia ka wat cuk ip o'ḡujuat odakoy am. Cornélio i ibutet — io'e.

¹² — Gebuje Deus biõḡbuk o'jekawẽn oweju — io'e. — “Oju xe'e Judeu'ũmat eju?” i'ũmḡu juy ece owebe,” i mo o'e owebe — io'e. — Imẽnpuye oju ceweju ip — io'e.

— Cornélio duk'a kay oju—Judeu'ũmat tuk'a kay — io'e. — Iboceayũ dak o'ju ip oweju—6 beayũ—Jope ka watwat — io'e. — Soat mo ocajẽm Judeu'ũmat tuk'a be—Cornélio duk'a be—omudocat tuk'a be — io'e.

¹³ — Cornélio mo apẽn Deus ekawẽn tojtjot'ukat o'jebapuk jekay iap o'ḡuwẽn ocewebe: “Deus ekawẽn tojtjot'ukat mo ojojoho,” i. “Cũḡ'i mo oḡuy oduk'a be,” i. “Ixe mo o'e owebe: ‘Ebuywatwat'ukayũ'in cuy eḡuju Jope ka be,’ i,” i.

“Simão Pedro juy etomuwã,’ i,” i. ¹⁴ “‘Ixe kawên idipat ġuwên eywebe,’ i,” i. “‘Kawên idipat co buje, Deus jedaxijo—ebadipyũ dak taxijo’ i,” i. Imên Cornélio mo o'e ocewebe — Pedro o'e.

¹⁵ — Iboam Cornélio e buje, Jesus mo oġuwên cebe ip—Judeu'ũmayũ be — io'e.

— Ōn kawênwên pima Deus biōġbuk o'kop cekay ip—Judeu'ũmayũ kay. Cebe ip oōm. Apên wuywebe oōm koap iap puxim oōm cebe ip.

¹⁶ Imêneju wuykukukat ekawên kay mo oceġebu. Wuykukukat mo o'e wuywebe: “João idibi be imubatisasan oeku,” i. “Eywebe bit Deus biōġbuk jeōm,” i mo o'e wuywebe — io'e Pedro. ¹⁷ —

Deus ma jebiōġbuk o'ġuōm wuywebe wuykukukat Jesus Cristo kay wuyetabut puye. Apên kuy bima mo o'ġuōm wuywebe iap co'i jebiōġbuk o'ġuōm cebe ip ġasũ. Cedaġ osunuy Deus pe jebiōġbuk muōm âm cebe ip. Imēnpuye “Cedaġ ġu Deus pe jebiōġbuk muōm âm cebe,” i'ũmġu oce ōn pit — Pedro o'e cebe ip.

¹⁸ Pedro a'ġjo buje Jerusalém ka watwat o'jede ġu Judeuyũ. Pedro mukorēmap o'jepere ip.

— Ka'ũmġu Deus co'iat xipacat! — io'e ip cebe. — Judeu'ũmayũ dak ikērēat mujurũġrũġap epereap ojuy aco'i Deus — io'e ip. — Ibikuy aco'i ikērēat uk am cebewi ip. Soat em Deus xe jeedop ip je'ũ buje — io'e ip. — Deus xipat cġcã! — io'e ip.

¹⁹ Estêvão e'ũ buje o'jepōġpōġpōġ ip itabucayũ. O'jepōġpōġpōġ ip warara'acayũ ixeyũ be ipiat o'supl'ajoat cġcã buye. Pũġpũġ ixeyũ'in wũy ma o'ju. Fenícia eipi be o'ju ip. Chipre eipi be dak, Antioquia ka be dak. Ade kaka daġ jekukum pima Jesus o'ġuwēnuwēn ip jajēmapka watwat pe. Jesus

o'ḡuwēnuwēn ip Judeu'ūmayū be ḡu—Judeuyū be acā.

²⁰ Pūḡpūḡ ixeyū'in o'ju Antioquia ka kay. Chipre eipi be osodopiyū o'ju ip Antioquia ka kay, Cirene eipi be osodopiyū dak.

Gebuje kawēn idipat o'ḡuwēnuwēn ip Judeu'ūmayū be—Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū be.

— Jesus acā ocekekukat — io'e ip cebe ip.

²¹ Deus ip o'subuywatwan cīcā wuykukukat Jesus muwēnuwēnayū. Imēneju adeayū oibu'un ip jetabut am jedobuyū'ūm'ūm ekawēn kay. Kuyap jetabucap o'jepere ip. Wuykukukat Jesus kay ip oitabun.

²² Gebuje Jesus kay itabucayū apēn Antioquia ka watwat itabut o'e iap awēḡ o'yawēḡtobuxik ip—Jerusalēm ka watwat.

— Ade Judeu'ūmayū itabut o'e Jesus kay—Antioquia ka watwat — io'e itaybicayū. Imēnpuye itabucayū kukukayū Barnabé o'ḡuju Antioquia ka be. ²³⁻²⁴ Xipat cīcāat osunuy Barnabé. Soat em Deus biōḡbuk a'ō daḡ oekukuku. Wuykukukat Jesus kay itabut cīcā osunuy.

Barnabé oajēm Antioquia ka be itabucayū kay—Jesus kayayū kay. Apēn cuk adi Deus xipacat o'ḡūm iboceayū be iap awēḡ tobuxik puje icokcok cīcā o'e. Soat ip o'ḡutaybitbin Deus ekawēn.

— Eyetabun cīcā juy epesop wuykukukat Jesus kay! — io'e cebe ip. — Ya'ō daḡ cuy epeku! Kūyjobin cuy epesop cekawēn kay — io'e cebe ip. Imēnpuye ade jījā oitabun wuykukukat Jesus kay.

²⁵ Gebuje Barnabé Saulo o'takoy. Tarso ka be o'ju Saulo dakoy am. O'takoy. O'tobuxik. O'jekawēn ceweju.

— Ga'a aceptit Antioquia ka be — io'e.

— Ga'a — io'e.

²⁶ O'jepit ip—Barnabé, Saulo dak. Pũğ koato ibo ka be osodop ip. Je'aweroro'uk ip osodop itabucayũ eju. Ade itabucayũ mutaybitbin'uk ip osodop. Antioquia ka be bima soat em warara'acayũ o'e: — Cristo ebekitkit — i Jesus kay itabucayũ be.

²⁷ Pũğpũğ Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ oajēm itabucayũ kay—Antioquia ka beayũ kay. Oajēm ip Barnabé Antioquia ka be bima, Saulo dak. Jerusalém ka bewi ip oajēm. O'je'awero ip itabucayũ eju. ²⁸ Pũğ ixeyũ'in o'jekawēn itabucayũ eju. Ibutet Ágabo i osunuy. Deus biōğbuk ixē Ágabo o'ğukũyjo apēn ġuyjom je'bapuk iam. Imēnpuye o'jekawēn ceweju ip.

— Wuyrere jĩã acesop! Wuyxat i'ũm soat ka dağ — io'e cebe ip.

Cláudio ipi kukukan pima oireren ip apēn kuy bima Ágabo o'e iap tağ. ²⁹ O'je'awero ip Jesus kay itabucayũ.

— Ga'a dinheiro ağuju warara'acayũ be—itabucayũ be—Judéia eipi watwat pe — io'e ip jewewebe. — Irere ip jekukum — io'e ip.

³⁰ Imēn soat ip jedinheiro muxipanpan'uk osodop ikuğ pima. Imēnpuye Barnabé o'ğuju ip Saulo dak. O'ğuju ip dinheiro ũm ãm itabucayũ kukukayũ be—irereayũ kukukayũ be.

12

¹ Ixeyũ ekabia be Herodes Judeuyũ kukukat osunuy. Ixe ipiat o'supì'ajoat Jesus kay itabucayũ be. ² Koap Tiago o'yaokaat pajam. Tiago'ũm oe'ũ—João wağo'ũm. ³ Icokcok o'e ip Judeuyũ o'yaokaat puye—itabut'ũmayũ. Imēnpuye Herodes Pedro o'taomũnat. O'taomũnat Judeuyũ petatam pima. Ixe epeta bima pão'a o'o'uk ip osodop—yamuyuhuhuaptõmtēm'ũmat'a.

⁴ Taomũn puje Pedro o'ğũõmat daomũnmũnap'a be.

— Peta kap puje Pedro oğujēm ġuto daomũnmũnap'a bewi — Herodes o'e jewebe ma. — Ixe ekawēn cuy oya'ĩjo soat etabut pe — io'e jewebe ma.

Sorarayũ o'ğuju Pedro wiwi am. 16 be sorarayũ o'ğuju. Ebadipdipayũ iwiwim o'e kabia buje. Ebadipdipayũ ġuto iwiwim o'e ip kaxi-cuğ. Ebadipdipayũ ġuto iwiwim o'e ip katpuje. Ebadipdipayũ ġuto iwiwim o'e ip ixima be. ⁵ Sorarayũ ma xipan cĩcã Pedro wiwim ip o'e cenapõnap puxim. Itabucayũ bit kawēnwēn cĩcã o'e ip Deus eju Pedro mujēm ãm.

⁶ Herodes ma kajuk Pedro o'ğujēm daomũnmũnap'a bewi kabia buje. Deus ekawēn tojotjot'ukat pit o'ğujēm ixima be. Deus ekawēn tojotjot'ukat oajēm Pedro kay ixexima be. Pedro ixet osunuy daomũnmũnap'a be. Ixet osunuy xepxep sorarayũ pidase. Cem ibakirik osunuy correntebum. Sorara ağ osunuy daomũnmũnap'a exĩntabi be—badiat exĩntabi be. Wara'at tak kacũğ kadiat exĩntabi be osunuy ağ. ⁷ Deus ekawēn

tojtjt'ukat o'jebapuk daomũnmũnap'a be. Dao ma oikabia. Jok. Pedro o'gujukjebum. O'guwurũg.

⁸ — Daosuw! E'ãy! — io'e cebe. — Ekop cuy okay! — io'e. O'jebuedu ipi ju Pedro bakirikpu—correntebu. Waram o'jekawẽn Pedro eju Deus ekawẽn tojtjt'ukat.

— Ekamixa juy eguõm — io'e. — Eyuk cuy eguõm — io'e cebe.

Pedro o'guõm.

— Eekabek cuy eguõm — io'e. — Ejot cuy onomuju — io'e cebe.

⁹ Gebuje o'jẽm ip—Pedro, Deus ekawẽn tojtjt'ukat tak. O'jẽm ip ya bewi. Pedro o'jẽm Deus ekawẽn tojtjt'ukat nomuju. Kacũg kay ip o'ju. Pedro itaybit gu o'e apẽn o'jebapuk okay iam. Tũybe wexeybi Deus ekawẽn tojtjt'ukat cocom õn iãn o'e. ¹⁰ O'kap ip koapayũ deg sorarayũ deg. Waram o'ju ip. ãmap sorarayũ deg ip o'kap. Oajẽm ip kacũg kadiat exĩntabi be. Yoboğ cĩcã osunuy. Cem cĩcã osunuy. Icaat muğẽğẽ osunuy. Ixe exĩntabi kacũg kay wuyjẽmjẽmap exĩntabi osunuy. Ixe exĩntabi jekpiwa ma o'jewenomudip'uk. O'kap ip cedağ. Kacũg pe ip o'jẽm. Uk'a ukpibubu dağ ip o'kap. Deus ekawẽn tojtjt'ukat Pedro o'suiwat.

¹¹ Pedro apẽn o'jebapuk cekay iam o'yağusyan gebuje bit.

— Wetaybit ģasũ apẽn o'jebapuk okay iam — io'e jewebe ma. — Deus jekawẽn tojtjt'ukat o'gudot omujẽm ãm daomũnmũnap'a bewi — io'e jewebe ma. — Ixe omujẽm Herodes pe waokaap puxim — io'e. — Judeuyũ ma waoka ojuy. Deus pit odaxijo ixeyũ be waokaap puxim — io'e jewebe ma.

¹² Pedro o'ju Maria duk'a kay. Ixe Maria João Marcos xi osunuy. Ade Jesus kay itabucayũ awerom osodop ip ixē duk'a be. Deus eju kawēnwēn o'e ip.

— Daomūnmūnap'a bewi Pedro juy eġujēm — i'o'e'e ip Deus pe.

¹³ Pedro o'ju xīntabi be. Taġtaġtaġ io'e xīntabi be. O'tomuwā tomudip'ukan. Ayacat oajēm xīntabi be—yaypan'isuat. Rode i ibutet osunuy. Oajēm abu taġtaġtaġ io'e iap co am. ¹⁴ Ixe yaypan'isuat itaybit o'e Pedro a'ōm. Icocok cīcā o'e. Xīntabi o'tomudip'uk ġu. Badi o'ōm jebureyũ mukūyjom—itabucayũ mukūyjom.

— Pedro omuy xīntabi be — io'e cebe ip.

¹⁵ — Gujeat ġu eku! — io'e ip. — Pedro ġu eku. Adaodao ma ece — io'e ip.

— Pedro ma eku — io'e. — Wadaodao ġu. Pedro ma.

— Pedro ġu eku — io'e ip. — Pedro eju jekuku'ukat acā eku—Deus ekawēn tojotjot'ukat acā — io'e ip.

¹⁶ Pedro taġtaġtaġ'i mabuk osunuy. I'ōm pin o'e. Ibun pima acā xīntabi o'tomudip'uk ip. Pedro o'jojojo ip. Itabēġbēġ ip ijojom o'e.

— Pedro ma! — io'e ip.

Yaġuybabi'ūm ip o'e. ¹⁷ Imēnpit Pedro jebum o'e wēġwēġ'i ya'ōkareyap puxim.

Apēn Deus o'ġujēmat daomūnmūnap'a bewi iap o'ġuwēn cebe ip Pedro.

— Deus omujēmap cuy epeġuwēn Tiago be, warara'acayũ be dak wuykitpitpiyũ be—itabucayũ be — io'e.

O'jēm ibocewi. Wara'at ka kay o'ju.

18 Kabia buje Pedro o'tobuxik ġu taomũnmũnyũ wiwi'ukayũ. Yaġuybabi'ũm'ũm ip o'e Pedro ip o'tobuxik ġu ya be buye.

— Poma xe'e o'ju Pedro? — io'e ip. — O'jenapõn xe'e? — io'e ip jewewebe.

19 Herodes Pedro o'ġudocat jewekay. Te'e ma jebuywatwat'ukayũ o'ġuju Pedro kudadam. Tobuxik pa'ore o'e ip.

Ibocewi Herodes o'jekawẽn Pedro wiwim osodop'iaiyũ be.

— Apẽn Pedro o'jẽm daomũnmũnap'a bewi? — io'e. Cede ba'ore o'e ip. Imẽnpuye Herodes jebuywatwat'ukayũ o'ġuju Pedro wiwim osodop'iaiyũ aokaan.

Herodes o'jẽm Judéia eipi bewi. Cesaréia ka kay o'ju. Ibo ka be osunuy.

20 Herodes itakoma o'e Tiro ka watwat kay, Sidom ka watwat kay dak. Kuy bima Herodes ebekitkiyũ ixat tujowatwat'uk ip osodop Tiro ka watwat xan, Sidom ka watwat xan tak, ixat'ũm ip ika be buye. Gasũ bit oibu'un ip ixat tujowat am Herodes itakoma buye. Imẽneju Tiro ka watwat o'je'awero ip Sidom ka watwat eju. Ixeyũ Herodes buywatwat'ukat purem o'e. Ibuywatwat'ukat putet Blasto i osunuy. Ya'õbuyxiat osunuy. O'ju ip Blasto kay. O'jekawẽn ip Blasto eju.

— Ocebuywan cuy ece — io'e ip cebe. — Ecekawẽn cuy Herodes eju ocewebeam — io'e ip. — Ocebikuy ixé be waram oceburem i'e am — io'e ip. O'jekawẽn ceweju Herodes mudinap ojuy. Herodes tak kabia o'ġuweġũn jekawẽn ãm jebekitkiyũ eju.

²¹ Ixe ekabia bima ade jījã iboceayũ o'je'awero ip cekay. O'je'awero ip Herodes a'ĩjo am. Herodes jesay o'guõm—idip cĩcãat. Oabik ipi kukukat abik-bikap pe. Idip cĩcãat pe oabik. O'jekawẽn cĩcã aweromayũ be. Kawẽnwẽn pima aweromayũ o'jewãwã ip ya'õberen.

²² — Aḡokatkat ḡu teku—oceweju kawẽnwẽnat—Deus acã! — i napa ma o'e ip.

Ixe Herodes jewexe ya'õbuyxi jījã.

— Deus ḡu õn. Deus kukap puxim ḡu juy epe'e okuḡ — i'ũmḡu o'e. — Deus acã ya'õbuyxi—õn pit ka'ũma — i'ũmḡu o'e cebe ip.

²³ Imẽnpuye Deus ekawẽn tojtot'ukat Herodes o'ḡuwãtaxipin. Nasẽḡpu o'tũnpu'o'o. Oe'ũ.

²⁴ Imẽnēju adeayũ Deus ekawẽn o'ya'ĩjojo ip. Soat kaka daḡayũ o'ya'ĩjojo ip.

²⁵ Barnabé, Saulo dak dinheiro o'tujowat Jesus ebekitkiyũ be—Jerusalém ka beayũ be.

13

¹ Dinheiro ãm puje ip o'jepit Antioquia ka kay. João Marcos o'ju ceweju ip. Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukayũ osodop ip Antioquia ka be, Deus ekawẽn imutaybitbin'ukayũ dak. Ibũrũ ma ibutet osodop ip: Barnabé, i. Simão i, Lúcio i, Manaém i, Saulo i. Ibũrũ ma ibutet osodop ip. Simão xepxep putet osunuy. Wara'at ibutet Topayõn i osunuy. Lúcio Cirene ka bewiat osunuy. Manaém o'yaypan Herodes eju, Galiléia eipi kukukat eju.

² Deus biõḡbuk o'jekawẽn ixeyũ aḡokatkayũ eju. Awerom ip osodop. Deus eju kawẽnwẽn pima,

jekpiwan ma jewemurenuren pima dak, Deus biōḡbuk o'jekawēn ceweju ip.

— Ōn ma kuy Barnabé otaē kapik am owebeam, Saulo dak — io'e. — Imēnpuye ixeyū juy epeḡujēm kapik am owebeam — io'e cebe ip.

³ Deus eju kawēnwēn pima, jewemurenuren pima dak, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū Barnabé o'ḡujēm ibocewi, Saulo dak. O'jewebumōḡ ip Saulo abi jeje, Barnabé abi jeje dak. Imēn o'ḡujēm ip Deus a'ōbi.

⁴⁻⁵ Imuju'ibiyū o'ju Chipre eipi kay—tip'aweroroboḡ kay. Tip'aweroroboḡ putet Chipre i osunuy. Saulo o'ju Barnabé eju. João Marcos o'ju ixeyū buywatwat'ukan. O'ju ip apēn Deus biōḡbuk o'e cebe ip iap taḡ. O'ju ip Selêucia ka daḡ Chipre eipi kay cum pima. Selêucia ka tibōḡcîcâati wābū osunuy. Oajēm ip. Jay. Oōm ip kobexixi be Selêucia ka be bima. O'timudek ip kobexixi daḡ. Oajēm ip Salamina ka be—tip'aweroroboḡ pe.

Iboce yajēm puje Deus ekawēn o'ḡuwēnuwēn ip. Oōm ip Judeuyū e'aweroroap'a be Deus eju kawēnwēnap'a be. Deus ekawēn muwēn ām ip oōm.

⁶⁻⁸ Soat tip'aweroro daḡ oekuku ip Deus ekawēn muwēnuwēn. Pafos ka be ip oajēm. Wamoat o'tobuxik ip ibo ka be. Wamoat putet Barjesus i osunuy. Barjesus xepxep ibutet osunuy. Wara'at ibutet Elimas i osunuy. Judeu osunuy wamoat. Ibukaypat osunuy. Ixe Barjesus tip'aweroroboḡ watwat muḡuykuku'uk osunuy.

— Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ōn — io'e'e cebe ip napa ma.

Ixe wamoat Sérgio Paulo eju osunuy—iecuḡap eju. Sérgio Paulo itaybit cĩcãat osunuy.

Gebuje Sérgio Paulo Barnabéyũ o'tomuwã. Deus ekawẽn co am o'tomuwã ip.

— Deus ekawẽn cuy eḡuwẽn owebe — Sérgio Paulo o'e cebe ip.

Sérgio Paulo ma Deus ekawẽn co pin cĩcã osunuy. Barjesus pit ibu'u o'e Sérgio Paulo be Deus ekawẽn coan. Imēnpuye Barjesus Barnabéyũ awēḡ o'yawēḡmukērērēn. O'yawēḡmukērērērēn ibu'u jĩjã buye Sérgio Paulo be Jesus kay itabut am. Barjesus Sérgio Paulo mubu'un ojuy osunuy Jesus kay itabucap puxim.

⁹⁻¹² Gebuje Saulo o'jeak cĩcã wamoat kay—Barjesus kay. Kũyjobit cĩcã o'e Deus biōḡbuk a'õ kay. Ya'õpuruḡ o'jekawẽn Barjesus pe—wamoat pe.

— Satanás ebekit ěn — io'e. — Xipacat kay ḡu ěn—pũḡ em tak ka'ũma — io'e. — Wuy-muḡuykukukum ěn — io'e. — Soat em ěn ikērēat mujurũḡrũḡ — io'e. — Deus e ie cũḡ. ěn pit wara'acayũ mubu'u'un Deus e daḡ cekuap puxim ip. ěn ikērēat mujurũḡrũḡap epereperem ḡu. Imēnpuye Deus ipiat supi'ajoat ewebe ḡasũ — io'e. — Deus jetamu'ũm cuk adi ikērēat eḡujurũḡrũḡ iap teim. Ade kabia ḡu eta'ũm ecesũy pũḡpũḡ ã — io'e wamoat pe—Barjesus pe.

Wamoat dao ma o'suta'ũm. Wuyjojom ḡu o'e. Warara'acat kudadam o'e jeba co am—jedujowat am. Imēneju iecuḡap Sérgio Paulo oitabun Deus ekawẽn kay.

Deus ekawēn imutaybitbin osodop ip Barnabéyũ. Paulo xepxep ibutet osunuy—Saulo i, Paulo i dak. Paulo i ibutet osunuy Grego a'õm. Saulo i ibutet osunuy Hebreu a'õm. Sérgio Paulo wuykukukat ekawēn kay jĩjã osunuy.

¹³ Gebuje Paulo o'jẽm Pafos ka bewi, cewejuayũ dak. O'ju ip Perge ka kay Panfília eipi beatka kay. Kobexixi dağ ip o'ju.

Gebuje João Marcos o'jepit Jerusalém ka kay. Oibu'un Paulo eju, Barnabé eju dak. O'jeok cewejuwi ip.

¹⁴ Gebuje Paulo oajẽm Antioquia ka kay, Barnabé dak. Ijop Antioquia ka Síria eipi be ġu osunuy—Pisídia eipi be osunuy.

Sábado bima o'ju ip Judeuyũ e'aweroroap'a kay—Deus eju kawēnwēnap'a kay. Oabik ip.

¹⁵ Moisés ekawēntup o'tupcoco ip, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ ekawēntup tak. Uk'a kukukayũ o'jekawēn Pauloyũ eju.

— Ocebureyũ — io'e. — Wuy mucokcok am Deus ekawēn muwēn pin pima juy epeyekawēn — io'e ip.

¹⁶ Gebuje Paulo o'ây jekawēn ãm. Wěğwěğ'i o'e jebum iğo'a beayũ muymũğ ãm. O'jekawēn cebe ip.

— Tapupuyũ — io'e. — Pũğpũğ ey'in Israel naxeğebitbit—Judeuyũ. Warara'acayũ Deus kay eyetabut Judeuyũ etabucap puxim — io'e. — Eya'õpicũğcũğ cuy wa'õ kay — io'e. ¹⁷ — Deus kuyjeayũ o'taẽ wuy'in. Judeuyũ ma o'taẽ jebekitkiyũm. Wuyetabut ixè Deus kay — io'e. — Deus ip o'ğ'u'acoğ cĩcã Egito eipi be bima — io'e. — Xipan cĩcã ip o'jukuk. Egito eipi bewi ip o'tujujẽm,

ya'ōbaca jījā buye. ¹⁸ Uk'a'ūmat tağ oekuku ip pūğ koato ġu—40 koato bun. Deus yukpicege ġu bit ikuğ ip osunuy kūyjobit ġu ma'ġu ip. ¹⁹ Deus 7 be ipi watwat o'ġu'ūmu'ūm Canaã eipi watwat. Imu'ūm puje cebekitkit Canaã eipi o'jat jeipim — io'e.

²⁰ — Gebuje Deus ibimāmāmāyū ekawēn coco'ukayū o'jomuy kuyayū kukukan. Canaã eipi be osodop ip ade jījā koato—450 koato. Jekawēn muwēnuwēn'ukayū o'jomuy ġūyjom ixeyū mukūyjojo'ukayūm. ²¹ Samuel koap osunuy Deus ekawēn muwēnuwēn'ukan. Guyjom kuyjeayū o'e Deus pe: “Ağokatkat cuy ejomuy ocekekukan,” i — io'e Paulo.

— Imēnpuye Deus Saulo o'jomuy Canaã eipi watwat kukukan kuyayū kukukan. Saulo Quis ipot osunuy. Ixe Benjamim diwat osunuy. Ixe Canaã eipi watwat kukukat osunuy 40 koato. ²² Deus oibu'un Saulo be jebekitkiyū kukukan. Ixe o'ju'uk jebekitkit kukap puxim — io'e.

— Gebuje Deus Davi o'jomuy jebekitkit kukukan Saulo dieğ. Davi Deus ebekitkit kukukat osunuy Deus bikuyap tağ. Deus imēn Davi o'ġuwēn:

Wetaybit Davi soat em obikuyap tağ jekukum iam, i. Ixe Jessé ipot wa'ō kay jekukum soat em ma, i.

²³ Deus imēn Davi o'ġuwēn. Deus o'e kuyje:

Davi naxegebitbit oğuju eydaxijo am, i — io'e Paulo.

— Gebuje Deus Jesus o'ġuju Judeuyū daxijo am apēn cuk adi o'e'e'e iap tağ — io'e. — Jesus Davi naxegebit osunuy. ²⁴ João Batista oajēm Jesus adeayū mutaybitbin awap. Imubatisasan oeku.

Ixe João Batista o'e Judeuyũ be: “Eyğuyçũğcũğ cuy epesop ikêrêat kuğ puye,” i. “Ikêrêat murũğrũğap cuy epeyepere,” i. “Epeyewemubatisasaan cuy,” i.

²⁵ — João jekapikap eperem pima, imên o'e Judeuyũ be: “Tũybe ên Deus emunaê iân eyju e'em owebe,” i. “Eyxe òn Deus emunaê,” i. “Eyemuwiwi ğu òn pit,” i. “Ya'òbuyxi jĩjãat omuyku onomuju,” i. “Òn pit wa'òbuyxi ğu,” i. “Cedağ ğu owebe we'atoro am suiuk muwekap am wa'òbuyxi'ũm puye,” i. João imên o'e — io'e Paulo.

²⁶ — Obureyũ — io'e. — Pũğpũğ ey'in Abraão naxeğebitbit. Warara'acat ey'in Judeuyũ ğu. Inaka eyetabut Deus kay Judeuyũ etabucap co'ı — io'e. — Deus wuydaxijojoap awêğ o'yawêğmuwên wuywebe — io'e. ²⁷ — Imênpit Jerusalém ka watwat itaybit ğu o'e Jesus wuydaxijojo'ukat iam. Ika kukukayũ dak itaybit ğu o'e ip iboam. Soat jebodoydoyap kabia be Judeuyũ ya'òberen tupcoco'uk ip osodop je'aweroroap'a—Deus ekawênmuwênuwên'ukat emudupmubararaktup. Soat Sábado bima ip tupcoco'uk osodop. Imênpit itaybit ğu ip apêğape xe'e ijoptup ekawên iam. “Jesus cuy je'ũ ikêrêat kuğ puye,” io'e ip napa ma. Kuyje Deus ekawên muwênuwên'ukayũ o'e'e'e iap tağ Jesus o'yaoka ip — io'e Paulo.

²⁸ — Ixeyũ mo o'jekawên Pilatos eju—iecuğap eju. Jesus ikêrêat o'jukuk ğu—pũğ em tak ka'ũma. Inaka “Jesus cuy eyaokaat,” i mo o'e ip Pilatos pe. ²⁹ Imên ibararak opop Deus ekawên tup pe. Soan o'e'e ip Jesus pe apên Deus emunaê jukuk ip iaptup ekawên tağ. Apên ip o'tupmubarararak iap

ekawēn taḡ o'jebapuk ḡasū — io'e.

— Iḡodup ekawēn taḡ soat ebapuk puje warara'acayū ma Jesus'ūm jebit mō o'ḡukop korosa ejuwi. Witabikūy be adi o'jomōḡ ip. ³⁰Deus pit waram Jesus o'ḡutait. O'ḡuyu ce'ū'ūayū dopap pewi — io'e.

³¹ — Gebuje waram o'jetait'iat o'jojojo ip Jesus eju oekukuiayū. Ibun oeku ip ceweju—Galiléia eipi bewi ceweju o'jēm'iyū—Jerusalém ka kay ceweju o'ju'iyū. Ade kabia ceweju oeku ip waram o'jetait'iat eju — io'e.

— Gasū ixeyū ma icēmān Jesus muwēnuwēn Judeuyū be. O'jojojo ip iap muwēnuwēn ip ḡasū. ³²⁻³³ Oceju dak kawēn idipat muwēnuwēn eywebe. “Waram wemunaē oḡutait waram ce'ūap puxim,” io'e Deus kuyje wuydobuyū'ūm'ūm pe. Gasū Jesus o'ḡutait apēn cuk adi o'e'e'e iap taḡ. Imēn e'em Deus ekawētup—Salmodup—jebidododonaptup—xepxeptupatup:

“Ēn okpot,” i'e'em Deus, i. “Gasū ōn ebay oce,” i'e'em Deus, i.

Imēn e'em Salmodup.

³⁴ — Kuyje Deus o'e: “Waram wemunaē oḡutait waram ce'ūap puxim,” i. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

“Xipacat oḡūm ewebe,” i juk adi oce Davi be, i. “Obu'u ḡu xipacat ūm ām ewebe,” i juk adi oce Davi be, i. Xipacat oḡūm ewebe apēn cuk adi ocecece Davi be iap puxim, i.

³⁵ — Imēn e'em wara'atup pe jebibododonaptup—Salmodup:

Wetaybit ekpot'ūm iwan ḡu ěn ierepap puxim iam, i. A'ō kay kūyjobit cīcāat iwan ḡu ěn, i.

Ixe imēn Jesus o'ḡuwēn. Imēn e'em Salmodup — io'e. ³⁶ — Icēmān Davi'ūm oe'ū. Itabēḡ puje Deus ekawēn taḡ oekukuku — io'e. — Icēmān Davi'ūm o'jomōḡ ip witabikūy be jedobuyū'ūm'ūm etaypi tēḡ. Davi'ūm ma oierēp. ³⁷ Jesus'ūm pit oierēp ḡu Deus waram o'ḡutait puye — io'e.

³⁸ — Obureyū — io'e. — Eyetaybin cuy epesop Deus ikērēat uk'uḡ wuywebewi Jesus oe'ū buye iam. Ixe Jesus muwēnuwēn ōn eywebe. ³⁹ Moisés ekawēn taḡ jekukum pima wuya'ōbaca ḡu juk adi ajop waram ikērēat kukap puxim. Jesus kay wuyetabut pima bit Deus ja'ōbacaap ūmūm wuywebe waram ikērēat kukap puxim — io'e.

⁴⁰⁻⁴¹ Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup—kuyayū emudupmubararaktup:

Eyetablet'ūm cīcā eyju! i. Eybu'u jījā eyetablet am okay, i. Eyetabēḡbēḡ cuy epesop! Epeap eyetablet'ūm puye, i. Ōn Deus. Eywebe i'e ba'oreap oḡubapuk eyetabletpe, i. Imēnpit eyetablet'ūm okay epe'e, i. Warara'acat pe eymukūyjo buje dak, eyetablet'ūm okay epe'e, i.

Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup — Paulo o'e.

— Eyday'em'um cuy epesop Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e'e iap taḡ je'babupuk puxim eywebe — io'e cebe ip—Judeuyū be.

⁴² Je'aweroroap'a bewi Pauloyū jēm puje, Judeuyū o'jekawēn ceweju ip.

— Waram cuy epe'e ocemukūyjom iboam — io'e ip. — Wara'at Sábado juy ejot ḡuto — io'e ip Judeuyū.

⁴³ Ce'awero epere buje tak ġu ip o'ju Pauloyũ kay—Judeuyũ, Judeu'ũmayũ dak—Judeuyũ etabucap co'i Deus kayayũ. Pauloyũ o'jekawẽn ceweju ip.

— Soat em ma Deus xipan wuykuġ — io'e ip. — Soat em cuy ġebum epesop iboap kay — io'e ip Pauloyũ.

⁴⁴ Waram pimaat esábado tak ġu o'je'awero Deus ekawẽn com iġo ka beayũ.

⁴⁵ Adeayũ e'aweroap tobuxik puje Judeuyũ oitabutkarey Pauloyũ kay. Paulo ip o'ya'õmuwarururun—Jesus kay itabut'ũmayũ. O'jomuymuy jĩjã ip.

⁴⁶ Gebuje Pauloyũ iparara'ũm cĩcã o'jekawẽn ceweju ip—Judeuyũ eju.

— Cedaġ osunuy ocewebe koam Deus ekawẽn muwẽn ãm eywebe, eyju Judeuyũ buye — io'e. — Cekawẽn kay ġu eyju bit — io'e. — Eybu'u Jesus pe eydaxijoan, eywebe ipiat'ajoap puxim — io'e. — Eybu'u eyaġuyisum eyekuam — io'e. — Imẽnpuye warara'acat pe juy oceġuwẽn Deus ekawẽn—Judeu'ũmayũ be — io'e. ⁴⁷ — Imẽġãm Deus cuk ocemuju. Kuyje Isaísat Cristo o'ġuwẽn. Imẽn o'e:

Õn cuk enaẽ wekawẽn muwẽn ãm Judeu'ũmayũ be, i. Kabia buje wuyetaybit wuyeku am, i. Imẽnpuxim wekawẽn co buje Judeu'ũmayũ itaybit je'e apẽn Deus soat taxijojom iam, i. Soat wekawẽn kayayũ otaxijo, i.

Imẽn Deus o'e kuyje — io'e Paulo. — Imẽnpuye Judeu'ũmayũ be juy oceġuwẽn Deus ekawẽn — Paulo o'e.

⁴⁸ Judeu'ũmayũ icokcok cĩcã ip o'e iboap co buje.

— Ka'ũmġu Deus ekawẽn co'i xipat — io'e ip. Soat itabut o'e Jesus kay, jexe jenuy am Deus emunaẽyũ.

⁴⁹ Gebuje Jesus kay itabucayũ wuykukukat ekawẽn o'ġuwẽnuwẽn soat pe itaybit'ũmayũ be. Soat ibo eipi daġ oekuku ip wuykukukat ekawẽn muwẽnuwẽn.

⁵⁰ Judeuyũ oitakomãn Pauloyũ kay. O'jewawẽ ip aġokatkayũ eju—ibo ka kukukayũ eju. Aoyũ eju dak o'jewawẽ ip—ya'õbuyxiayũ eju. Ixeyũ aoyũ Deus a'õ kay ip osodop. Imẽnpit itakoma ip o'e Pauloyũ kay.

Pauloyũ ip o'yawẽġmukẽrẽrẽrẽn. Imẽnpuye soat ip itakoma jĩjã o'e Pauloyũ kay. Jeipi bewi ip o'ġujẽm. ⁵¹ O'jẽm Pauloyũ. Jesandália ip o'ġupoypoy ibo ka bewi jejẽm puje “Eyukpiwat Deus xe ocekawẽn co pin'ũm puye” i'e am ibo ka watwat pe. ⁵² Itabucayũ bit icokcok cĩcã o'e—Antioquia ka beayũ. Ibiõġbuk xipacat cebe ip osunuy.

14

¹ Icônio ka kay ip o'ju Pauloyũ. Oõm ip Judeuyũ e'aweroroap'a be—Deus eju kawẽnwẽnap'a be. Kawẽn idipat o'ġuwẽn ip iġo'a be. Imẽnpuye tak ġu ip oitabun Jesus kay—Judeuyũ, Judeu'ũmayũ dak. ² Judeuyũ kukukayũ bit Pauloyũ o'yawẽġmukẽrẽrẽn—itabut'ũmayũ. O'yawẽġmukẽrẽrẽn ip Judeu'ũmayũ be cekayap puxim. Imẽnpuye itakoma o'e ip Pauloyũ kay Judeu'ũmayũ.

³ Gebuje Pauloyũ wuykukukat o'ġuwẽnuwẽn soat pe—Icônio ka watwat pe. Ibun cĩcã ip osodop

ibo ka be. Pũğ kabia ġu ip osodop Icônio ka be, ade oitabun Jesus kay buye. Iparara'ũma wuykukukat o'ğuwẽnuwẽn ip.

— Deus xipan soat kuğ wuykuğ — io'e'e ip. Wuywebe i'e ba'oreap o'ğubapukpuk ip Deus a'õbi. Deus a'õbacaap o'ğubapukpuk ip soat etabutpe. Deus ibo ka watwat o'ğutabun Pauloyũ ekajwẽn kay.

— Paulo icēmãn e'em — io'e ip.

⁴ Imēneju pũğ tağ ġu o'e ip Icônio ka watwat—wara'at tağtağtağ ma. Pũğpũğ ixeyũ'in Judeuyũ kay ip o'e. Warara'acayũ bit Jesus emujuyũ kay o'e.

⁵ Gebuje pũğpũğ Icônio ka watwat o'jekawẽn jeka kukukayũ eju—Judeuyũ, Judeu'ũmayũ dak.

— Ikērēm cuy ip ajukuk. Ayabugbuğ cuy ip wita'am — io'e ip.

⁶ Pauloyũ jaoka ojuyap o'yawēğtobuxik. Imēnpuye dao ma o'jēm ip Icônio ka bewi. Wara'at ka kay ip o'ju. Listra ka kay ip o'ju Derbe ka kay dak, iğo ka korerenatka kay dak. Ixeyũ ka Licaõnia eipi be opop. ⁷ Kawẽn idipat muwẽnuwẽn oekuku ip soat kaka dağ soat pe ya'ĩjo am.

⁸ Taokērēat kay Pauloyũ oajēm. Taokērēat Listra ka be osunuy. Ikap'isum pin ma taokērē osunuy. Cexĩğxĩğ pa'ore osunuy. ⁹ Soat Paulo o'e'eiap o'ya'ĩjojo. Paulo o'jeak cĩcã cekay.

— Deus kay teku itabut jemu'adaam — Paulo o'e jewebe ma.

¹⁰ O'jekawẽn taokērēat pe.

— E'ãy — io'e. — Cũğ'i ece — io'e ya'õberen cebe.

Taokêrê tũibit o'ãy. Xipan o'jexĩgĩgĩg. ¹¹ Paulo be imu'ada buje, o'jewãwã ip ya'õberen Listra ka watwat.

— Deusyũ o'kop wuykay! — io'e ip ja'õm. — Ağokatkayũ jojo'i ip! — io'e ip jewewebe.

Tũybe Pauloyũ deusyũ iãn o'e ip. O'jewãwã ip Paulo a'õm ġu—ja'õm ma.

¹² — Wuyedeus teku! — io'e ip napa ma. — Júpiter teku! — io'e ip Barnabé muwẽnuwẽn.

— Wuyedeus tedaku! — io'e ip napa ma. — Mercúrio teku! — io'e ip Paulo muwẽnuwẽn. Imẽn o'e ip Paulo cekawẽnxi buye. Listra ka watwat edeusbaro butet Júpiter i osunuy, Mercúrio i dak.

¹³ Ixeyũ edeusbaro duk'a kukukat oajẽm Pauloyũ kay—Júpiter tuk'a kukukat. Biopak o'tujuajẽm. Yaoka ojuy ip imupik am Pauloyũ wap. Tũybe deus iãn o'e ip. Tumũntitit o'titujuajẽm biopak akãrãsũ eju titmukirik am Pauloyũ ya'õbuyxi cekay ip puye. O'tujuajẽm ip ağoka ekorara exĩntabi be. Júpiter tuk'a iboce o'yanuy. Tũybe teyũku wuyedeusyũ iãn o'e ip. ¹⁴ Apẽn e ojuy ip ocewebe iam jetaybin puje, yağuybabi'ũm cĩcã Pauloyũ o'e.

— Tũybe oceju deusyũ iãn o'e ip — io'e Paulo jebure be—Barnabé be.

Jesay o'ğuwek ip jağuybabi'ũmap mubapuk am ibo ka watwat pe.

Pauloyũ o'jedau ajẽmayũ kay. O'jekawẽn ceweju ip.

¹⁵ — Tapupuyũ — io'e. — Imẽn ġu juy epe'e ocewebe! — io'e. — Deus ġu oceju—ağokatkayũ acã! — io'e. — Oceju dak eyjo'i ma — io'e. —

Ocajēm ijoce kawēn idipat muwēn ãm eywebe. Eymubu'un am eyedeusbaroyũ kay ocajēm ijoce. Te'e ma eyetabut ixeyũ kay — io'e ip Listra ka watwat pe. — Deusbaroyũ kay eyetabucap cuy epeyepere! — io'e. — Deusat kay juy eyetabun epesop. Deusat soat em itait omuy. Ixe kay acã eyetabun cuy epesop — io'e. — Ixe kabi o'gugē, ipi dak. Tibog cĩcãati dak o'timugē. Ixe soat o'gugē—kabi daġat, ipi daġat tak, tibog cĩcãat daġat tak — i'e'em ip. ¹⁶ — Deus kuyjeayũ o'jepere jekpiwan ma ip jeku am—Judeuyũ, Judeu'ũmayũ dak — io'e. ¹⁷ — Imēnpit Deus xipacan e'e'uk osunuy soat peam ijodiat peam. Imēn òn soat podi ma xipat iam wuymutaybitbin. Ixe muba'at muajēmjem kabi bewi wuywebe. Ixe kadai mu'aypapan wuywebe i'o am. Deus soat em wuyemukaypinput ũmũm wuywebe wuymucokcok am. Deus imēn xipan wuykuġ ibikuy wuywebe wuyetabut am cekay buye — io'e ip. Imēn Paulo Listra ka watwat o'ġutaybin Deus ekawēn.

¹⁸ Listra ka watwat biopak aoka ojuy jĩjã tũybe Pauloyũ deusyũ iãn o'e ip puye. Pauloyũ bit o'ġubu'un ip biopak aoka am.

¹⁹ Judeuyũ oajēm Pauloyũ kay—itabut'ũmayũ. Oajēm ip Antioquia ka bewi, Icônio ka bewi dak. Listra ka be ip oajēm. Ade o'ġubu'un ip Pauloyũ kay. O'ġutakomãn ip cekay ip.

Imēnpuye Paulo o'yabuġbuġ ip yaokaap ojuy. Kururuġ Paulo o'tujujēm ip jeka bewi—Listra ka bewi. Kacũġpe o'jepere ip. Tũybe oe'ũ iãn o'e ip. ²⁰ Paulo bit o'ãy Jesus kay itabucayũ cekay ce'awero buje. Waram oãm Listra ka be.

Kuyaje Paulo o'kop Derbe ka be Barnabé eju.
²¹ Kawēn idipat o'ḡuwēnuwēn ip Derbe ka watwat pe. Imēnpuye tak ḡu oitabun ip Jesus kay.

Gebuje o'jepit ip jedocap e daḡ ma. Lистра ka daḡ ip o'jepit Icônio ka daḡ tak, Antioquia ka daḡ tak. ²² Jesus a'ōkayayũ jojom ip o'jepit. Ixeyũ a'ōmucanucan oekuku ip. Yawēwēm ip oekuku. Paulo o'jekawēn ceweju ip.

— Jesus kay eyetabucap cuy epeyepere ḡu — io'e. — Jesus kay wuyetabut pima, warara'acat ipiat supi'ajoat wuywebe — io'e.

— Guyjom pit Deus xe acesop. Ixe soat kukukan pima, cexe ma acesop soat ya'ō kay kūyjobit pima — io'e cebe ip.

Paulo soat kaka daḡ oeku Barnabé eju.

²³ Ixeyũ dak aḡokatkayũ o'taē Jesus day itabucayũ kukukayũm. Soat kaka daḡwi o'taē ip. Jekpiwa ma o'jewemurun ip jekawēn ãm Deus eju. Deus eju o'jekawēn ip o'taē'ibiyũ beam. Imēn o'jekawēn ip Deus eju:

— Ocekukukat — io'e ip Jesus pe. — Iteyũ aḡokatkayũ juy ejukuk xipan, ekay itabut ip puye — io'e ip Deus pe.

²⁴ O'kop ip Panfilia eipi daḡ, Pisídia eipi daḡ tak.

²⁵ Gebuje waram Deus ekawēn o'ḡuwēnuwēn ip Perge ka be. Atália ka daḡ ip o'kop.

²⁶ Antioquia ka kay ip o'ju waram. Kobexixi daḡ ip o'ju. Koap jejēmap ka be ip oajēm—Antioquia ka be.

— Xipan cuy ixeyũ ejukuk kapikpiḡ pima—ekawēnuwēnuwēn pima — i mo o'e itabucayũ Deus pe ibo ka be koap cēm pima.

²⁷ Oajēm ip ma'ğuto Antioquia ka be jekapikap o'jepere ip puye. Paulo ekawēn co am o'je'awero ip soat Jesus a'ōkayayū.

Gebuje Paulo apēn Deus ixeyū buywatwanap o'ğuwēn cebe ip. Apēn soat kaka dağ oekuku ip iap o'ğuwēn.

— Deus juk adi oca'ōmucanucan osunuy Jesus muwēnuwēn pima — io'e. — Judeu'ūmayū be ocemuju jekawēn muwēn âm — io'e. — Tak ğu ip oitabun Jesus kay — io'e cebe ip.

²⁸ Ibo ka be osodop ip ūm kaxi. Jesus a'ōkayayū xe osodop ip ibun ma.

15

¹ Judeuyū o'ju Antioquia ka kay—Judéia eipi bewiayū. Oajēm ip.

Gebuje cedağ ğu Jesus kay itabucayū o'ğutaybin ip—Judeu'ūmayū o'ğutaybin ip.

— Moisés ekawēn tağ eye-daypu'ağobixeedakat'ūm pima, Deus jeydaxijo ğu — io'e ip napa ma itabucayū be.

² Imēneju Pauloyū o'jewa'ōxixik cīcā ceweju ip Judéia eipi bewiacat eju. Imēnpuye Jesus a'ōkayayū itaybin pin o'e ip apēn ğu paxi cūğ ma wuyxe iam.

— Acesuxeedakat tu Moisés ekawēn tağ? Acesuxeedakat ğu xe'e? — io'e ip jewewebe.

Imēnpuye ip Paulo o'ğuju Jerusalém ka be, Barnabé dak, jebureyū dak.

— Jerusalém ka be juy epeju — io'e ip. — Epeju juy jekawēn âm Jesus emumujuyū eju—itabucayū kukukayū eju dak — io'e ip. — Epeyewawē juy ceweju ip. “Acesuxeedakat tu Moisés ekawēn tağ?”

Acesuxeedakat ġu xe'e?" i juy epe'e cebe ip — io'e ip.

³ Pauloyū o'jewemuwēn cebe ip. O'jēm ip Antioquia ka bewi.

O'ju ip itabucayū kukukayū kay. Cucum pima Fenícia eipi daġ o'kop ip, Samaria eipi daġ tak. Soat ka daġ o'je'awero ip itabucayū eju cucum pima.

— Ade jĳā Judeu'ūmayū kuyap jetabucap o'jepere ip — io'e ip. — Jesus kay ip oitabun — Pauloyū o'e cebe ip.

Icokcok cĳcā ip o'e itabucayū iboap awēġ to-buxik puje—Fenícia eipi watwat, Samaria eipi watwat tak.

⁴ Oajēm ip Jerusalém ka be. O'ju ip itabucayū kukukayū kay. Itabucayū kukukayū ip o'tobede, Jesus emumujuyū dak, wara'acayū itabucayū dak. Itabucayū kukukayū o'je'awero ip cexe.

Gebuje Paulo o'jekawēn cebe ip.

— Deus cuk adi ocebuywatwatn kawēn idipat muwēn ām — io'e. — Pūġ ġu Judeu'ūmat oitabun Jesus kay—ade jĳā ma! — io'e Paulo.

⁵ Pūġpūġ pit Fariseuyū o'āy Paulo mukorēm ām—Jesus kay itabucayū.

— Ixeyū dak cuy Moisés ekawēn taġ jeku, itabut ma'ġu ip Jesus kay — io'e ip. — Jedaypu'aġobixeedakat cuy ip cekawēn taġ — io'e ip te'e ma. Imēnpuye Pauloyū o'jewa'ōxixik cĳcā Fariseuyū eju.

⁶ Gebuje Jesus emumujuyū o'je'awero ip Jesus kay itabucayū kukukayū eju. O'jewawēwē jĳā ip.

— Apēntak cedaġ wuywebe Judeu'ūmayū mutaybit am Jesus kay itabun ip puje? — io'e ip jewewebe. — “Moisés ekawēn taġ cuy epeku,” i du

ace'e cebe ip? Iměn ġu xe'e ace'e cebe ip? — io'e ip jewewebe.

⁷ O'jekawēn cīcā ip jeweweju jewemudin ām. Ibun cīcā ip o'jewa'ōxixik wara'at taġtaġtaġ i'eap puxim.

Pedro o'jekawēn soat pe aweromayū be.

— Okitpitpityū — io'e. — Eya'ōpicūġcūġ cuy epesop wekawēn kay — io'e. — Kuy bima Deus onaē kawēn idipat muwēn ām Judeu'ūmayū be. Eyetaybit iboam — io'e. — Ixe mo omuju ibikuy osunuy ixeyū mutabut am jekay buye. ⁸ Deus itaybit apēn wuyju jewaġuyġuy iam — io'e.

— Ixe mo jebiōġbuk o'ġudot Judeu'ūmayū kay apēn wuykay o'ġudot iap co'i. Iměn Judeu'ūmayū kay dak ōn iam wuymutaybitbin o'e Deus. ⁹ Soat ipi daġayū ibit ma Deus xe. Soat jewejojo'i ma ip cexe. Imēnpuye Deus ikērēat o'ju'uk Judeu'ūmayū bewi Jesus kay ip itabut puye. O'ju'uk apēn wuywebewi ikērēat o'ju'uk iap co'i — io'e. ¹⁰ — “Cedaġ ġu Deus pe jebiōġbuk muōm ām cebe ip, Moisés ekawēn taġ ġu ip puye,” i du eyju e'em? — Pedro o'e. — Iba'ore osunuy wuydobuyū'ūm'ūm pe ixe ekawēn taġ jeku am. Wuywebe dak iba'ore. Iba'ore kuka o'e Judeu'ūmayū be dak. Imēnpuye “Moisés ekawēn taġ cuy epeku,” i'ūmġu juy ace cebe ip—Jesus kay itabun'isuayū be. ¹¹ Wuykukukat Jesus wuydaxijojom cekay wuyetabut puye. Wuydaxijojom xipan wuykuġ puye. Imēnpuxim Judeu'ūmayū dak idaxijo itabun puje ip — Pedro o'e.

¹² Guyjom Pauloyū o'jekawēn aweromayū be.

— Deus mo ocemuju kawēn idipat muwēn ām Judeu'ūmayū be — io'e. — Deus a'ōbi juk adi wuywebe i'e ba'oreat oceḡubapukpuk soat etabutpe — io'e. — Deus soat podi ma ya'ōbaca iap juk adi oceḡubapukpuk itabutpe ip — io'e ip aweromayū be. Soat ip mūḡ osodop ya'ījojom.

¹³ Guyjom Tiago o'jekawēn aweromayū be.

— Okitpitpityū — io'e. — Eya'ōpicūḡcūḡ cuy epesop wekawēn kay. ¹⁴ Simāo Pedro ekawēn epeya'ījojo kuy — io'e. — Deus xipan Judeu'ūmayū kuḡ iam wuymukūyjojo — io'e. — Deus Judeu'ūmayū o'taē itabut am jekay. Ixeyū dak o'taē jebekitkiyūm — io'e. ¹⁵— Iboap o'jebapuk kuyayū ekawēn taḡ—Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup ekawēn taḡ — io'e. — Imēn e'em iboaptup:

¹⁶ “Ōn Deus,” i. “Waram ocepit ya'at'ibit'a mudim am—Davi duk'a mudim am,” i. “Yadipat'am je'e ma'ḡuto,” i. “Soat xe ijodiat xe wa'ōbuyxian oḡuy apēn Davi ya'ōbuyxi osunuy iap co'i,” i. “Obikuyap taḡ jeku ip waram,” i. ¹⁷ “Soat kaka daḡacat itabut je'e okay Judeu'ūmayū,” i. “Webekitkiyūm je'e ip,” i. ¹⁸ Imēn wuykukukat e'em, i. Kuyje ma iboap o'ḡuwēn, i.

Imēn e'em iboaptup — io'e Tiago. — Imēn cuk adi Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e'e'e Deus a'ōbi — Tiago o'e.

¹⁹ — “Imēnpuye Judeu'ūmayū kayak ḡu juy ajop,” i ōn e'em — io'e Tiago. — “Jesus kayak itabun'isuayū kayak ḡu juy ajop,” i ōn e'em —

Tiago o'e. — Iboam acã juy ace Judeu'ũmayũ be—itabun'isuayũ be:

²⁰ Deusbaroyũ wap iënmõğ'ibitën cuy epesuën'o ğu, i. Wara'acat tayxi kaykay ğu juy epesop, wara'at itop kaykay ğu dak, i. Iëntoyteyatën cuy epesuën'o ğu, i. Puca doy juy epetoykõnkõn ğu, i.

Iboam acã juy ace Judeu'ũmayũ be—itabun'isuayũ be — Tiago o'e.

²¹ — Kuy bin ma opop Moisés ekawën wuymutaybitbin'ukayũ soat kaka dağ — io'e. — Gasũ dak soat kaka dağ opop ip. Soat Sábado cekawëntup cocom ip wuy'eaweroroap'a be—Deus eju kawënwënap'a be. Iboam acã juy ace cebe ip — Tiago o'e.

— Imën cuy ace! — io'e ip aweromayũ.

²²⁻²³ Soat ce'awero'ibiyũ Tiago be jawëwëap kay ip o'e—soat Jesus emumujuyũ, soat itabucayũ kukukayũ dak, soat itabucayũ dak.

Gebuje Jesus emumujuyũ cartadup o'tupmubararak itabucayũ kukukayũ. O'tupmubararak ip tup muju am warara'acayũ awëaptum—itabucayũ awëwëaptum—Antioquia ka watwat awëwëaptum. Xepxep ağokat kayũ o'ğuju ip cartadup tujowat am Antioquia ka watwat pe. Judas o'ğuju ip, Silas tak. Judas xepxep ibutet osunuy. Wara'at ibutet Barsabás i osunuy. Ixeyũ xepxepayũ ya'õbuyxi ip osodop soat xe. Ixeyũ xepxepayũ cartadup o'tuptujowat Antioquia ka watwat pe. O'ju ip Paulo eju, Barnabé eju dak.

Cartadup imën o'e:

Oceju Jesus emumujuyũ, itabucayũ kukukayũ dak, wara'acat itabucayũ dak, i. Eykitpitpiyũ oceju, i. Kato mujujum oceju soat pe eywebe Judeu'ũmayũ be, i. Kato mujujum ocejũ soat kaka dağacat pe—Antioquia ka watwat pe, Síria eipi watwat pe dak, i. ²⁴ Kuy bima ağokatkayũ mo a'ğũ eyağuyumubabi'ũm'ũm oce'in, i. Gasũ eyetaybit ğũ apẽn oceku cedağ iam, i. “Moisés ekawẽn tağ eyedaypu'ağobixeedakat'ũm pima, Deus jeydax-ijo ğũ,” io'e ip napa ma eywebe, i. Oceju ğũ mo a'ğũ ixeyũ oceğuju eykay, i. Ja'õbi ma mo a'ğũ ip o'ju eykay, i. ²⁵ Imẽnpuye juk a'ğũ oceje'awero pũğ tağ ma eyawẽ ãm, i. Gasũ xepxep ağokatkayũ ocetaẽ imuju am eyjom, i. Ixeyũ cum Barnabé eju, Paulo eju dak, i. ²⁶ Pauloyũ o'yaoka pin kuy bima, i. Inaka iparara'ũm ma wuykukukat Jesus Cristo muwẽnuwẽn oekuku ip, i. Imẽnpuye ikukpin cĩcã ip ocexe, i. ²⁷ Xepxepayũ oceğuju eykay—Judas, Silas tak, i. Ixeyũ soat ğuwẽn eywebe ğasũ ocekawẽn, i. ²⁸⁻²⁹ Iboam acã oceju e'em eywebe: Deusbaroyũ wap iẽnmõğ'ibitẽn cuy epesuẽn'o ğũ, i. Puca doy juy epetoykõnkõn ğũ, i. Iẽntoyteyatẽn cuy epesuẽn'o ğũ, i. Wara'at tayxi kaykay ğũ juy epesop, wara'at itop kaykay ğũ dak, i. Iboam acã juy oceju e'em eywebe, i. Iboap tağ jekukum pima, cedağ epeku. Eywãtaxipipem ğũ juy epesop. Ibũrũ ma oceju e'em eywebe eyawẽwẽm, Deus biõğbuk tak eyawẽwẽm, i.

Imẽn o'tupmubararak ip Judeu'ũmayũ awẽwẽaptup itabucayũ kukukayũ Jerusalém ka be awerom pima.

³⁰ Gebuje taẽ'ibiyũ cartadup o'tuptujowat ip Antioquia ka watwat kay—itabucayũ kay. Judas

o'tuptujowat, Silas eju. O'ju ip Barnabé eju, Paulo eju dak.

Yajēm puje soat itabucayũ o'tomuwã ip je'awero am.

³¹ Gebuje ip o'tupũm cebe ip. Itabucayũ kukukayũ ya'õberen o'tupcoco soat pe ya'ĩjo am. Soat ip icokcok o'e ibodup ekawēn co buje.

³² Judas Silas tak itabucayũ o'yawēwē. Antioquia ka watwat o'yawēwē ip. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ osodop ip. Deus ekawēn ip o'gutaybitbin. Imēnpuye biğ ma ip itabut o'e Jesus kay. Icocok ip o'e jetabucap kuğ. Pũğ kabia ğu osodop ip Antioquia ka be.

³³ Ibocewi o'jewemuwēn ip itabucayũ be.

— Deus cuy xipan jeydujupit — itabucayũ o'e cebe ip.

O'jepit ip Jerusalém ka be. Kuy bima o'ğuju'iyũ kay ip o'jepit. ³⁴ Imēnpit Silas o'jepit ğu.

— Ijoce ma oğuy — io'e. — Ocepit ğu juy — io'e.

³⁵ Paulo dak Antioquia ka be osunuy, Barnabé dak. Wuykukukat ekawēn o'ğuwēnuwēn ip adeayũ be. Jebureyũ eju wuykukukat ekawēn o'ğuwēnuwēn ip.

³⁶ Ibun'ũm pima Paulo o'jekawēn Barnabé eju.

— Ga'a juy aceptit — io'e. — Soat kaka dağ cuy aju—kuy bima Deus ekawēn ağuwēnuwēn iap kaka dağ — io'e. — Wuynomukay juy aceptit waram Jesus a'õkayayũ jom — io'e. — Ga'a aceptit xipat paxi opop ip iam — io'e Barnabé be.

— Ga'a — io'e Barnabé.

³⁷ Barnabé ma João Marcos dujowat ojuy ceweju ip. ³⁸ Paulo bit ibu'u o'e tujowan.

— Oxe ma xipat ġu João Marcos ju am wuyweju — Paulo o'e. — Koap pima mo wuyiwat — io'e. — Panfília eipi be bima, o'jepit — io'e. — Wuyweju bit mo oibu'un Deus ekawên muwên âm — io'e. — Obu'u oce ikuġ — Paulo o'e.

³⁹ O'jewa'õxixik cĩcã ip. Imēnpuye o'jeok ip jewewejuwi oibu'un ikuġ puye.

Gebuje Barnabé João Marcos o'tujowat jewēju. Kobexixi be ip oôm. Tiboġ cĩcãati o'timudek ip. Chipre eipi be ip o'ju—tip'aweroroboġ pe.

⁴⁰ Gebuje Paulo wara'at ma o'taē jewēju am. Silas o'taē jewēju am. Soat ikitpitpiyũ o'jekawên Deus eju cebeam ip—Antioquia ka watwat.

— Bay, xipan soat kuġ ên — io'e ip. — Iteyũ xepxepayũ juy ejukuk xipan — io'e ip Deus pe.

⁴¹ Paulo o'ju Silas eju. Síria eipi daġ oekuku ip, Cilícia eipi daġ tak. Deus ekawên itabucayũ mutaybitbin oekuku ip.

16

¹ Pauloyũ o'ju Derbe ka be, Listra ka be dak. Listra ka be aġokatkat osunuy. Jesus a'õkayat osunuy. Ibutet Timóteo i osunuy. Paulo o'ju Timóteo kay. Timóteo xi Judeu osunuy. Ixe ayacat Deus ekawên kay itabut osunuy. Cebay Judeu ġu osunuy—Grego acã. ² Jesus a'õkayayũ Timóteo o'ġuwên Paulo be—Listra ka watwat, Icônio ka watwat tak.

— Timóteo xipat cĩcã — io'e ip Paulo be.

³ Timóteo dujowat ojuy o'e jewēju jebuywatwat'ukan Paulo. Koap Paulo Timóteo o'taypu'aġobixeedakat Judeuyũ babi daġ, ade Judeuyũ osodop ika kay ip cumiat ka be buye.

Itaybit cĩcã osodop ip Timóteo Judeu'ũmat ipot iam, taypu'ağobixeedakat'ũm iam tak ixeyũ Judeuyũ.

⁴ Gebuje Paulo o'ju Silas eju, Timóteo eju dak. Soat kaka dağ ip oekuku Jesus kay itabucayũ jojom. Jerusalém ka watwat pe jawẽwẽap muwẽnuwẽn oekuku ip. Jesus emumujuyũ be jawẽwẽap muwẽnuwẽn oekuku ip—itabucayũ kukukayũ be jawẽwẽap muwẽnuwẽn. Mẽnku Judeu'ũmayũ jekuku iap muwẽnuwẽn oekuku ip.

— Kũyjobin cuy epesop eyawẽwẽap ekawẽn kay — io'e ip itabucayũ be soat kaka watwat pe. Soat kaka dağ oekuku ip imukũyjojom.

⁵ Imẽnepuye Frígia eipi dağ ip oekuku Galácia eipi dağ tak. Kapurũğ tağ ip oekuku.

⁶ Deus biõğbuk Pauloyũ o'ğjuuat ğu Ásia eipi be. O'ğjuuat ğu ip iboce Deus ekawẽn muwẽn ãm. Imẽnpuye Frígia eipi dağ ip oekuku Galácia eipi dağ tak. Kapurũğ tağ ip oekuku.

⁷ Ibocewi oajẽm ip Mísia eipi tẽğ ma. Bitínia eipi be cu ojuy ip. Deus biõğbuk pit o'ğjuuat ğu ip.

⁸ Imẽnpuye Mísia eipi dağ o'timudek ip. Trôade ebikopap pe oajẽm ip. Ibo ka tibog cĩcãati xe osunuy.

⁹ Gebuje Paulo jexey jo'iat o'jojoho ixe exima. Trôade ka be bima o'jojoho. Ağokatkat o'jojoho jexey jo'iat pe. Macedônia eipi bewiat o'jojoho. Cũğ'i osunuy.

— Macedônia eipi kay juy ejot — io'e Paulo be jexey jo'iat pe. — Ocebuiwan cuy ece — io'e Paulo be.

¹⁰ Paulo imēn jexey jo'iat o'jojajo. Ōn tak cuk Paulo xe oḡuy Trôade ka be bima. Ōn Lucas—ijudup mubarararaḡat. Macedônia eipi kay a'ḡu cu ojuy ocejewawaḡuy Paulo exey jo'iat puye. Ocetaybit cĩcã Deus cuk ocemuju Macedônia eipi kay kawēn idipat muwēn ãm iam.

¹¹ Gebuje kobexixi be oceōm. Ocejēm Trôade ka bewi. Tiboḡ cĩcãati oretimudek. Cũḡ ma oceju tip'aweroro kay Samotrácia eipi kay. Kuyaje oceju Neápolis ebikopap kay.

¹² — Gebuje Filipos ka kay oceju. Filipos ka Macedônia eipi be opop. Ikaboḡ cĩcã ma o'sukadop. Wara'atka bodi ma ikaboḡ o'sukadop—Macedônia eipi beatka bodi ma. César ebekitkit ibo ka o'sukada Roma ka kukat ebekitkit.
¹³ Aḡoka bewi ocejēm Sábado kabia.

Idibi wãbũ kay oceju.

— Judeuyũ aco'i kawēnwēn Deus eju ijoce — i juk a'ḡu oce'e.

Aoyũ awerom osodop ip iboce. Ocabik ma a'ḡu ceparakpe ip—aweroayũ parakpe.

¹⁴ Gebuje Deus ekawēn oceḡuwēn cebe ip. Ayacat iboce osunuy. Ibutet Lídia i osunuy. Tiatira ka bewiat osunuy. Paḡo idipat teidada'ukat osunuy. Deus kay itabucat osunuy. Deus Paulo ekawēn o'ḡubapuk Lídia be itabut cĩcã i'e am. Imēnpuye itabut cĩcã o'e Jesus kay. ¹⁵ O'jewemubatisanat “Jesus ebekit ōn ḡasũ bit” i'e am soat pe. Lídia duk'a watwat tak o'jewemubatisanat ip, itabut puye. Lídia o'jekawēn ocewebe.

— Eyxe wuykukukat Jesus kay wetabut pima, oduk'a be juy epesop ḡasũ bit — io'e ocewebe. Imēnpuye Lídia duk'a be ocesop Filipos ka be bima.

16 Gebuje ayacat ocedopabijuk—yaypan'isuat—cekariwa be imudadaybotbot'ibit. Deus eju Judeuyũ kawēnwēn'uk osodop iap kay cum pima, ocedopabijuk. Ibiōgbuk kērēat kuḡ osunuy jewebe. Ibiōgbuk kērēat a'ōbi yaypan'isuat apēn ḡuyjom je'bapuk iap muwēnuwēn'uk osunuy adeayũ be. Aḡokatkayũ yaypan'isuat kukayũ osodop ip. Ade dinheiro bubum ip osodop apēn ḡuyjom je'bapuk eykay iap muwēḡap teim. Ixe yaypan'isuat ocedopabijuk.

17 Jewāwāwām oekuku ocenomuju soat kabia. O'jekawēn ocekawēn coco'ukayũ be.

— Teyũku Deus a'ō kay kūyjobicayũ — io'e'e'e.
 — Ixe Deus soat podi ma ya'ōbuyxiat — io'e'e'e.
 — Apēn wuyewedaxijo but iap muwēnuwēn wuywebe — io'e'e'e ya'ōberen ocekawēn coco'ukayũ be.

18 Iboap muwēnuwēn oekuku ocedobatban yaypan'isuat. Wara'at kabia dak. Wara'at kabia dak. Ade kabia iboap muwēnuwēn oekuku ocenomuju. Imēnpuye Paulo yukpiceḡēn o'e cekay. O'jekorepēn yaypan'isuat kay.

Gebuje Paulo o'jekawēn ibiōgbuk kērēat pe—yaypan'isuat peat pe.

— Ejēm cuy yaypan'isuat pewi — io'e. — “Ejēm cuy,” i ōn e'em ewebe Jesus a'ōbi — Paulo o'e.

Gebuje'isum ma o'jēm cebewi. Xipat o'e.

19 Cebewi ibiōgbuk kērēat cēmap co buje, yaypan'isuat kukayũ oitakomān ip Paulo kay.

— Gasũ bit ixe ibiōgbuk kērēat a'ōbi ḡuwēn ḡu — io'e ip. — Abu dinheiro je'ḡũm ocewebe ḡasũ bit? — io'e ip.

Pauloyũ o'jat ip. Akiju ip o'tujowat. Jeka kukukat topabe o'tujowat ip imuymuy am.

²⁰ Gebuje o'jekawēn ip jeka kukukayũ eju.

— Teyũku Judeuyũ — io'e ip. — Wuyka watwat kaykay ip — io'e ip napa ma. — Iwaru ma ocemutaybithin ip. Jebabim ip ocemutaybitbin — io'e ip.

²¹ — Cedağ ġu iteyũ e'eap tağ wuyeku am, wuyju Roma ka kukukat ebekitkit puye — io'e ip napa ma.

²² Gebuje ibo ka watwat oitakomān ip Pauloyũ kay, imuymuy buje. Ika kukukayũ Pauloyũ eekabek o'ğuwekuwek ip.

— Epeyukxabimupokupoğ cuy daxadaypam — io'e ip.

²³ O'yukxabimupokupok cĩcã ip. Daomũnmũnap'a be o'ğũõm.

— Ağ cuy epesop cekay — io'e ip daomũnmũnap'a kukukat pe. — Epejowiwi juy ip ijẽmap puxim — io'e ip.

²⁴ Iboap co buje ãmap'abi be Pauloyũ o'ğũõm iğõ'a kukukat. Badiat'abi be ip o'ğũõm, “Xipan cĩcã juy iteyũ epejowiwi,” i juk o'e buye. Sui o'suimuõm ip iptok pe. O'jekağobiece ip parakpe. Cem cĩcã o'e ip. Ceok pa'ore ip o'e.

²⁵ Iximadakpe Pauloyũ o'jebibododon Deus kay. O'jekawēn ip Deus eju. Ibibodo a'ĩjojom o'e ip soat daomũnmũnap'a beayũ. ²⁶ Ipi o'jexixi ġebuje bit. Imēnpuye daomũnmũnap'abi'ip o'je'abi'ipekutu. Soat xĩntabi dak jekpiwa ma o'jeorek. O'tomodip'uk. Ikağobimuparakap'ip tak o'jeipeorek jekpiwan ma.

²⁷ Imēn cebapuk puje daomũnmũnap'a kukukat o'jewũrũğ. Xĩntabi tomudip'uk'uk o'jojajo. Tũybe

taomũnmũnayũ kuy o'jẽm iãn o'e. Imẽnpuye jepaja o'ju'uk iyuk pewi jewaoka ojuy. ²⁸ Imẽnpuye Paulo ya'õberen o'jewãwã.

— Ecewaoka ġu juy — io'e ya'õberen. — Ocejẽm ġu buk — io'e. — Soat oceju ijoce mabuk — io'e yakukukat pe.

²⁹ — Wexiktak cuy eġũm owebe — io'e jebure be ya kukukat. — Etojot cuy kabia iam.

O'ġũm cebe. Badi o'ju.

Pauloyũ kay o'ju. Ikarabakbak o'e jeparara pi-bun. O'jẽġ'aecõġcõġ Pauloyũ dopabe. ³⁰ O'tujujẽm ip yabewi.

— Obureyũ — io'e. — Apẽntak wewedaxijo but? — io'e.

³¹ — Etabun cuy eġuy Jesus kay—wuykukukat kay — io'e. — Etabut pima Deus jedaxijo. Eduk'a watwat tak idaxijo — io'e ip.

³² Gebuje Paulo Deus ekawẽn o'ġuwẽn yakukukat pe, soat tuk'a watwat pe dak. ³³ Soat ip oitabun wuykukukat Jesus kay. Daomũnmũnap'a kukukat Pauloyũ o'yukxabiwuy iximadakpe ma.

Gebuje daomũnmũnap'a kukukat o'jewemubatisanat “Gasũ bit Jesus ebekitkit oceju” i'e am jebureyũ be. Soat tuk'a watwat tak o'jewemubatisanat. ³⁴ Pauloyũ o'tujowat ip jeduk'a be. Puybit o'ġũm cebe ip.

— Juku eyxan — io'e. — Epejo'o — io'e.

Soat ip icokcok cĩcã o'e Jesus kay itabut puye.

³⁵ Kabia buje Filipos ka kukukayũ te'e ma sorarayũ o'ġuju daomũnmũnap'a beayũ dakoy am—Pauloyũ dakoy am.

— Pauloyũ juy epeġujẽm daomũnmũnap'a bewi — io'e ip sorarayũ be.

³⁶ O'ju ip daomūnmūnap'a be. Ika kukukayū ekawēn o'ḡuwēn ip iḡo'a kukukat pe.

Ixe o'ju Pauloyū kay.

— “Pauloyū juy epeḡujēm daomūnmūnap'a bewi,” i juk o'e ip oceka kukukayū — io'e yakukukat Pauloyū be. — Epejēm cuy — io'e ip. — Eyekupinap taḡ cuy epeju — io'e Pauloyū be.

³⁷ Imēnpit Paulo ika kukukayū a'ō kay ḡu o'e.

O'jekawēn sorarayū be Paulo.

— Oceju soat eipi kukukat ebekitkit—César ebekitkit Roma ka kukat ebekitkit — io'e. — Soat etabutpe ip ocukxabiaokaka — io'e. — Ocedu-jowat ḡu ip ibimāmāmāmayū ekawēn coco'ukat kay ocekawēn co am — io'e. — Itaybit ḡu mo a'ḡu ip Pauloyū ikērēat o'ḡujurūḡ iam, o'ḡujurūḡ ḡu iam tak, ocekawēn co'ūm puye. Jetaybitpun'ūma ip ocemuōm daomūnmūnap'a be — io'e. — Iba'arēm ma ip ocemujēm ojuy! — io'e. — Iba'arēm ḡu juy ip ocemujēm — io'e. — Soat etabutpe juy ip ocemujēm — Paulo o'e.

³⁸ Imēneju sorarayū o'jepit ika kukukayū kay. Paulo ekawēn o'ḡuwēn ip cebe ip.

— César ebekitkit teyūbitku — io'e ip. Imēnpuye ika kukukayū iparara jījā ip o'e César ebekitkit ukxabi mupok pi osodop buye.

³⁹ O'ju ip Pauloyū kay. Daomūnmūnap'a be ip o'ju.

— Oceju juk a'ḡu xipan ḡu eykuk kapusu — io'e ip. — Imēnpit eyaḡuyba'ūm cuy iboap kay — io'e. — “Filipos ka kukukayū juk a'ḡu ikērēm cīcā ocekek,” i'ūmḡu juy epe'e — io'e ip. — Epejēm oceka bewi — io'e ip Pauloyū be.

40 O'jēm ip daomũnmũnap'a bewi. O'ju ip Lídia duk'a be. Ixe duk'a be osodop ip kawēnwēn Jesus a'ōkayayũ eju. O'yawēwē ip. O'jēm ip ibocewi.

17

¹ Pauloyũ o'ju Tessalônica ka kay. Cucum pima o'kap ip Anfípolis ka dağ, Apolônia ka dağ tak. Oajēm ip Tessalônica ka be. Ebpũğ esemana ibo ka be ip osodop. Judeuyũ e'aweroroap'a ibo ka be o'yanuy—Deus eju kawēnwēnap'a. ² Ebpũğ Sábado bima iğo'a be o'jujuju ip. Oòm ip iğo'a be.

Gebuje Paulo Deus ekawēn o'ğuwēnuwēn iğo'a beacat pe. Imutaybitbin o'e ip.

³ — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ juk adi Jesus Cristo o'ğuwēnuwēn — io'e. — Imēn e'em ip:

Deus emunaē juy ipiat supi'ajo, i. Je'ũ juy, i.

Waram imēnpit jetait, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup — io'e. — Ibodup ekawēn tağ o'jebapuk Jesus pe — io'e. — Ōn ixe Jesus muwēnuwēn eywebe. Deus ixe Jesus o'taē wuydaxijojo'ukan — Paulo o'e.

⁴ Iboap co buje ade Judeuyũ oitabun Jesus kay. Pauloyũ eju oekuku ip. Ade Grego a'ōm kawēnwēn'ukayũ dak oitabun Jesus kay—Deus kay itabut osodop'iyayũ. Ade aoyũ dak oitabun Jesus kay—Grego a'ōm kawēnwēn'ukayũ—soat xe ibuyx-iyayũ.

⁵ Warara'acayũ bit oitabutkarey Pauloyũ kay Judeuyũ—itabut'ũmayũ. Itabutkarey o'e ip ibadipdipyũ oitabun Jesus kay buye. Itabutkareyayũ ikērēat mujurũğrũğ'ukayũ o'tomuwã je'awero am. Ibukapik'ũmayũ o'tomuwã ip—kaycõm'ũmayũ. O'je'awero ip

itabutkareyayũ Pauloyũ o'jomuymuy buye. Itabutkareyayũ warara'acayũ o'gutakomãn ip Pauloyũ kay. Puyxibut'ũm ip oõm Jasão duk'a be Pauloyũ bu ojuy. Pauloyũ dujowat ojuy ip aweromayũ kay. ⁶ Pauloyũ bit o'tobuxik ġu ip Jasão duk'a be. Imẽnpuye Jasão o'jat ip Pauloyũ nuyap pe, Pauloyũ ka'ũm puye. Wara'acat itabucayũ dak o'jat ip.

Ibocewi o'tujowat ip ika kukukayũ kay. Pauloyũ o'jomuymuy ip ika kukukayũ be.

— Soat kaykay teyũku osodop! — io'e ip napa ma. — Soat kaka daġ ip oekuku wuybadipyũ kaykay — io'e ip napa ma. — Wuyka be ġasũ ip oajẽm — io'e ip. ⁷ — Jasão ixeyũ o'tujuõm jeduk'a be tũy ãm — io'e ip jeka kukukayũ be. — Wuyeipi kukukat a'õdadam ip—César a'õdadam — io'e ip napa ma. — “César ġu soat kukukat—Jesus acã,” i napa ma e'em ip ocewebe — io'e ip napa ma.

⁸ Iboap co buje ika kukukayũ oitakomãn Pauloyũ kay Pauloyũ wuyeipi kukukat a'õdadam tũybe iãn o'e buye. Adeayũ dak oitakomãn cekay ip. ⁹ Imẽnpuye ika kukukayũ dinheiro o'jat Jasãoyũ xewi Pauloyũ mujẽmap teida am.

— Pauloyũ juy epeġujẽm wuyka bewi — io'e ip Jasãoyũ be. — Ixeyũ jẽm puje waram eyedinheiro oceġũm eywebe — io'e ip.

Jasãoyũ o'ġuypicat ip waram tuk'a be. ¹⁰ Imẽnpuye Jasãoyũ Pauloyũ o'ġujẽm jeka bewi. O'ġujẽm ip ixima be. O'ġuju ip Beréia ka kay.

Pauloyũ o'ju Beréia ka kay. Oajẽm. Judeuyũ e'aweroroap'a be ip oõm Deus eju kawẽnwẽnap'a be.

11 Gebuje Pauloyũ Deus ekawẽn Beréia ka watwat o'gutaybitbin. Beréia ka watwat Tessalônica ka watwat puxim ġu ip osodop. Itabut pin ip osodop icēmat a'ō kay. Paulo ekawẽn coco'uk ip osodop. Soat kabia Deus ekawẽn tup coco'uk ip osodop jetaybit am Paulo icēmān paxi e'em iam, icēmān ġu paxi iam tak. **12** Imēneju ade ma oitabun Jesus kay. Ade Judeuyũ itabut o'e ip cekay. Ade aoyũ dak itabut o'e ip Jesus kay—Grego a'ōm kawēnwēn'ukayũ—soat xe ya'ōbuyxiayũ. Ade aġokatkayũ dak itabut o'e Jesus kay—Grego a'ōm kawēnwēn'ukayũ.

13 Gebuje Judeuyũ o'yawēġtobuxik Paulo Deus ekawẽn muwēnuwēn Beréia ka be iap awēġ—Tessalônica ka watwat. Imēnpuye Paulo kay ip o'ju. Oajēm ip. Paulo awēġ o'yawēġmukērērēn ip Beréia ka watwat pe. O'jomuymuy jījā ip. O'gubu'un ip Paulo a'ġjo am.

14 Gebuje itabucayũ Paulo o'tujowat tiboġ cīcāati be. Silas pit Beréia ka be o'jecũ, Timóteo dak. **15** Ibocewi Paulo o'tujowat ip Atenas ka be. Paulo dujowacayũ o'jepit jeka be—Beréia ka be. Jepitpin pima, Paulo o'jekawẽn ceweju ip.

— “Gaxĩn ma juy epesot okay,” i juy epe'e Silasyũ — io'e cebe ip. — “Ībun ġu juy epesop Beréia ka be,” i juy epe'e cebe ip—Silas pe, Timóteo be dak — io'e Paulo cebe ip.

16 Paulo yaġuybabi'ũm'ũm o'e Atenas ka watwat kuġ. Silasyũ ajēmap wiwim osunuy ibo ka be. Ade deusbaroyũ kay itabut cīcā ip osodop Atenas ka watwat. Tũybe ade deusyũ iān o'e

ip Atenas ka watwat. Paulo o'yukpicegēn deus-baroyū biōḡbuk cocom puye. Atenas ka watwat kuḡ yaḡuybabi'ūm'ūm o'e.

¹⁷ Gebuje Paulo o'jekawēn Atenas ka watwat eju. O'jekawēn Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Judeuyū eju o'jekawēn Judeuyū'ūmayū eju dak—Deus kayayū eju. Wuyjuyū e'aweroroap pe dak o'jekawēnwēn soat kabia aweromayū eju. ¹⁸ Itaybit cīcāayū dak o'jekawēnwēn Paulo eju—Estóicoyū, Epicureuyū dak. Ixeyū aḡokatayū itaybit cīcā osodop ip. Paulo o'ḡuwēnuwēn ip jeweweju.

— Apēntak sute e ojuy itaybit'ūmat? — io'e ip.

— Deus muwēnuwēn teku oxe bit — io'e warara'acayū. — Wuyju bit wuyetaybit ḡu i'em — io'e ip.

Imēn o'e ip, Paulo soat em Jesus muwēnuwēn oekukuku buye, wuye'ū buje waram acejetait iap muwēnuwēn oekukuku buye dak. Jesus buten itaybit ḡu ip osodop.

¹⁹ Gebuje itaybit cīcāayū Paulo o'tujowat je'aweroroap pe jeweweju kawēn ãm. Je'aweroroap putet Areópago i osunuy.

²⁰⁻²¹ — Ekawēn iisuat cuy epeḡuwēn ocewebe — i'e'e'uk osodop ip jewewebe Atenas ka watwat soat em.

Soat em iisuat muwēnuwēn oekuku ip iisuat cocom tak. Paulo o'ju je'aweroroap pe Atenas ka beayū eju.

— Ejot cuy oceweju ekawēn iisuat muwēn — io'e ip Paulo be. — Apēn etaybit iap cuy eḡuwēn ocewebe — io'e ip. — Ekawēn iisuat cuy ocemutaybin ece. Wara'an ma ēn ocemutaybitbin — io'e

ip. — Oceya'ĩjojo ġu buk iboap. Ocetaybin pin iġoam — io'e ip Paulo be.

²² Gebuje Paulo o'jekawēn cĩcã ceweju ip iboce Areópago be.

— Atenas ka watwat — io'e Paulo. — Eyetabut cĩcã deusbaroyũ kay. ²³ Deusbaroyũ biōġbuk cocom oceukuku ijoce. Pũġ'a oyajojo wit'a muġēġē—eyedeusbaroyũ kay eyeġebubuap'a. Ibararak opop iġo'a eju. Imēn e'em: “Wara'at paxi omuy deus, i. Ocetaybit ġu buk ixem,” i. Ijop'a oceyamuġē cekay oceġebubuap'am,” i. Imēn ibararak opop iġo'a eju — Paulo o'e. — Ōn pit wetabut ixem kay. Ixe Deusat. Ka'ũmġu wara'at. Ōn wetaybit ixem, eyju bit ka'ũma. Te'e ma iġo'a mo a'ġu epeyamuġē, eyetaybit ġu ixem puye. Ixe ekawēn muwēnuwēn ōn eywebe. ²⁴ Kuyje ixem ipi o'ġuġē, soat ipi daġacat tak. Ixe kabi beacat kukukat, ipi daġacat kukukat tak. Ixe bit wuyemu'amuy'a be ġu nuynuy. ²⁵ Ixe buywat pa'ore wuywebe. Ixe soatkuġ. Ka'ũma kay ixem. Ixe wuymutaicin, wuymu'ada'adam tak. Ixe wuyxat ūmũm wuywebe. Wuydoti dak iũmũm. ²⁶ Soat ka daġacat o'ġu'acoġ pũġ aġokatkat pewi. Jebikuyap taġ ip o'ġujuju soat kaka daġ. Poce ixeyũ jeedop iap o'ġuwēnuwēn, poce ixeyũ cum iap tak — io'e Paulo. ²⁷ — Deus imēn o'ġuwēn ixeyũ etaybit am ixem, jekay jetabut am tak. Wũy ġu wuywi nuynuy—wuytēġ ma. Deus dobuxik pin pima, iba'ore ġu wuywebe tobuxik am. ²⁸ Wuyetait ixem itait puye. Soat taġ wuyju cũġcũġ cucum ixem aġ wuykay buye. Wuyju kake ixem kake buye — Paulo o'e. — Eybadipyũ

dak imēn o'e—tupmubararak'ukayū: “Deus ebekitkit wuyju dak,” i mo o'e ip. ²⁹ Deus ebekitkit wuyju. Imēnpit xipat ġu wuywebe i'e am: “Deus wita'a muġēġē buxim” i, “Deus ouro muġēġē buxim” i dak, “Deus prata muġēġē buxim” i dak, “Wuyemu'amuġēġē'a buxim” i dak — Paulo o'e.

³⁰ — Kuyje ma Deus ġebum ġu osunuy apēn ipi daġacat ikērēat o'ġujurūġrūġ iap kay, kawēn icēmān itaybit'ūm ip puye. Gasū bit “Ikērēat murūġrūġap cuy epeyepere,” i'e'em Deus soat pe wuywebe — Paulo o'e.

³¹ — Deus aġokatkat o'taē—Jesus o'taē — io'e. — Kabia o'ġuweġūn. Soat ijodiat je'bapuk Deus wap ixē kabia be. Abuyū ikērēat kuġ Deus xe iap Jesus ġuwēn. Abuyū ikērēat kuġ ġu iap tak ġuwēn. Cūġ ma ġuwēn itaybit puye. Deus pe waram Jesus mutait puje soat iboap o'ġubapuk soat pe wuywebe — Paulo o'e Atenas ka watwat be.

³² “Deus ce'ūat o'ġutait waram” i'e buje Paulo ekawēn o'jowaywayway ip Atenas ka watwat'in. Warara'acat pit Paulo ekawēn kay o'e ixeyū'in.

— Waram pima juy ġuto ejot iboam ocemutaybin am — io'e ip Paulo be.

³³ Paulo o'jēm cexewi ip.

³⁴ Pūġpūġ aġokatkayū oitabun ip Jesus kay. Paulo eju oekuku ip oitabun'iyū. Pūġ ma itabucacat putet Dionísio i osunuy. Ixe Areópago be je'aweroro'ukat osunuy. Ayacat tak itabut o'e Jesus kay. Damáris i ibutet osunuy. Pūġpūġ ã oitabun Jesus kay.

18

¹ Guyjom Paulo o'jēm Atenas ka bewi. Wara'at ka kay o'ju—Corinto ka kay.

² Paulo oajēm aḡokatkat kay—Áquila kay. Áquila Roma ka bewiat osunuy. Kuy mo o'jēm Roma ka bewi jetayxi eju. Itayxi butet Priscila i osunuy. Áquila Judeu osunuy. Bekin pi ma Ponto eipi be osunuy. Kuy ma mo o'jēm ip Roma ka bewi Itália eipi bewi. Soat kukukat putet Cláudio i osunuy. O'jēm ip ixē Cláudio jeipi bewi Judeuyũ o'ḡujēmat puye. Oajēm Áquila kay Paulo. ³ Áquila torojo'a muḡēḡē'ukat osunuy—ixē'a'a muḡēḡē'ukat. Paulo dak ixē'a'a muḡēḡē'ukat osunuy. Ixē'a'a dei-dada'uk ip osodop—Paulo, Áquila dak. Xepxem ip o'jekapikpik. Imēnpuye Paulo Áquila duk'a be osunuy Corinto ka be bima.

⁴ Gebuje soat Sábado cucu'uk osunuy Judeuyũ e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Ixe dak Jesus o'ḡuwēnuwēn iḡo'a be Judeuyũ aḡuymuwarururun ojuy, Judeu'ūmayũ aḡuymuwarururun ojuy dak.

— Icēmān Jesus acā Deus emunaē — i'e'e'uk osunuy cebe ip.

⁵ Silas tak oajēm Paulo kay, Timóteo dak. Macedônia eipi bewi ip oajēm. Jesus o'ḡuwēnuwēn cīcā ip Judeuyũ e'aweroroap'a be.

— Deus Jesus acā o'taē wuydaxijojo'ukan — io'e'e'e cebe ip.

⁶ Pũḡpũḡ Judeuyũ'in Paulo ekawēn kay'ūm cīcā o'e. Paulo o'jomuymuy jījā ip. O'ya'ōdada jījā ip. Imēneju Paulo oibu'un ceweju ip je'awero am.

— Jesus ekawēn oḡuwēn eywebe — io'e. — Inaka eyetabut ḡu wekawēn kay — io'e. — Ipiat'ajojoap pe eyju buje, ōn ma okpiwat ḡu Deus xe. Eyju bit eyukpiwat, cekay eyetabut'ūm puye — io'e Paulo. Paulo jesay o'ḡuxikxik ixeyū xewi ijēm puje okpiwat ḡu iap mubapuk am cebe ip.

⁷ Ibocewi o'jēm, Judeuyū cekawēn kay'ūm puye.

Tício Justo duk'a kay o'ju. Ixe duk'a Judeuyū e'aweroroap'a tēḡ ma o'yanuy—Deus eju kawēnwēnap'a tēḡ ma. Itabut osunuy Deus kay. Ixe duk'a be o'ju Paulo. Judeu'ūmayū be o'ju Jesus ekawēn muwēn ām.

Gebuje Paulo Jesus o'ḡuwēnuwēn Tício Justo duk'a be. ⁸ Crispo itabut o'e wuykukukat Jesus kay—ixe duk'a watwat tak. Ixe Crispo Judeuyū e'aweroroap'a kukukat osunuy. Itabut o'e Jesus kay ḡasū bit. Warara'acayū dak oitabun Jesus kay. Tak ḡu Corinto ka wat oitabun. Deus ekawēn co buje ip oitabun. O'jemubatisasanat ip “Jesus ebekitkiyū oceju ḡasū bit” i'e am jebureyū be.

⁹ Gebuje jexey jo'iat o'jojojo Paulo. Wuykukukat o'jebapuk Paulo kay jexey jo'iat pe. Ixima be o'jekawēn Paulo eju.

— Epararam ḡu juy eḡuy — io'e Paulo be. — Mūḡ ḡu juy eḡuy — io'e. — Ebibu'um ḡu juy eḡuy wekawēn muwēn ām — io'e. ¹⁰ — Ōn ma exe oḡuy — io'e. — Imēnpuye aoka ba'ore cebe ip — io'e. — Ade mabuk itabut je'e okay ijop ka watwat — wuykukukat o'e Paulo be jexey jo'iat pe.

¹¹ Imēnpuye Pauloibun cīcā osunuy Corinto ka be. Pūḡ koato osunuy ibo ka be, koato ipidase dak. Soat em Deus ekawēn muwēnuwēn'uk osunuy ibo ka watwat pe.

¹² Gebuje Judeuyũ Paulo kay ġu o'e ip. Paulo o'jat ip taomũn ojuy. O'tujowat ip Gálio be ya'ĩjo am. Gálio Grécia eipi kukukat osunuy. Iecuġap osunuy. Oõm ip ibimãmãayũ ekawẽn cocoap'a be. Paulo o'jomuymuy ip.

¹³ — Teku ocemubu'u'un kuyat ekawẽn taġ wuyeku am — io'e ip Gálio be. — “Xipat ma epesop Deus xe eydobuyũ'ũm'ũm ekawẽn taġ jekukum ġu ma'ġu eyju,” i napa ma teku e'em wuywebe — io'e ip. — Eġukorẽm cuy! — io'e ip.

¹⁴ Paulo jede ojuy o'e jemuymuyayũ be. Gálio bit:

— Ecede ġu juy — io'e Paulo be.

Gálio bit o'jede Judeuyũ be.

— Judeuyũ — io'e. — Õn pit ite aġokatkat oġukorẽm ġu — io'e. — Wuykukukat mupubutbun puje, õn kajuk oġukorẽm, ikẽrẽat kuġ wuykukukat xe buje dak — io'e. ¹⁵ — Jawa'õxixixixi eyju. “Teku wuybadip ekawẽn mukẽrẽrẽn,” i'e'em eyju — io'e. — “Teku wuydobuyũ'ũm'ũm ekawẽn taġ ġu jekukum,” i'e'em eyju. Imẽnpuye õn pit oġukorẽm ġu. Eyju ma juy epeġukorẽm — io'e Judeuyũ be. — Eyxe ma ikẽrẽat kuġ. Oxe bit ikẽrẽat kuġ ġu — io'e.

¹⁶ O'ġujẽm ip ibimãmãayũ ekawẽn cocoap'a bewi. ¹⁷ Imẽneju Judeu'ũmayũ itakoma o'e ip Judeuyũ kay, Paulo o'tujujẽm puye. Imẽnpuye Sóstenes o'jat ip Judeu'ũmayũ. O'jat ip ixẽ Judeuyũ e'aweroroap'a kukukat puye. O'ġupokupok cĩcã ip ibimãmãayũ ekawẽn cocoap'a exĩtabi weġũn. Gálio bit ak'adit'ũma osunuy ixeyũ kay.

— Āḡ ḡupokupok ip — io'e jewebe ma. — Ōn ḡu wukpiwat. Wa'ōbi ḡu ip imupokupoḡ — io'e.

¹⁸ Pūḡ kabia ḡu Paulo Corinto ka be osunuy. Ibun ma osunuy Jesus a'ōkayayū eju. Guyjom o'jewemuwēn cebe ip. Corinto ka bewi o'jēm. Síria eipi daḡ cu ojuy.

¹⁹ Éfeso ka kay o'ju. Priscila o'ju ceweju, Áquila dak. Cencreía ka daḡ ip o'kap. Cencreía ka be bima Paulo o'jakoeat apēn kuy bima Deus pe o'e iap taḡ. Waram ip o'ju kobexixi daḡ. O'timudek ip. Oajēm ip Éfeso ka be. Paulo oibu'un cewejuwi ip—Áquila ejuwi, Priscila ejuwi dak.

Gebuje Paulo Judeuyū o'tobuxik. Oōm je'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Jesus o'ḡuwēnuwēn cebe ip. O'jewa'ōxixik Judeuyū eju.

²⁰ — Ibunbun ma juy eḡuy ocexe — Judeuyū o'e cebe.

Paulo bit ibu'u o'e cexe ip.

²¹ — Ka'ūma — io'e. — Deus ibikuy bima bit ocepit eykay — io'e cebe ip.

O'jewemuwēn cebe ip. Éfeso ka bewi o'jēm. Kobexixi daḡ o'ju.

²² Cesaréia ka ebikopap pe cemūḡ puje o'ju Jerusalém ka be. Itabucayū kay o'ju. O'tobede ip.

Gebuje kapurūḡ taḡ o'ju Antioquia ka kay Síria eipi beat ka kay. ²³ Jay. Oajēm. Ibun ma osunuy ibo ka be.

Gebuje itabucayū o'ḡutaybinbin. Soat kaka daḡ imutaybitbin ip oekukuku. O'jēm Antioquia ka bewi. Kapurūḡ taḡ o'ju. Galácia eipi daḡ oekukuku, Frígia eipi daḡ tak. Jesus a'ōkayayū

mutaybinbin oekukuku. Itabut cīcā ip o'e cūḡ ma o'ḡutaybinbin puye.

²⁴ Apolo oajēm Éfeso ka be. Apolo aḡokatkat osunuy. Judeu osunuy. Alexandria ka bewiat osunuy. Idim cīcā o'jekawēnwēnwēn. Itaybit cīcā Deus ekawēn. ²⁵ Kuy bima wara'acat ixē o'ḡutaybitbin wuykukukat e daḡ wuyeku am iam. Jedokdokap kuḡ o'ḡutaybitbin ip. Cūḡ ma o'ḡutaybitbin apēn wuykukukat cuk adi oekuku iam. Itaybit osunuy apēn João Batista adeayū o'ḡubatisasan ikērēat mujurūḡrūḡap o'jepere ip iap mubapuk am iam. Itaybit ḡu bit osunuy apēn ḡasū wuyju jewemubatisasanan “Jesus ebekitkit oceju” i'e am wuybureyū be iam. ²⁶ Jecokcokap kuḡ osunuy imutaybitbin Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be. Áquila, Priscila dak Apolo o'tujowat jeduk'a be cekawēn co epere buje. Apēn wuykukukat e daḡ ajeku iam o'ḡutaybin ip. Itaybit'ūmapi o'ḡutaybin ip—ixē o'ya'ījojo ḡu buk iam. Cūḡ cīcā ma o'ḡutaybin ip.

²⁷ Ibocewi Jesus kay itabucayū Apolo o'tomuwā ixē cu ojuy Grécia eipi kay buye.

— Cum puk ðn Grécia eipi kay — Apolo o'e.

— Ha'a — io'e ip.

Cartadup o'tupmubararak ip tupmuju am Apolo eju. O'tupmubararak ip Grécia eipi watwat peaptum—itabucayū beaptum. O'tupmubararak ip xipan cuy Apolo epejukuk iaptum.

Gebuje Apolo itabucayū o'ḡutaybitbin cīcā Deus ekawēn Grécia eipi be jajēm puje. Oitabun ip Jesus kay, Deus xe ikukpin ip puye. ²⁸ Apolo Judeuyū a'ōxixiḡ o'e soat etabutpe.

— Jesus acã Deus emunaẽ. Jesus acã o'taẽ wuy-daxijojo'ukan — io'e cebe ip. — Imẽn ibararak opop Deus ekawẽn tup pe — io'e cebe ip. Mũg ma ip osodop. Ya'õmuypit pa'ore cebe ip.

19

¹ Apolo Corinto ka be bima Paulo o'kap soat kaka dag. Éfeso ka kay o'ju. Jay. Oajëm Éfeso ka be.

Gebuje Jesus a'õkayayũ o'tobuxik. Doze be ip osodop. João Batista imubatisasan oeku ikērēat mujurũgrũgap epereap mubapuk am warara'acayũ be. Itaybit o'e ip João emumutaybinbinam. ² Paulo o'jekawẽn ceweju ip.

— Ibiõgbuk xipacat oõm tu eywebe, Jesus kay eyetabun puje? — io'e.

— Ka'ũma. Oõm gu — io'e ip. — Ajo xe'e Ibiõgbuk xipacat? Ocejekũyjo gu buk ixem — io'e ip.

³ — Abu-a'õbi juk eymubatisasaan? — Paulo o'e.

— João Batista a'õbi juk ocemubatisasaan — io'e ip.

⁴ — João ikērēat mujurũgrũg o'jepere'iaiyũ mubatisasan oeku — io'e. — Imubatisasan pima, “Wara'acat omuyku kanomũm. Ibutet Jesus i. Ixe kay juy eyetabun epesop,” i'e'e'uk osunuy João — io'e Paulo.

⁵ Iboap co buje o'jewemubatisasaan ip “Oceju Jesus ebekitkiyũ gãsũ bit—ixe acã ocekekukat” i'e am jebureyũ be. ⁶ Paulo jebu o'subumõg yabi jeje ip. Ibiõgbuk xipacat oõm cebe ip. Ya'õba'arēmat a'õm o'jekawẽnwẽn ip. Deus ekawẽn o'guwẽnuwẽn ip. ⁷ Doze be osodop ip—Jesus kay itabucayũ.

8 Gebuje Paulo Deus ekawēn o'ḡuwēnuwēn Judeuyū e'aweroroap'a be—Deus eju kawēnwēnap'a be—Éfeso ka beat'a be. Ja'ōcam Deus ekawēn muwēnuwēn'uk osunuy ibo ka watwat pe.

— Gaxīn ma Deus soat kukukan je'e — io'e ibo ka watwat pe.

Ibun osunuy ibo ka be imutaybitbin—ebapūḡ kaxi. 9 Pūḡpūḡayū bit Paulo be jemutaybitbinap kay ḡu o'e ip. Ibu'u ip o'e jetabut am Jesus kay. Jesus o'jomuymuy ip adeayū be. Imēnpuye Paulo o'jeok cexewi ip—Jesus kay jetabut am ibu'u'uayū xewi.

Wara'at'a kay o'ju Jesus a'ōkayayū eju. Iḡo'a wuy-mutaybitbinap'a o'yanuy. Soat kabia Paulo imutaybitbin osunuy iḡo'a be. Iḡo'a be Tirano imutaybitbin'uk osunuy pūḡpūḡ ehora daḡ. Ixe imutaybitbin'ūm pima Paulo Jesus ekawēn imutaybitbin'uk osunuy. 10 Imēn imutaybitbin'uk osunuy xepxep koato bun. Imēneju ade jījā wuykukukat Jesus ekawēn o'ya'ījojo—Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. Soat Ásia eipi watwat o'ya'ījojo.

11 Gebuje Deus ja'ōbacaap o'ḡūm Paulo be wuywebe i'e ba'oreat mubapuk am adeayū etabutpe—o'jojajo ḡu buk ip iap mubapuk am. 12 Imēnpuye adeayū Paulo epaḡo o'jat cexewi—paḡonōmnōm, ikūmpi ekabek tak. Ixe paḡo o'jomōḡ ip iwātaxipipiyū be. O'je'ada'ada ip ixe paḡo mōḡ puje. Xipat o'e ip. Ibiōḡbuk kērēat tak o'jēmjem adeayū bewi ixe paḡo mōḡ puje.

13 Gebuje pūḡpūḡ Judeuyū ibiōḡbuk kērēat o'ḡujēmjem warara'acat pewi. Pūḡ ka be ḡu ip

osodop. Soat kaka dağ oekukuku ip. Ibiōgbuk kērēat mujēmjēm'uk oekukuku ip.

Paulo babim imujēm ojuy ip.

— Ocekukukat Jesus a'ōbi oceju e'em ewebe “Ejēm cuy cebewi,” i — io'e ip ibiōgbuk kērēat pe.

¹⁴ Iměn imujēmjēm ip osodop 7 be aḡokat kayū. Ikitpitpityū osodop ip. Cebay butet Ceva i osunuy. Ceva Judeu osunuy. Judeuyū epaīyū kukukat osunuy. Jesus a'ōbi ibiōgbuk kērēat mujēmjēm'uk osodop ip adeayū bewi ikitpitpiyū.

¹⁵ Jesus a'ōbi imujēm ojuy bima bit, ibiōgbuk kērēat o'jede cebe ip.

— Wetaybit Jesus — io'e. — Wetaybit Paulom tak — io'e. — Pām eyju? Abuyū eyju? Jesus a'ōkayayū ḡu eyju oxe bit — ibiōgbuk kērēat o'e cebe ip.

¹⁶ Ibiōgbuk kērēat kukat o'jejorojoro cekay ip—7 beayū kay. Toti ip o'ḡuwekuwek. O'watwat ip iḡo'a bewi 7 beayū. O'jenapōn ip soat iwekwek. Soat ip yaokaka o'jēm. Ibo o'jebapuk Éfeso ka be.

¹⁷ Iboap awēḡ o'yawēḡtobuxik ip—Éfeso ka watwat, Judeuyū, Judeuyū'ūmayū dak. Iparara o'e ip te'e ma “Jesus a'ōbi ōn” i'eap puxim.

— Wuykukukat Jesus ya'ōbuyxi jījā — io'e'e ip. Ade ixeyū'in oitabun wuykukukat Jesus kay.

¹⁸ Ade wamomoyū dak oitabun Jesus kay. Apēn cuk adi ikērēat o'ḡujurūḡrūḡ ip iap o'ḡuwēn ip Paulo be. Itabut cīcā o'e ip Jesus kay. Jebukaypacap o'jepere ip.

¹⁹ Gebuje ibukaypacap ibararak osodop tapradup pe ibibodo. Oibu'un ip jebibododon.

Warara'acat muy'ũ ãm ip oibu'un. Jebukay-pacaptup o'tupmu'awero ip tupmupik am soatup. O'tupmupik ip soat etabutpe. Teiboğ cĩcã osodop tuptei. Tuptei 50,000 dinheiro osodop isurũğat prata muğẽğẽ.

²⁰ Imẽneju warara'acayũ oitabun Jesus kay. Tak ғu ip oitabun. Deus ekawẽn kay jĩjã ip o'e, cũğ cĩcã cexe ip puye.

²¹ Gebuje Paulo co ojuy Jerusalém ka kay. Deus a'õbi cu ojuy o'e Macedônia eipi dağ cu ojuy, Acaia eipi dağ tak.

— Jerusalém ka kay oju pin — io'e jewebe ma. — Ibo ka be oju buje Roma ka kay dak oju pin — io'e jewebe ma.

²² Xepxep jewejuayũ'in o'ğuju jewap Macedônia eipi be. Timóteo o'ğuju, Erasto dak. Ixe bit Ásia eipi beibun bun mabuk osunuy.

²³ Gebuje Demétrio adeayũ o'ğutakomãn Jesus a'õkayayũ kay. O'ğutakomãn ip, soat kaka dağayũ oitabun Jesus kay buye. ²⁴⁻²⁵ Demétrio pratam yamuğẽğẽ'ukat osunuy. Diana kay je'e'eap'a'it'it'a muğẽğẽ'ukat osunuy. Ade Éfeso ka watwat kapikpik'uk ip osodop Demétrio eju ibiat'a muğẽğẽm. Ade dinheiro bubu'uk ip osodop ibiat'a muğẽğẽapteim. Tũybe Diana Deus iãn o'e ip Éfeso ka watwat. Imẽnpuye te'e ma Diana kay jĩjã ip osodop. Demétrio ibiat'a muğẽğẽ'ukayũ o'tomuwã je'awero am soat jeweju kapikpik'ukayũ dak.

Ibocewi o'jekawẽn cebe ip.

— Oburereyũ — io'e. — Eyetaybit ade dinheiro bubum wuyju wuyekapikapteim iam. ²⁶ Paulo bit adeayũ mubu'u'un jetabut am Diana kay. “Ijodiat

emumuḡẽ Deus ḡu,” i'e'em ixē soat pe. Imēnpuyē adeayũ pu'u'un ip jetabut am Diana kay. Jetabucap epereperem ip — io'e.

— Itabut o'e ip Paulo ekawēn kay—Éfeso ka watwat, soat Ásia eipi watwat tak — io'e. — Imēn xipat ḡu jĵã wuywebe! ²⁷ Imēn ibun pima, ajo be acejekapik? Wuyekapikap ka'ũmḡu o'e. “Ibuyxim ḡu oce'e Diana duk'a!” i je'e ip adeayũ—Ásia eipi watwat, soat ka daḡayũ dak — io'e. — “Diana Deus ḡu,” i je'e ip — io'e.

²⁸ Imēneju Demétrio ekawēn cocoayũ isapka'ore o'e Paulo kay.

Gebuje o'jewāwã ip ya'õberen—Diana kay je'e'eap'a'it'it'a muḡẽḡẽ'ukayũ.

— Diana ya'õbuyxi jĵã! — io'e ip ya'õberen. — Soat ka watwat itabut cekay! — io'e ip. — Diana kay acã wuyetabut! Diana acã Deus! — i te'e ma o'e ip ya'õberen.

²⁹ Tũybe Diana Deus iãn o'e ip. Imēnpuyē soat'a'a daḡ ip ya'õberen o'jewāwã.

Ade ip dao ma o'ju je'aweroroap'a kay—yaboḡat'a kay. Cum pima ip xepxepayũ o'jat Paulo eju jekuku'ukayũ—Macedônia eipi bewiyũ. Gaio o'jat ip, Aristarco dak. O'tujowat ip je'aweroroap'a be—yaboḡat'a be. Tak ḡu ip o'je'awero iḡo'a be. ³⁰ Paulo õm ojuy o'e iḡo'a be. Imēnpit itabucayũ o'ḡuõmat ḡu.

³¹ Warara'acayũ dak o'jewa'õmuju Paulo be—Ásia eipi kukukayũ—ibureyũ.

— Eõm ḡu juy je'aweroroap'a be — io'e ip. — Aokam cuy ip — io'e ip Paulo be.

— Oõm ḡu — io'e.

³² Gebuje aweromayũ warẽmtağ ma o'jewãwã. Wara'at tağtağtağ ma ip jewãwãwãm. Apẽğãm ijoce awerom wuyju iam itaybit ğu o'e ip. Inaka ya'õberen ma jewãwãwãm ip. Itakoma jĩjã ip o'e Paulo ejuayũ kay, Judeuyũ kay dak.

³³ Gebuje Judeuyũ itakomaayũ mudin ojuy o'e. Imẽnpuye Alexandre o'ğuju ip jewãwãayũ dopabe. Alexandre itakomaayũ mudin ojuy o'e. O'jebaeuru mũğ ma epesop i'e am aweromayũ be.

³⁴ Teku Judeu iam itaybit puje, biğ ma ip o'jewãwã.

— Diana ya'õbuyxi jĩjã! — io'e ip ya'õberen. — Ixe Diana deus wuyxe soat xe, Éfeso ka watwat xe! — io'e ip ya'õberen.

Ibun cĩcã ip o'jewãwã. Xepxep hora ya'õberen o'jewãwã ip. O'jewãwã ip tũybe Diana Deus iãn o'e ip puye.

³⁵ Gebuje ağokatkat jewãwãwãayũ o'ğuy mũğ. Ixe ağokatkat Éfeso ka kukukayũ'in sunuy. Pa'orem cĩcã jewãwãwãayũ o'ğuy mũğ. O'jekawẽn cebe ip.

— Éfeso ka watwat, eya'õpicũğcũğ cuy epesop wekawẽn kay! — io'e. — Soat kaka dağayũ itaybit ip Éfeso ka watwat Diana kay je'e'ep'a kukan iam—deus tuk'a kukan iam—kuy bima kabi bewi o'kopiat'a kukan iam. ³⁶ Abu kuka o'e: “Éfeso ka watwat itabut ğu Diana kay,” i? Ka'ũma ma! — io'e. — Imẽnpuye juy epeyewãwã ğu — io'e. — Mũğ ma epesop! — io'e. — Warẽmtağ ğu juy epe'e'e! — io'e cebe ip. ³⁷ — Te'e ma juk iteyũ ağokatkayũ epetojot ijoce — io'e. — Diana kay

je'e'eap'a beat o'tujupa'um ġu ip — io'e. — Diana nuyap'a o'jomuymuy ġu ip — io'e.

³⁸ — Demétrio, ceweju kapikpik'ukayū dak warara'acat muy pin pima, cum ip ibimāmāat ekawēn coco'ukat topabe — io'e. — Ade ip wuyka be. Ijoce ġu bit ip warara'acat jomuy-muy—ibimāmāat ekawēn coco'ukat topabe acā — io'e. — Soat em ip je'awerorom. ³⁹ Ce'awero buje ip ceweju juy ip epeyekawēn — io'e. — Wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ cuy ajeku — io'e. — Cedağ'ūm cīcā wuyju e'em ġasū bit — io'e. — Warēmtağ wuyju e'em ġasū bit — io'e.

⁴⁰ — César ebekitkit kuka o'e wuywebe: “Cedağ ġu juk adi epe'e'e,” i. “César a'ō dağ ġu juk epeye'awero,” i kuka o'e ip wuywebe — io'e. — Ipiat kuka o'supi'ajoat ip wuywebe — io'e. — “Cedağ ma mo a'ġu oceju e'em” i'e ba'ore wuywebe — io'e cebe ip.

⁴¹ Soat aweromayū o'ġuypit iboap epere buje. O'jepit ip jeduk'a be.

20

¹ Ce'aweroap epere buje Paulo Jesus kay itabucayū o'tomuwā je'awero am. O'jekawēn ceweju ip ya'ōmucan am. Guyjom:

— Cum puk ōn — io'e cebe ip. — Macedōnia eipi kay ōn cum. Eybu'um ġu juy epesop Jesus kay — io'e cebe ip.

O'jēm Éfeso ka bewi. O'ju.

² Gebuje Macedōnia eipi dağ oeku. Soat kaka dağ oekuku itabucayū jojom. O'ġubikuy ip biğ ma itabut am Jesus kay.

³ Grécia eipi kay oajēm. Ebpũğ kaxi ibo eipi be osunuy. Paulo ma tiboğ cĩcãat mudek ojuy o'e Síria eipi kay jeju am. Judeuyũ bit Paulo aoka ojuy ip. O'jewawē ip Paulo aoka am.

— Ga'a juy ayaoka — io'e ip. — Kobexixi be iõm puje juy ayaoka — io'e ip.

Paulo o'jekũyjo jaoka ojuy ip iam. Imēnpuye oibu'un tiboğ cĩcãati mudek am.

Fílipos ka kay Paulo o'ju. Kapurũğ tağ o'ju. Macedônia eipi dağwi o'ju. Warara'acayũ o'ju ceweju itabucayũ. ⁴ Ibũrũ ma ip o'ju Paulo eju: Sópatro, Aristarco, Segundo, Gaio, Timóteo, Tíquico, Trófimo. Sópatro Beréia ka bewiat osunuy. Pirro ipot osunuy. Aristarco Tessalônica ka bewiat osunuy, Segundo dak. Gaio Derbe ka bewiat osunuy. Tíquico Ásia eipi bewiat osunuy, Trófimo dak. Ibũrũ ma ip o'ju Paulo eju—7 beayũ. ⁵ Jay. Oajēm ip. Õn tak cuk adi oğuy Filipos ka be. Õn Lucas. Ijudup mubarararağ ãn.

Ibocewi 7 beayũ o'ju ocewap Trôade ka be ocewiwi am. Paulo odopabijuk Filipos ka be. ⁶ Judeuyũ peta muğēğēm osodop ixeyũ kabia dağ. Imuğēğēm pima pã'o'a o'o'uk osodop ip—yamuyuhuhuaptõmtēm'umat'a.

Ixe epeta kap puje Trôade ka kay oceju. Ocejēm Filipos ka bewi. Kobexixi be oceõm. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Pũğpõğbi xet tiboğ cĩcãati dağ oceku. Warara'acayũ ocenomuixik pũğpõğbi xet kap puje—itabucayũ—7 beayũ. Ocenomuixik ip Trôade ka be. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. 7 xet ibo ka be ocesop.

⁷ Katpuje oceje'awero soat itabucayũ eju Sábado hima. Pã'o'a o am oceje'awero Jesus e'ũap kay ocegebu am. Yaboğat'abi be oceje'awero—umat'abi be. Paulo ocemutaybitbin o'e umat'abi be, kuyaje wara'at ka kay cum puye. Ibun osunuy ocemutaybitbin. Iximadakpe mabuk ocemutaybitbin osunuy. ⁸ Torotoro'i oeku lamparina'a umat'abi dağ yabimukabia am.

⁹ Ağokatkat tak Paulo ekawën o'jekũyjo iboce—yaypan'isuat. Ibutet Êutico i osunuy. Xik'i osunuy uk'aba'etatok pe. Xiiih. Oixet pin cĩcã ibun osunuy kawënwën puye. Xet. O'xet. Wũn. Bëkũ. Umwi o'at. O'ğũ'ãy ip. Kuy ce'ũ. ¹⁰ Paulo o'kop umat'abi bewi.

O'kop ce'uat kay. Erot io'e. O'jeerot. Ce'uat o'yakobut. O'jekawën itabucayũ eju.

— Epeyekuy ğu juy — io'e. — Ce'ũ ğu teku! Itait ma — io'e.

¹¹ Gebuje umat'abi be ğuto ocejeu. Pã'o'a oceyadakat iğo'abi be Jesus e'ũap kay ocegebu am. Ocejekõn. Paulo kabiam oibu'un kawënwënapı. Oikabia kawënwën. O'jëm kabia buje.

¹² Yaypan'isuat o'tujowat ip tuk'a be. Soat ip icokcok o'e i'at'ibit o'jetait puye.

¹³ — Cum õn Assôs ka kay — Paulo juk o'e ocewebe. — Kapurũğ tağwi ma õn cum — io'e. — Iboce õn jeydopabijuk. Kobexixi dağwi juy eyju bit epeju — io'e ocewebe.

¹⁴ Oceju Paulo wap. Kobexixi be oceõm. Ocejı Assôs ka be. Paulo dak o'ju kapurũğ tağwi Assôs ka be. Ibo ka bewi ixek dak oõm kobexixi be oceweju.

Gebuje oceju Mileto ka kay. Mitilene ka dağ oceku. ¹⁵ Ocejëm Mitilene ka bewi. Kuyaje ocajëm

tip'aweroro weḡũn. Tip'aweroro butet Quios i osunuy. Kuyaje ocejemũḡ wara'at tip'aweroro be. Ixe tip'aweroro butet Samos i osunuy. Kuyaje ocajẽm Mileto ka be. ¹⁶ Paulo ibu'u osunuy ibun jenuy am Ásia eipi be. Imẽnpuye ocejecũ ḡu Éfeso ka be. Ocekap ma. Jerusalém ka be yajẽm pin o'e peta muḡẽ awap—Pentecostes ekabia awap.

¹⁷ Gebuje Paulo Éfeso ka watwat o'tomuwã Mileto ka be bima—Jesus kay itabucayũ kukukayũ. Mileto ka Efeso ka tẽḡ ma o'sukadop. O'tomuwã ip tot am jekay.

¹⁸ Yajẽm puje Paulo o'jekawẽn ceweju ip.

— Oburereyũ — io'e. — Ibun cuk oḡuy eyxe. Wuykukukat peam kapikpiḡ pima cedaḡ ma juk adi ojekukuku. Ásia eipi bewi wajẽm pujeap ojekukuku cedaḡ. Eyetaybit wekukuam. ¹⁹ “Soat podi ma wa'õbuyxi õn,” i'ũmḡu juk adi ocece eywebe. Oḡuycũḡ cuk adi ojekukuku warara'acayũ ikẽrẽat muḡẽḡẽm pima. Ipiat cuk adi osupiãjojo. Judeuyũ oaoka ojuy bima. Kawẽn idipat muwẽnuwẽn cuk adi ojekukuku soat pe. ²⁰ Obu'un ḡu adi kawẽn idipat muwẽn ãm eywebe. Soan õn eyemukũyjojo. Eymutaybitbitbin cuk adi je'aweroroap'a be, eyduk'a be dak.

²¹ — Jesus muwẽnuwẽn cuk adi ojekukuku soat pe eywebe—Judeuyũ be, Judeu'ũmayũ be dak. “Eyḡuycũḡcũḡ cuy epesop ikẽrẽat kuḡ puye,” i juk adi ocece eywebe. “Ikẽrẽat mujurũḡrũḡap cuy epeyepere,” i juk adi ocece eywebe. “Deus ekawẽn taḡ cuy epekuku,” i juk adi ocece eywebe. “Jesus Cristo kay eyetabun cuy epesop—wuykukukat

kay,” i juk adi ocece eywebe. Imēn cuk adi eymutaybitbin ojekukuku. Eyetaybit soat iboam — io'e.

²² — Gasū bit Jerusalém ka kay òn cum. Deus biōgbuk a'ōbi òn cum. Wetarybit ġu apēn je'bapuk owebe Jerusalém ka be iam. ²³ Ipiat cuy osupi'ajo ibo ka be. Obu ip ibo ka be. Omuōm ip daomūnmūnap'a be. Wetarybit iboam. Soat ka daġ òn cucum pima, Deus biōgbuk kuy juk omukūyjojo iboam. ²⁴ Imēnpit omuparararan ġu iboap. Waokapi ġu. Obikuy jġjā bit soat wekapikap mu'ūm ām—Jesus Cristo o'ġūm owebe iap mu'ūm ām. Ixe juk o'e owebe “‘Ikērēat mujurūgrūġap cuy epeyepere,’ i juy ece soat pe,” i. “‘Eyepere buje Deus ikērēat ju'uk eywebewi,’ i juy ece soat pe,” io'e owebe. “‘Wuykukukat Jesus kay eyetabun puje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi,’ i juy ece cebe ip,” io'e. “Deus soat em xipan jeykuk,” i juy ece cebe ip,” io'e. “Obikuy jġjā wekapikap mu'ūm ām,” io'e.

²⁵ — “Soat ipi daġacat je'e ‘Deus acā wuykukukat,’ ” i juk adi ocece eywebe kuy bima. ²⁶⁻²⁷ Gasū bit wetarybit waram eyju ojo ġu ijodi iam. Imēnpit Deus ekawēn cuk adi oġuwēnuwēn eywebe. Deus pe eymukūyjojoap ekawēn tak oġuwēnuwēn soat pe eywebe. Abu be oġuwēn'ūm? Soat pe ma oġuwēn. Imēnpuye pūġ ey'in Jesus kay itabut'ūm pima, òn ġu okpiwat. ²⁸ Deus ekawēn taġ cuy epeku — io'e cebe ip. — Deus biōgbuk cuk eynaē Jesus kay itabucayū kukukayūm. Jesus ebekitiyū ip, ixe o'jedoyekereren cebeam ip puye — io'e. — Xipan cuy ip epejuk ovelha kukuk'ukat puxim — io'e.

²⁹ — Wetarybit òn ijoce'ūm pima

aḡokatkayũ jajēm eykay iam—ikērēat mujurũḡrũḡ'ukayũ—ika'uat puximayũ. Napaap ip ḡuwēn eywebe Jesus kay eyetabucap epereap ojuy. Ovelha kay wida ajēmap puxim jajēm ip eykay. Adeayũ ḡuḡuykukuku ip. Icēmān ḡu ip ḡutaybin—napaam acã. ³⁰⁻³¹ Warara'acayũ ḡuḡuykukuku ip jetabucap epereap ojuy. Imēneju aḡ cuy epesop ixeyũ be eymuḡuykukuap puxim. Pũḡpũḡ ey'in tak warara'acayũ ḡuḡuykukuku jetabucap epereap ojuy — io'e cebe ip.

— Ebaḡũḡ koato ma juk adi eymutaybinbin oḡuyḡuyḡuy. Kawēn idipat muwēnuwēn cuk adi oḡuyḡuyḡuy eywebe kabiam, ixima daḡ tak — io'e. — Ekay wetabotaidobotbon kapikipiḡ cuk adi oḡuyḡuyḡuy. Gebum cuy epesop iboap kay — io'e cebe ip.

³² — Deus pit xipan cĩcã jeykuk — io'e cebe ip. — Deus ekawēn kay juy epesop — io'e. — Ixe ekawēn kay bima, eypararam ḡu epesop. Deus ekawēn kay bima, jeybu'un ḡu Jesus kay eyetabut am. Deus xipacat ũmũm jebekitkiyũ be. Eywebe dak xipacat je'ḡũmḡũm — io'e. ³³ — Eyxe bima wetabikuku ḡu juk oḡuy eybubut kay eyxe bima, eyeprata kay dak, eyeouro kay dak, eydoti kay dak. ³⁴ Ōn ma kapikipik'uk oḡuy obubut pu am, odoti bu am tak, owejuayũ bubut pu am tak, owejuayũ doti bu am tak. Eyju dak eyetaybit iboam. Imēn cuk adi ojekuku eyxe bima. ³⁵ Eyju dak wekukuap puxim cuy epeku ḡasũ — io'e. — Acejekapik cĩcã juy tadaybotbocayũ buywat am. Kuy imēn adi eymutaybitbin oḡuy — io'e. — Wuykukukat Jesus imēn o'e:

Ibubu'ukat cokcokap podi ma iũmũm'ukat pit e'em, i.

Imẽn o'e wuykukukat Jesus Cristo — io'e. — Cekawẽn kay ģebum cuy epesop — io'e cebe ip.

³⁶ Paulo imẽn o'jekawẽn Jesus a'õkayayũ kukukayũ eju—Éfeso ka bewiayũ eju.

Iboap e buje Paulo o'jěğ'aecõğcõğ. O'jekawẽn Deus eju. Soat Éfeso ka bewiayũ dak o'jekawẽn Deus eju. ³⁷ Soat ip wawa o'e Paulo cẽm puye.

Gebuje Paulo ip o'yakobutbut. O'yağobukõnkõn ip cẽm puye. ³⁸ Iğuycũğcũğ ip o'e Paulo ekawẽn kay, “Waram eyju ojo ģu ijodi,” io'e buye.

21

¹ O'ju ip Paulo eju kobexixi kay. Ocejewemuwẽn cebe ip. Ocejẽm cexewi ip. Oceõm kobexixi be.

Tiro ka kay oceju. Cucum pima oceju tip'aweroro be. Ocajẽm tip'aweroro be. Tip'aweroro butet Cós i osunuy. Kuyaje ocajẽm Rodes ka ebikopap pe. Ibocewi ocajẽm Pátara ka be.

² Wara'at kobexixi oacetobuxik. Oceõm cebe—Fenícia eipi kay cu ojuyat pe. Ocejek ebikopap pewi. ³ Wara'at tip'aweroro oacetipcoco ģebuje. Ibutet Chipre i osunuy. Ocekap wuyba'ũğat kadi. Oceju Síria eipi be. Ocejemũğ Tiro ka ebikopap pe. Tiro ka Síria eipi be opop. Kobexixi be kapikpik'ukayũ tarekrek tujujẽm ojuy kobexixi bewi iboce. Imẽn ocajẽm Tiro ka kay.

⁴ Jesus kay itabucayũ oacetobuxik ibo ka be. Ibun ma ocesop cexe ip. ⁷ xet ocesop cexe ip. Ixeyũ o'jekawẽn Paulo eju Deus biõğbuk a'õbi.

— Eju ġu juy Jerusalém ka be — io'e ip Paulo be.
— Jaoka ip itakomaayũ — io'e ip.

⁵ Ocejēm puje, itabucayũ o'je'awero ocewebe jewemuwēn ām—agokatkayũ, aoyũ dak, bekitkit tak. Oceweju o'ju ip ebikopap pe. Ocejēḡ'aecōḡcōḡ ka'oririt pe. Deus eju ocejekawēn.

— Cum puk oceju — i oce Tiro ka bewiyũ be.

— Ha'a — io'e ip. — Deus cuy je'ju eyweju — io'e ip ocewebe.

⁶ Oceōm kobexixi be. Ixeyũ bit o'jepit jeduk'a be. Imēn ocejēm Tiro ka bewi. ⁷ Kobexixi daḡ oceju.

Ocejēm Ptolemaida ka kay. Itabucayũ ocetobuxik. Pūḡ kabia ocesop cexe ip.

⁸ Kuyaje ocajēm Cesaría ka be. Filipe ocetobuxik. Filipe kawēn idipat muwēnuwēn'ukat osunuy. Kuy bima Jerusalém ka watwat Filipe o'jomuy itabucayũ buywatwat'ukan 6 beayũ eju. Ixe duk'a be ocesop. ⁹ Ixe ebadipdip taxit osunuy. Itoptep ḡũ ixeyũ bit osodop. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ osodop ip. Puḡ kabia ḡũ ixeduk'a be ocesop.

¹⁰ Agokatkat tak oajēm oce kay. Oajēm Judéia eipi bewi. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat osunuy. Ágabo i ibutet osunuy. Apēn ḡuyjom je'bapuk iam Deus ocemutaybitbin'uk osunuy. ¹¹ Ixe Paulo ukpumũnpu o'subu'uk. Jebōḡbi o'jomũnmũn Paulo ukpumũnpum. Jekaḡobi dak o'jomũnmũn yukpumũnpum.

Imũnmũn epere buje, o'jekawēn Paulo eju.

— Deus biōḡbuk omukũyjom — io'e. — Jerusalém ka watwat jedaomũn — io'e. — Jedaomũn ip apēn obōḡbi mũnmũn iap puxim —

io'e. — Jeũm ip Judeu'ũmayũ be—itakomaayũ be — io'e.

Ágabo imẽn o'e Paulo be. ¹² Gebuje oceju ocejekawẽn Paulo eju.

— “Eju ġu juy Jerusalém ka kay,” — i juk ocece ewebe — ioce cebe. — Jedaomũn ip — ioce.

— Eju ġu juy — io'e warara'acayũ dak yaokaap puxim.

Itabucayũ o'tõtõn Paulo iju pin puye—Cesaréia ka watwat.

¹³— Apẽnpuje eyju wawa? — io'e Paulo. — Cum cuy õn Jerusalém ka kay — io'e. — Omuġuycũġcũġ eyju? Apẽnpuje eyju omudaobu'un ojuy? Wuykukukat Jesus ibikuy bima, obu'u ġu oce ixeyũ be odaomũn ãm. Obu'u ġu dak we'ũ ãm. Wuykukukat Jesus a'õbi acã ojeku — io'e.

¹⁴ Paulo aġuymuwarurun pa'ore o'e ocewebe. Imẽnpuje ocebu'un yaġuymuwarurun.

— Wuykukukat bikuyap taġ cuy ejeku — i oce cebe.

¹⁵ Imẽnpuje ocejewemuxipan Jerusalém ka kay oceju am. Oceju.

¹⁶ Jay. Ocajẽm Jerusalém ka kay. Jesus kay itabucayũ o'ju oceweju. Ocedujowat ip Menasom kay Cesaréia ka watwat. Menason Chipre eipi bewiat osunuy. Kuyje ma itabucat osunuy Jesus kay. Ixe duk'a be ocesop.

¹⁷ Jerusalém ka be ocajẽm puje itabucyũ jom oceku. Icockok o'e ip ocajẽm puje.

¹⁸ Kuyaje Paulo o'ju Tiago kay oceweju. Tiago xe awerom osodop ip itabucayũ kukukayũ—Jerusalém ka watwat. ¹⁹ Paulo ixeyũ o'tobede.

Gebuje:

— Deus ja'õbacaap o'gubapukpukpuk Judeu'ũmayũ be õn ixeyũ xe bima — io'e Paulo. — Tak gu ip oitabun Jesus kay Judeu'ũmayũ. Ade jĩã ip oitabun — io'e Paulo cebe ip.

²⁰ — Ka'ũmgu Deus co'iat xipacat! — io'e ip, iboap co buje.

Gebuje itabucayũ kukukayũ o'jekawẽn Paulo eju.

— Xipit ma, ocekitpit — io'e ip. — Imẽnpit etaybit ade Judeuyũ itabut o'e Jesus kay iam — io'e ip. — “Jesus kay wuyetabut puje dak Moisés ekawẽn tağ cuy ajeku,” i'e'em pit ip — io'e ip.

²¹ — “Paulo bit warẽmtağ ma Judeuyũ mutaybitbin Judeuyũ'ũmayũ ka be bima,” i'e'em ip napa ma — io'e ip Paulo be. — “ ‘Moisés ekawẽn tağ gu juy epeku,’ i'e'em Paulo,” i'e'em ip — io'e ip. — “ ‘Eyipotpoyũ juy epetaypu'ağobixeedakat gu,’ i'e'em Paulo,” i'e'em ip — io'e ip. — “ ‘Aypapayũ'ũm'ũm ekawẽn tağ gu juy epeku gasũ bit,’ i'e'em Paulo,” i'e'em ip napa ma — io'e ip Paulo be. — Imẽn emuymuy Judeuyũ, itabut ma'gu ip Jesus kay — io'e ip. ²² — Kuy ip o'jekũyjo ijoce ajẽmap awẽğ — io'e ip Paulo be.

²³ — Oce'e'eap tağ cuy ece — io'e ip Paulo be. — Ebadipdip ağokatkayũ jewemuisusun Deus xe, itabucayũ — io'e ip. — “Ocewemuisun cuy,” i juk o'e ip Deus pe. ²⁴ Ixeyũ ebadipdipayũ juy etujowat eweju. Wuybabi dağ cuy ecewemuisun ceweju ip — io'e ip Paulo be. — Dinheiro juy eğũm ebadipdipayũ be yakoeapteim, iõhõ buap teim tak. Iõhõ juy ip je'ğũm paĩyũ be imupik am Deus etabixe. Imẽn e'e buje, soat itaybit je'e icẽm

ġu e'em ip Paulo muymuy iam — io'e ip. — Itaybit je'e ip ěn tak Moisés ekawěn taġ jekukum iam — io'e ip Paulo be.

²⁵ — Kuy oceje'awero Judeu'ũmayũ awě ģm — io'e ip. — Cartadup ocetupmuju cebe ip—itabucayũ be. Iměn e'em iġodup: “Deusbaroyũ wap iěnmõġ'ibitěn cuy epesuěn'o ġu,” i. “Puca doy juy epetoykõn ġu,” i. “Iěntoyteyatěn cuy epesuěn'o ġu,” i. “Wara'at tayxi eju ġu juy epeyepo, wara'at itop eju ġu dak,” i. Ibiatup ocetupmubararak ixeyũ awěaptum — io'e ip. — Ocewebe yawěwěap taġ cuy jeku ip — io'e ip Paulo be.

— Ma — Paulo o'e. — Eyekawěn taġ cuy oce — io'e.

²⁶ Paulo ixeyũ be jawěap taġ o'e. Ebadipipayũ o'tujowat jewēju. Kuyaje o'ju jewemuisun am Deus xe cewēju ip. Oõm Deus eju kawěnwěnap'a be—yaboġat'a be.

— Gaxĩn ma oceisu oce'e — io'e ip paĩyũ be. — Oceisu bima, iõhõ oceġũm eywebe imupik am Deus etabixe — io'e ip paĩyũ be.

Paulo iõhõ kuka o'ġũm ebadipipayũ muisunapteim 7 xet kap puje. Iboap tak o'ġuwěn paĩyũ be.

²⁷ 7 xet kapap wi ijawũn pima Judeuyũ Paulo o'jojojo Deus eju kawěnwěnap'a be—Ásia eipi bewiayũ. Ixeyũ Judeuyũ adeayũ o'ġutakomãn Pauloyũ kay. Ixeyũ Paulo o'jat. ²⁸ O'jewāwā ip ya'õberen adeayũ be.

— Israel naxegebitbit! — io'e ip. — Ocebuywan cuy epe'e! — io'e ip. — Daosuw! — io'e ip. — Aġokatkat cuy ajat — io'e ip. — Ixe warěmtaġ

wuymutaybitbin jekukum soat kaka dağ — io'e ip napa ma.

— Ixe e'em adeayũ be: “Judeuyũ ikērēat kuğ Deus xe,” i; “Moisés ekawēn tağ ġu juy epeku,” i dak — io'e ip napa ma. — Ixe Deus eju kawēnwēnap'a muymuy — io'e ip napa ma. — Judeu'ũmayũ o'tujuõm ija'a be — io'e ip. — Ija'a mubuyxi'ũm'ũm cĩcã ip — Judeuyũ napa ma o'e—Ásia eipi bewiyũ.

²⁹ Tũybe Paulo Judeu'ũmat o'tujuõm Deus eju kawēnwēnap'a be iãn o'e ip. Imēnpuye oitakomãn ip Paulo kay. Ixe Judeu'ũmat putet Trófimo i osunuy. Éfeso ka bewiat osunuy. Koap pima Judeuyũ Paulo o'jojojo Trófimo eju. Xepxem oekuku ip Jerusalém ka be—Paulo Trófimo eju. ³⁰ Imēneju ade Jerusalém ka watwat o'jedau Paulo kay. Soat tağwi o'jedau ip. Paulo o'jat ip. Kururuğ o'tujujēm ip ija'a bewi. Akikay o'tujowat ip. Dao ma ija'a exĩntabi o'tomudip ip. ³¹ Paulo aoka ojuy ip.

Adeayũ dak o'jedau 1000 be sorarayũ kukukat kay imukũyjom—Jerusalém ka wiwi'ukayũ kukukat kay.

— Soat Jerusalém ka watwat jewaokakam! — io'e ip cebe. — Kawēn ikērē jĩã — io'e ip. — Jawaoka ojuy ip — io'e ip cebe.

³² Imēnpuye sorarayũ kukukat dao ma o'jedau iğo'a be. Ade jĩã jesorarayũ o'tujowat jeweju. 100 be sorarayũ kukukayũ dak o'tujowat jeweju.

O'jedau ip Paulo kay. Itakomaayũ Paulo mupokupoğ o'e. Oibu'un ip yaoka am sorarayũ dobxik buje. 1000 be sorarayũ kukukat oajēm.

Jesorarayũ o'ġuju Paulo bum iġo'a beayũ be yaokaap puxim.

³³ — Epesubumukirik cuy corrente-bum—xepxepum — io'e sorarayũ be.

— Abu ite aġokatkan? — io'e yaoka ojuyayũ be.
— Apẽn ite o'e eywebe? — io'e.

³⁴ Gebuje yaoka ojuyayũ o'jewāwā ya'õberen. Wara'at taġtaġtaġ ma ip o'jewāwā. Imẽnpuye 1000 be sorarayũ kukukat pe itaybit pa'ore o'e apẽnpuye Paulo aoka ojuy ip iam.

— Epetujowat cuy wuydopdopap'a be — io'e jesorarayũ be.

³⁵ Sorarayũ Paulo o'tujowat jedopdopap'a kay. Toptopap'a ewadaġġũn xe bima sorarayũ ja'õpi'a jeje Paulo o'tujuu itakomaayũ be yaokaap puxim.

³⁶ Itakomaayũ nomuju o'jedau ip Paulo bu ojuy.

— Epeyaoka juy! — io'e ip ya'õberen.

³⁷ Gebuje Paulo o'jekawẽn 1000 be sorarayũ kukukat pe.

— Wekawẽn put tu eweju? — io'e Grego a'õm 1000 be sorarayũ kukukat pe.

³⁸ — Etaybit tu Grego a'õm? — io'e. — Egito eipi bewiat ġu du ĩn? — io'e. — Kuy bima ixex Egito eipi bewiat adeayũ o'ġu'awero jenopaġoġo ĩm Roma ka kukukat esorarayũ eju. 4000 aġokatkayũ oekuku ip ceweju. 4000 beayũ o'tujowat uk'a'ũmat pe. Warara'acat aoka ojuy ip o'e. ĩn ixex aġokatkat ġu du? 1000 be sorarayũ kukukat o'e Paulo be.

³⁹ — Ka'ũma — io'e. — Gujuat ġu õn — io'e. — Wara'at ma õn pit. Judeu õn. Tarso ka be okap—Cilícia eipi be — io'e. — Tarso ka waypanap ka—ikaboġatka — io'e. — Wekawẽn pin cĩcã

waoka ojuyayũ be. Āḡ puk ocekawēn ceweju ip — Paulo o'e.

⁴⁰ — Ha'a. Ecekawēn puk — io'e.

Paulo cūḡ'i osunuy sorarayũ dopdopap'a ewadagḡũn ceje. Wēḡwēḡ'i o'e jebum itakomaayũ muymũḡ ãm.

Gebuje Paulo o'jekawēn itakomaayũ be. Ya'õm ma ip o'jekawēn ceweju ip—Judeuyũ a'õm—Hebreu a'õm.

22

¹ — Tapupuyũ okitpitpiyũ, baybayũ — io'e. — Eya'õpicũḡcũḡ cuy epesop wa'õ kay. Ocededayo juy eywebe wa'ĩjoam — io'e.

² — Wuya'õm ma teku kawēnwēn! — io'e ip Judeuyũ.

Mũḡ o'e ip ya'ĩjo am. Paulo o'jekawēn ceweju ip.

³ — Ocededayo juy — io'e. — Judeu õn. Tarso ka be okap Cilícia eipi be — io'e. — Ijop ka be ma bit owaypan—Jerusalém ka be Gamaliel be omutaybit am. Moisés ekawēn omutaybitbin osunuy. Ocedobuyũ'ũm'ũm ekawēn omutaybitbin osunuy — io'e. — Kaypatpan ḡu õn pit wetaybin. Soat eyju Deus bikuyap taḡ jeku ojuy. Õn tak eybuxim cuk adi ibikuyap taḡ jeku ojuy oḡuy — io'e.

⁴ — Wetakoma jĩjã juk adi oḡuy Jesus a'õkayayũ kay—ieisuata daḡ jekuku'ukayũ kay. Ixeyũ kaykay jĩjã ma juk adi oḡuy. Ade ip otaomũnmũn. Daomũnmũnap'a be ip oḡuõmõm—agokatkayũ, aoyũ dak. Ade ip oyaokaat ixeyũ'in. ⁵ Paĩyũ kukukayũ itaybit imēn cuk adi ojekuku iam, Judeuyũ kukukayũ dak — io'e. —

Ixeyũ juk cartadup o'tupũm owebe—Judeuyũ beaptum—Damasco ka watwat beaptum — io'e.

— Damasco ka kay juk oju. Jesus kay itabucayũ daomũn ãm oju. Ijoce taomũnmũn ip tujupit ojuy oju Jerusalém ka be. Ipiat pi'ajoat ojuy cebe ip oju.

⁶ E dağ cucum pima juk oajēm Damasco ka tēğ ma. Kaxicuğ oajēm. Dao ma oikabia jĩjã ma wakokoreren. ⁷ O'at ipiju wekuyap pibun.

— Gebuje kabi beat oya'ĩjojo. O'jekawēn oweju.

— “Saulo,” io'e. “Apēnpuye warēmtağ ma ěn okuğ?” io'e owebe.

⁸ — “Abu ěn tak, Kariwa?” i oce cebe.

— “Jesus õn,” io'e. “Nazaré ka be tũibit õn. ěn ma ipiat esupi'ajojoat owebe,” io'e.

⁹ Oweju oekukuiayũ o'jekuy jĩjã. Kabiaat o'jojojo ip. Oweju kawēnwēnat a'õ bit o'jojojo gu ip.

¹⁰ — “Apēntak oce, Kariwa?” i oce.

— “E'ãy,” io'e. “Damasco ka be juy eju,” io'e. “Ibo ka be ağokatkat apēn Deus ibikuy ewebe eku am iap guwēn ewebe,” io'e — Paulo o'e.

¹¹ — Gebuje wekabiokok ojekuku ixē kabiaat iepokat wetabimu'ũm'ũm puye. Owejuayũ obacom okuğ. Imēn ocajēm Damasco ka be — io'e.

¹² Ibo ka be bima, ağokatkat oajēm okay. Ibutet Ananias i osunuy. Moisés ekawēn tağ jekuku'ukat osunuy. Xipat cĩcã osunuy soat Damasco ka watwat xe—Judeuyũ xe. ¹³ O'jekawēn oweju.

— “Obure Saulo, ececoan waram,” i adi o'e owebe.

— Gebuje'isum ma ocecoan. Oceak cekay — io'e Paulo. — Waram wetate buje Ananias o'jekawēn oweju.

14 — “Saulo,” io'e. “Kuyje Deus enaẽ,” i adi o'e Ananias. “Ocedobuyũ'ũm'ũm itabut osodop ip ixekay. Ixe juk enaẽ ixekay bikuyam etaybit am. Ixe juk enaẽ ewebe ixekay buywatwat'ukat co am—cũg cĩcãat co am. Ixe juk enaẽ ibuywatwat'ukat pe emukũyjo am,” i adi o'e owebe. ¹⁵ “Ixe ekawẽn muwẽnuwẽn'ukan cuy eguy,” i adi o'e. “Apẽn ejojoiap cuy eguwẽnuwẽn, apẽn eya'ĩjojoiap tak,” i adi o'e Ananias owebe — io'e Paulo.

16 — “Ajo wiwim tak ên? E'ãy!” i adi o'e owebe. “Ecewemubatisaan cuy!” i adi o'e. “Ikêrêat cuy eju'uk owebewi,” i juy ece wuykukukat pe,” i adi o'e. “Imẽn e'e buje, Deus ikêrêat ju'uk owebewi,” i adi o'e owebe.

Imẽn Ananias o'jekawẽn owebe — Paulo o'e.

17 — Jerusalém ka kay juk ocepit — io'e. — Deus eju kawẽnwẽnap'a be oju jekawẽn am Deus eju. ¹⁸ Deus ekawẽn kay gëbum pima wuykukukat ojojoiap wexey jo'iat pe — Paulo o'e.

— Gebuje wuykukukat o'jekawẽn oweju.

— “Daosuw!” i adi o'e owebe. “Ejëm cuy Jerusalém ka bewi. Ijopka beayũ itabut gu je'e ip ekawẽn kay cedağ ma'gu ên omuwẽnuwẽn,” i adi o'e owebe wexey jo'iat pe.

19 — “Ka'ũma, Kariwa,” i adi oce. “Wekawẽn kay itabut je'e ip,” i adi oce. “Soat ip itaybit apẽn cuk adi ojekuku iam,” i adi oce cebe. “Itaybit ip apẽn soat kaka dağ ojekuku iam, apẽn Judeuyũ e'aweroroap'a be juk adi oõmõm itabucayũ bu ojuy iam tak, apẽn taomũnmũn ip cuk adi otujupitpit ijop ka be iam tak, apẽn cuk adi ip oyaokaka iam tak, apẽn cuk adi daomũnmũnap'a be ip oğũõmõm iam tak,” i adi oce cebe. ²⁰ “Estêvão

aokam pima, òn tak cuk ojojojo ip—ekawēn muwēnuwēn'ukat aokam pima,” i adi oce cebe. “Tūybe xipat yaoka am iān mo oce. Estêvão'ūm o'yaoka'iaiyū eekabek kuḡ oḡuy,” i adi oce. “Gasū bit waḡuyisun ma òn jekukum. Soat ijoceayū itaybit iboam. Imēnpuye wekawēn kay je'e ip,” i adi oce wuykukukat pe.

21 — “Ka'ūma,” i adi o'e. “Ejēm cuy ijocewi,” io'e. “Ewebe omuwēn puje, itabut ḡu je'e ip ekawēn kay,” i adi o'e. “Òn ma wūy ma jemuju. Judeu'ūmayū kay òn jemuju,” i adi wuykukukat o'e owebe — Paulo o'e adeayū be.

22 Paulo ekawēn cocom cīcā ip osodop. “Judeu'ūmayū kay òn jemuju” i'e buje bit, oibu'un ip ya'ījo am. O'jewāwā ip ya'ōberen.

— Epeyaoka juy! — io'e ip ya'ōberen. — Epeyaoka juy! — io'e ip. — Epejoxik akikay — io'e ip.

23 Ya'ōberen jewāwāwā ip o'e. Jesay wēḡwēḡān ip jetakoma jījā buye. Ka'wi o'joxikxik ip jetakomaap pibun. 24 1000 be sorarayū kukukat tak Paulo o'ḡuōmat sorarayū dopdopap'a be—yaboḡat'a be. Itaybin pin o'e apēnpuye adeayū ya'ōberen o'jewāwā iam. Imēnpuye o'jekawēn sorarayū be.

— Epeḡupokupok cuy ixee muḡēḡēbum — io'e. — Guwēn paxi jekpiwacap jemupikupikap? Apēnpuye o'jewāwā ip ya'ōberen cekay iap ḡuwēn paxi? — io'e sorarayū be.

25 Sorarayū Paulo o'subōḡbimukirik imupokupok am.

Gebuje Paulo o'jekawēn 100 be sorarayū kukukat eju.

— César ebekit ãn—Roma ka kukukat ebekit ãn — io'e. — Cedağ tu eywebe César ebekit mupokupok am? — io'e. — Eyju odujowat ġu buk ibimãmãmã'ukat ekawēn coco'ukayū dopabe — io'e. — Eyetaybit ġu ma buk ãn ma xe'e okpiwat iam, pãm ġuto ka'ũma iam — io'e.

²⁶ Imēneju 100 be sorarayū kukukat o'jekawēn 1000 be sorarayū kukukat eju. Apēn Paulo o'e cebe iap ekawēn o'ġuwēn cebe.

— Apēntak ēn em cebe? — io'e. — Ixe ağokatkat César ebekit — io'e.

²⁷ 1000 be sorarayū kukukat oajēm Paulo kay.

— Cēm tu ēn César ebekit? — io'e Paulo be.

— Hm hm — io'e.

²⁸ — Õn tak cebekit ma — io'e. — Ade wedinheiro oġu'ũm cebekin em pima — io'e.

— Õn pit cebekit okapap ma — Paulo o'e.

²⁹ Dao ma o'jewede ip cexewi sorarayū—Paulo mupokupok ojuyayū. 1000 be sorarayū kukukat tak yağuybabi'ũm o'e. Yağuybabi'ũm o'e Paulo César ebekit iam itaybit puye, o'subõġbimukirikat puye dak. Soat ip oibu'un Paulo kaykay am.

³⁰ 1000 be sorarayū kukukat itaybin pin o'e apēnpuye Judeuyū Paulo o'jomuymuy iam. Paulo bõġbikirikpu o'subumuwekap kuyaje. Judeuyū ya'õbuyxiayū o'tomuwã je'awero am. Paĩyū kukukayū dak o'tomuwã ibimãmãmãat ekawēn coco'ukayū dak. Soat ip o'je'awero. 1000 be sorarayū kukat Paulo o'tujowat aweromayū dopabe—jewawēwē'ukayū yoboğayū dopabe.

23

¹ Paulo o'jeak jewawēwē'ukayū yoboğayū kay. — Oburereyū — io'e. — Apēn cedağ ma oxe iap tağ cuk adi ojekuku. Cedağ ma ġasū dak òn jekukum Deus etabutpe — io'e.

² Iboap co buje païyū kukukat oitakomān Paulo kay. Païyū kukukat putet Ananias i osunuy. Tūybe Paulo Deus muymuy iān o'e.

— Esubioka juy — io'e Paulo xeyū be. ³ — Deus cuy ipiat supi'ajoat ewebe ma — Paulo o'e païyū kukukat pe. — Ocemuğuykukuku'ukat ēn! — Paulo o'e. — Ēn xik'i ijoce wa'ļjo am etaybit am wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ ocece iam pām ġuto ka'ūma iam. Imēn pit wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ ġu juk ēn tak obiokaat! — io'e Paulo.

⁴ — Ēn Deus epaïyū kukukat muymuy — cexeat o'e Paulo be.

⁵ — Obadipdipyū — io'e. — Wetaybit ġu juk ixē païyū kukukat iam. Wetaybit pima bit imēn ġu kajuk oce cebe. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Eybadipyū kukukat cuy epejomuymuy ġu, i. Imēn Deus ekawēn tup e'em — Paulo o'e.

⁶ Paulo o'jeak Fariseuyū kay. O'jewāwā ya'ōberen.

— Obadipdipyū — io'e. — Fariseu òn! Webay dak Fariseu osunuy. Wetabut wuye'ū buje waram ġuto acejetait iap kay. Imēnpuye eyju wa'ļjojom ġasū eyetaybit am okpiwat paxi iam — io'e cebe ip.

Pūğpūğ jewawēwē'ukayū yoboğayū'in Fariseuyū ip osodop. Warara'acayū ixeyū'in Saduceuyū ip osodop. Paulo itaybit o'e iboam. ⁷ Imēneju o'jewāwā ya'ōberen — Fariseu òn — i. Ade osodop

ip jewawēwē'ukayū yoboğayū. ⁸ Fariseuyū ma e'em — Wuye'ū buje waram ğuto acejetait — i. Itabut ip wuybiōğbuk kake iap kay, Deus ekawēn tojtjot'ukayū kake iap kay dak. Saduceuyū bit napa ma e'em: — Wuye'ū buje waram acejetait ğu — i. Itabut ğu ip wuybiōğbuk kake iap kay, Deus ekawēn tojtjot'ukayū kake iap kay dak. Paulo itaybit o'e pūğ tağ ğu ip itabut ip iam. Imēnpuye — Fariseu ōn — io'e cebe ip.

⁹ Iboap co buje o'jewa'ōxixik cīcā ip jeweweju jewawēwē'ukayū yoboğayū. Wara'at tağtağtağ ma o'e ip. Biğ ma ip o'jewāwā ya'ōberen. Fariseuyū Paulo dayoyom o'e—Moisés ekawēn imutaybit-bit'ukayū.

— Ite ağokatkat ikērēat mujurūğrūğ ğu ocexe — io'e ip. — Warēmtağ ğu juy ajukuk! Ibiōğbuk xipacat aco'i o'jekawēn ceweju. Deus ekawēn tojtjot'ukat aco'i o'jekawēn ceweju — io'e ip.

¹⁰ Jewawēwē'ukayū yoboğayū o'jewa'ōxixik cīcā. Imēnpuye jewaokaka ojuy ip.

— Paulo ğuwekap aco'i teyūku — io'e 1000 be sorarayū kukukat jewa'ōxixikayū jojom.

— Paulo juy epejat — io'e jesorarayū be. — Epetojot cuy wuydopdopap'a be jewa'ōxixik'ukayū be yaokaap puxim — io'e cebe ip.

Ya'ō dağ o'e ip sorarayū. O'tujowat ip jedopdopap'a be. Iğo'a be osunuy Paulo.

¹¹ Waram pimaat exima be wuykukukat o'jebapuk Paulo kay ya'ōmucan am. O'jekawēn ceweju.

— Paulo, a'ōcam cuy eğuy — wuykukukat o'e cebe—Paulo be. — Apēn cuk adi Jerusalém ka

watwat pe ěn omuwěnuwěň iap puxim Roma ka watwat pe dak omuwěnuwěň cuy eĝuy — Jesus o'e Paulo be.

¹² Kabia buje Judeuyũ'in o'je'awero jewawě ãm apěň Paulo aceyaoka iam.

— Ga'a Paulo ayaoka — io'e ip. — Paulo aoka'ũm pima juy acejekõň ĝu, acetikõň ĝu dak — io'e ip. — Yaoka'ũm pima juy Deus ipiat supi'ajoat wuywebe — io'e ip jewewebe.

— Ga'a — io'e ip.

¹³ Iměň o'jekawěň ip jewewebe Deus etabutpe. 40 be osodop ip iměň o'e'e'iaiyũ aĝokatkayũ—Paulo aoka ojuyayũ.

¹⁴ Iměň jewawě buje ip o'ju paĩyũ kukukayũ kay, Judeuyũ kukukayũ kay dak.

— Deus etabutpe juk ocejekawěň — io'e ip. — Pũĝ taĝ ma ocaĝuy — io'e ip. — “Paulo aoka'ũm pima juy acejekõň ĝu, acetikõň ĝu dak,” i juk oce — io'e ip. — Iměnpuye Paulo juy epetomuwã ocewebe jekawěň ãm ceweju — io'e ip. ¹⁵— “Paulo juy eĝudot oce kay—jewawěwě'ukayũ yoboĝayũ kay,” i juy epe'e 1000 be sorarayũ kukukat pe — io'e ip. — “Iwiwim oceju waram cekawěň co am,” i juy epe'e cebe — io'e ip. — “Cedaĝ ocewebe waram cekawěň co am,” juy epe'e cebe — io'e ip. — Iměnpit Paulo jajěm ĝu jĩjã. E daĝ iwiwim oce'e yaoka am — io'e ip Paulo aoka ojuyayũ paĩyũ kukukayũ be—40 beayũ o'e.

¹⁶ Iměnpit aĝokatkat iboce os-unuy—yaypan'isuat—Paulo ixĩt'it. Apěň Paulo aoka ojuy ip iam o'jekũyjo.

Gebuje ixē yaypan'isuat o'ju Paulo kay imukũyjo am. Oõm sorarayũ dopdopap'a be. Apěň cuk

o'ya'ĩjojoiap o'ġuwēn Paulo be. ¹⁷ Paulo 100 be sorarayũ kukukat o'tomuwã.

— Ite yaypan'isuat cuy etujowat 1000 be sorarayũ kukukat kay, yawēġ muwēn pin cebe — io'e 100 be sorarayũ kukukat pe.

¹⁸ Yaypan'isuat o'tujowat.

— Taomũnmũnat Paulo juk onomuwã ite yaypan'isuat tojon ekay — io'e. — Yawēġ muwēn pin ewebe — io'e 1000 be sorarayũ kukukat pe—Cláudio Lísias pe.

¹⁹ Cláudio Lísias yaypan'isuat pu o'subuixik. Iba com o'tujowat jewēju. O'tujowat wara'acat xewi ixeyũ be ya'ĩjoap puxim.

— Ajo-muwēn pin ēn owebe? — io'e.

²⁰ — Judeuyũ o'jewawē — io'e. — Kuyaje je'e ewebe ip: “Paulo juy eġudot ocekey,” i — io'e. — “Kuyaje juy eġudot ocewebe waram cekawēn co am,” i je'e ip ewebe — io'e. ²¹ — Imēnpit emuġuykuku ojuy ip. Etabun ġu juy eġuy apēn je'e ip ewebe iap kay — io'e. — 40 aġokatkayũ ebitako be Paulo kapap wiwim. “Paulo aoka'ũm pima juy acejekõn ġu, acetikõn ġu dak,” i juk o'e ip jewewebe — io'e. — “Paulo aoka'ũm pima wuyekõn puje, Deus cuy ipiat supi'ajoat wuyewebe,” i juk o'e ip jewewebe — io'e. — Gasũ ma edeap wiwim ip — yaypan'isuat o'e Cláudio Lísias pe.

²² — Owebe eġuwēn iap cuy eġuwēn ġu wara'acat pe — io'e yaypan'isuat pe.

Yaypan'isuat o'ġuypit tuk'a be.

²³ Gebuje Cláudio Lísias xepxep 100 be sorarayũ kukukayũ o'tomuwã.

— 200 sorarayũ juy epeġuxipanat iju am Cesaréia ka kay — io'e cebe. — Iximadakpe

juy epeju — io'e. — 70 cavalo akpi jejeayũ juy je'ju. 200 warara'acayũ dak je'ju sorarayũ—obukaka'uk co'iat kukayũ. ²⁴ Cavalo dak epeguxipan Paulo beam. Xipan cuy Paulo epetujowat Félix dopabe—wuyecuḡap dopabe — io'e 100 be sorarayũ kukukayũ be.

²⁵ Gebuje cartadup o'tupmubararak tupmuju am Félix mukũyjoaptum. Imẽn e'em ibo dup:

²⁶ Félix, ocecuḡap ên, i. Obutet Cláudio Lísias, i. A'õbuyxiat oxe, i. Kato mujujum õn ewebe ijudup pe, i. ²⁷ Taomũnmũn aḡokatkat mujujum õn ewebe, i. Judeuyũ ixē o'jat, i. Yaoka ojuy ip, i. Ixē César ebekit iam omutaybin puje wesorarayũ eju oju cekay, i. Otujupa'um yaoka ojuy'iaiyũ xewi, i. ²⁸ Wetaybin pin oḡuy apẽntak ite ikẽrẽãn o'e cebe ip iam, i. Imẽnpuye ixē otujowat Judeuyũ kukukayũ dopabe—jewawẽwẽ'ukayũ yoboḡayũ dopabe, i. ²⁹ “Ite aḡokatkat wuydobuyũ'ũm'ũm ekawẽn taḡ ḡu jekukum,” i juk o'e ip owebe, i. Imẽnpit wuyeipi kukukat o'jomuymuy ḡu. Cedaḡ ḡu wuywebe imuõm ãm daomũnmũnap'a be, yaoka am tak, i. ³⁰ Ibocewi ip omukũyjo Judeuyũ Paulo aoka ojuy iam, i. Imẽnpuye ekay õn Paulo mujujum, i. “Félix kay juy epeju Paulo awẽḡ mukẽrẽrẽn ãm,” i juk oce yawẽḡ mukẽrẽrẽn ojuyayũ be, i. Bay'a, ewãtaxipipem ḡu juy eḡuy, i. Imẽn o'tupmubararak. O'tupũm sorarayũ be tup tujowat am Félix pe.

³¹ Gebuje sorarayũ Paulo o'tujowat Cesaréia ka be. O'tujowat ip apẽn 1000 be sorarayũ kukukat o'e cebe ip iap taḡ. O'ju ip cavalo akpi jeje. Ixima be ip o'ju. Ixima bun oeku ip cũḡcũḡ.

Kuyaje dak cūḡcūḡ ma. Jay. Oajēm ip Antipátride ka be. ³² Ibocewi sorarayũ o'jepit Jerusalém ka kay—cavalo akpi jeje'ũmayũ.

Ibocewi cavalo akpi jejeayũ Paulo o'tujowat kabia buje. ³³ Jay. Oajēm ip Cesaréia ka be. Iecuḡap tuk'a kay o'ju ip—Félix duk'a kay. O'tupũm ip Félix pe—Cláudio Lísias emudupmubararakup. Paulo dak o'ḡũm cebe. ³⁴ Félix o'tupcoco.

Tupco buje Félix o'jekawēn Paulo eju.

— Ajo-eipi wat ēn? — io'e.

— Cilícia eipi wat òn — io'e.

³⁵ — Awēḡmukērērēnayũ ajēm puje jenomuwã òn a'ĩjo am — io'e Paulo be.

— Paulo epeḡuõm Herodes tũyap'a be—ika kukukat tũyap'a be—yaboḡat'a be — Félix o'e jesorarayũ be.

O'tujuõm ip.

24

¹ Judeuyũ Paulo awēḡ o'yawēḡmukērērēn Félix pe. 5 xet kap puje paĩyũ kukukat oajēm iecuḡap kay—Félix kay. Cesaréia ka be oajēm. Ibutet Ananias i osunuy. Xepxep Judeuyũ kukukayũ dak oajēm ceweju. Ibimãmãat a'õbuywatwat'ukat tak oajēm ceweju ip. Ibutet Tértulo i osunuy. Oajēm ip cekay. Paulo awēḡmukērērēn ãm ip oajēm. ² Félix Paulo o'tojocat.

Paulo ajēm puje Tértulo Paulo awēḡ o'yawēḡmukērērērēn Félix pe.

— Félix — io'e. — Ocecuḡap ēn. A'õbuyxi jĩjã ēn — io'e. — Soat em ēn xipacan e'em ocewebeam. Etaybit cĩcã wuyeipi kukan. Imēnpuye ocecok-cok cĩcã ekay. Ade kabia ka'ũmḡu nopago soat

wuyepi daḡ ěn xipan ocekuḡ puye. Ěn idipan e'em ocewebeam. ³ A'ōbuyxi jĩjã ěn ocexe. Ocecokcok ěn soan e'em ocewebeam puye. ⁴ Imēnpit ibun ḡu ocekawēn eweju. Imēnpuye eya'ōpicũḡ cĩcã buk — io'e.

⁵ — Ocetaybit soat em ite aḡokatkat ocebadipyũ kaykayxi iam. Ite aḡokatkat soat kaka daḡ jekukum—jewaoka ojuyap mubapukpuḡ. Iwarum ma Judeuyũ mutaybitbin. Ite Nazaré ka be tũibit kay itabucayũ kukukat—Jesus kay itabucayũ kukukat — io'e.

⁶ — Deus eju kawēnwēnap'a mubuyxi'ũm ojuy—yaboḡat'a mubuyxi'ũm ojuy — io'e napa ma. — Judeu'ũmat tujowat ojuy iḡo'a be — io'e napa ma. — Imēnpuye ocejat — io'e. — Oceya'ĩjo kajuk ocetaybit am ocedobuyũ'ũm'ũm ekawēn taḡ yukpiwat paxi iam, pãm ḡuto ka'ũma ma iam — io'e.

⁷ — 1000 be sorarayũ kukukat pit oajēm Paulo kay. Cláudio Lísias oajēm — io'e. — Puyxibut ḡu o'tujupa'um ocexewi — io'e. — “Félix kay juy epeju yawēḡ mukērērēn ãm,” io'e Cláudio Lísias ocewebe. Imēnpuye ocajēm ekay — io'e Tértulo.

⁸ — Ěn tak cuy ecekawēn Paulo eju — io'e Félix pe. — Etaybit ece'e cedaḡ ma oceju Paulo awēḡ mukērērērēn iam — Tértulo o'e Félix pe.

⁹ — Tértulo icēmãn e'em ewebe — soat warara'acayũ Judeuyũ dak o'e napa ma Félix pe.

Soat ma ip imēn o'e.

¹⁰ Félix o'jepacũḡ Paulo kay ěn pukto ecede iape. Paulo o'jewedayo Félix pe.

— Ocokcok cĩcã wewedayo am ewebe, ade koato ãn ocekawẽn coco'ukat puye—Judeuyũ ekawẽn coco'ukat puye ibimãmãat ekawẽn coco'ukat puye — io'e.

¹¹ — Kuy jĩjã ġu oajẽm Jerusalém ka kay—doze kabia bima ma — io'e. — Wajẽm “Ën xipat cĩcã oxe” i'e am Deus pe. Ën tak etaybit icẽmãn ãn e'em iam. ¹² Abu-a'õxikxiğ a'ġu oġuy? Ka'ũma ma! Ka'ũma kaykay ma'ġu oġuy Deus eju kawẽnwẽnap'a be, Judeuyũ e'aweroroap'a be — io'e. — Aġoka dağ tak ka'ũma kaykay ma'ġu oġuy — io'e. ¹³ — Imẽneju wa'õmukorẽnrẽnap mubapuk pa'ore cebe ip wukpiwat ġu buye — io'e.

¹⁴ — Icẽmãn ãn e'em ewebe — io'e. — Wetabut Deus kay. Ixe kay dak ocedobuyũ'ũm'ũm itabut osodop. Wetabut cekay apẽn ġasũ o'e'e wuywebe iap tağ. Judeuyũ ġaxĩat ekawẽn kay ġu ip ġebum. Kuyjeap ekawẽn kay ma ip ġebum. ġaxĩat ekawẽn cedağ ġu cexe ip. Wetabut Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukayũ emudupmubararak-tup peat ekawẽn kay. Wetabut soat Moisés pe wuyawẽwẽap ekawẽn kay dak. ¹⁵ Wetabut wuye'ũ buje waram ġuto acejetait—xipacat mujurũġrũğ'ukayũ, ikẽrẽat mujurũġrũğ'ukayũ dak iap kay. Obuxim iteyũ Judeuyũ dak itabut iboap kay — io'e.

¹⁶ — Apẽn cedağ oxe iap tağ ãn jekukum. Soan ãn e'em ikẽrẽat kukap puxim Deus xe, ijodiacat xe dak. Deus itaybit wekuam, ijodiacat tak — io'e.

¹⁷ — Ade koato wũyat eipi dağ ojekukuku. Gebuje ocepit oka kay. Kuy'ũm'ũm ma ocepit. Dinheiro ãm ãm tadaybotbocayũ be ocepit—Jerusalém ka watwat pe. Kuy bima Jesus

kay itabucayũ ixē dinheiro o'gũm owebe iũm ãm cebe ip. Obubut'in kuka ãn tak o'gũm Deus pe — io'e.

18 — Gebuje xepxep Judeuyũ odobuxik Deus eju kawẽnwẽnap'a be—yaboğat'a be. Ásia eipi bewiyũ odobuxik. Ocebabi dağ jewemuisusun oğuy Deus xe. Adeayũ eju ğu ip odobuxik. Iğo'a beayũ kaykay ğu ip odobuxik. Deus eju kawẽnwẽnap'a be ip odobuxik Deus pe wedinheiro ũmũm pima. 19-20 Odobuxikayũ oajẽm ğu ijoce. Wawẽğ mukẽrẽrẽn pin pima juy jajẽm ip ijoce wawẽğ mukẽrẽrẽ ãm ewebe — io'e. — Ajo oğugẽ ikẽrẽãn cece ip jewawẽwẽ'ukayũ yoboğayũ dopabe bima? — io'e Félix pe.

— Jajẽm cuy ip ijoce iboap muwẽn ãm ewebe. 21 “Gasũ eyju wa'ĩjom wuye'ũ buje waram ğuto acejetait iap kay wetabut puye,” i ãn pit mo oce cebe ip ya'õberen. Iboap xe'e cedağ ğu exe? — io'e Félix pe. — Wuye'ũ buje waram acejetait iap kay wetabut. Imẽnpuje Judeuyũ wawẽğ mukẽrẽrẽm ojuy — Paulo o'e. Imẽn Paulo o'jewedayo Félix pe.

22 Félix itaybit cĩcã kuy apẽn Jesus a'õkayayũ itabut iam. Waram Paulo jo ojuy o'e. Wara'at kabia o'ğuwẽğũn waram Paulo a'ĩjo am.

— 1000 be sorarayũ kukukat ajẽm puje juy waram a'ĩjom oce—Cláudio Lísias ajẽm puje — io'e Paulo be.

23 — Xipan teku ejukuk — io'e 100 be sorarayũ kukukat pe. — Xipan cuy ejowiwi uk'a be — io'e. — Ibureyũ juy tot pi ğu ijo am. Cemukaypin-put cuy tojot pi ğu cebe — io'e 100 be sorarayũ kukukat pe.

²⁴ Pũḡpũḡ xet kap puje Félix oajēm jetayxi eju. Itayxi butet Drusila i osunuy. Itayxi Judeu osunuy. Ixe dak Paulo o'tojocat. Jekũyjo pin o'e apēn wuyetabut Jesus Cristo kay iam. Paulo o'jekawēn ceweju ip.

²⁵ — “Xipan cuy epeku wetabutpe,” i'e'em Deus wuywebe — io'e Paulo. — “Jewawēwēm cuy epe-sop ikērēat mujurũḡap puxim,” i'e'em — io'e. — Soat acejebapuk Deus xe — io'e. — Ixe kabia be abuyũ ikērēat kuḡ jexe iap ḡuwēn, abuyũ ikērēat kuḡ ḡu iap tak — Paulo o'e cebe ip. Félix tak iparara o'e ikērēat mujurũḡrũḡ'uk osunuy buye.

— Gasũ bit cuy ejēm oxewi — io'e Paulo be. — Oba'orere'ũm pima waram õn jedojocat — io'e.

Ibocewi Félix Paulo o'ḡujuat ḡu jeju pinap taḡ iju am. Ade kaxi sorarayũ Paulo wiwim osodop. ²⁶ Tũybe Paulo dinheiro jeḡũm owebe jemujēmapteim iãn o'e Félix. Imēnpuye ade em Paulo o'tojotjocat jekay. Ade em o'jekawēnwēn ceweju. ²⁷ Imēn osunuy xepxep koato. Pórcio Félix jebureyũm Judeuyũ muwexat ojuy. Imēnpuye Paulo o'jepere daomũnmũnap'a be jejēm puje.

Wara'at aḡokatkat oajēm Cesaréia ka kay Félix dieḡ. Ibutet Pórcio Festo i osunuy. Judéia eipi kukukan o'e Félix dieḡ.

25

¹ Ebaḡũḡ xet kap puje Festo o'jēm Cesaréia ka bewi. Jerusalém ka be o'ju Judeuyũ kay. ² O'jekawēn paĩyũ kukukayũ eju, Judeuyũ kukukayũ eju dak. Ixeyũ waram Paulo o'jomuymuy cebe—Festo be.

³ — Paulo juy eġudot ijoce Jerusalém ka be — io'e ip cebe. — Eġudot cuy ocewebe waram ya'ġjo am — io'e ip. Paulo aoka am ip o'jewawē. E daġ iju buje yaoka ojuy ip. Imēnpit Festo o'jede cebe ip.

⁴ — Paulo taomūnmūn Cesaréia ka be — io'e. — Gaxīn ma ocepit iboce — io'e. ⁵ — Ey'in pit cuy je'ju oweju—ġju pinayū—eykukukayū'in — io'e. — Paulo ikērēat o'ġjurūġ pima, iboam cuy ip omukūyjo Cesaréia ka be — io'e.

⁶ Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Dez kabia Jerusalém ka be osunuy.

Gebuje Festo o'jepit Cesaréia ka kay. Pūġpūġ Judeuyū kukukayū o'ju ceweju. Jay. Oajēm ip Cesaréia ka be.

Kuyaje Festo Paulo o'tojocat. O'ju ibimāmāat ekawēn cocoap'a be. Oabik ipi kukukat abikbikap pe. Judeuyū kukukayū o'je'awero cexe—Jerusalém ka bewi oajēm'iaiyū.

⁷ Yajēm puje Paulo awēġ o'yawēġmukērērēn ip Jerusalém ka bewiaiyū.

— Paulo ikērē jġjāān o'e — io'e ip napa ma. — Soat em ikērēat mujurūġrūġ'uk osunuy — io'e ip napa ma. Imēnpit icēmān oceju e'em iap mubapuk pa'ore o'e cebe ip.

⁸ Gebuje Paulo o'jewedayo.

— Ikērēān oce ġu — io'e. — Deus pe Judeuyū awēwēap ekawēn taġ acā ōn jekukum. Deus eju kawēnwēnap'a ojomuymuy ġu. Wuyeipi kukukat César dak ojomuymuy ġu — io'e Paulo.

⁹ Festo bit Judeuyū mucokcoġ ojuy. Imēnpuye:

— Jerusalém ka be du eju pin? — io'e. — Jerusalém ka be du ixeyū be awēġ mukērērēnap co pin oxe? — io'e Paulo be.

10 — Ap! — io'e. — Odaobu'u. Cũğ'i oce ғasũ eyxe—César beam kapikipik'ukayũ xe—Roma ka kukat ebekitkiyũ xe — io'e. — Jerusalém ka be ғu juy wawẽğ mukêrêrênayũ epeya'ıjo—ıjoce acã — io'e. — Ajom ғu ikêrêãn oce Judeuyũ be? Ka'ũma ma! Eyetaybit iboam. 11 Pũğ em ma ikêrêat oğugê ibima acã kuka epe'e waokam. Eyxe cedağ waokam ip ibima, “Omujêm cuy ece,” i'ũmğũ kuka oce. Iteyũ be wawẽğ mukêrêrênap icêm'ũm pima bit, cedağ ғu waram oũm âm cebe ip. César kay bit oju pin ixе be wawẽğ mukêrêrênayũ a'ıjo am. Soat eipi kukukat kay bit oju pin — Paulo o'e Festo be.

12 O'jekawên jeweweju jewawêwê'ukayũ eju Festo. O'jekawên Paulo eju.

— “César kay bit oju pin ixе be wawẽğ mukêrêrênayũ a'ıjo am,” i ên e'em owebe. Imênpuye César kay õn jemuju — io'e Festo.

13-14 Ibun'ũm pima wara'at eipi kukukat oajêm Cesaréia ka be. Ibutet Agripa i osunuy. Jetayxi eju oajêm. Itayxi butet Berenice i osunuy. Oajêm ip Festo jom. Ade kabia osodop ip iboce.

Gebuje Festo Paulo o'ğuwên Agripa be.

— Félix ağokatkat taomünmün o'jepere ıjoce—Paulo i ibutet — io'e. — O'jepere iecuğam oõm puje — io'e.

15 — Õn Jerusalém ka be bima paıyũ kukukayũ Paulo o'ğuwên owebe Judeuyũ kukukayũ dak. Paulo kay ғu jıjã ip. “Teku ikêrê jıjãat o'ğujurũğrũğ ocewebe,” i adi o'e ip owebe napa ma. “Paulo cuy eyaokaat,” i adi o'e ip owebe — io'e. 16 — Õn cuk oce cebe ip “Cedağ ғu wuywebe imên e am Roma ka be,” i, “Wara'acat awẽğ mukêrêrên

puje, ikērēat o'ğujurũğ'iat ekawēn cocom wuyju,” i. “Cekawēn cocom wuyju ixē ağokatkat etabutpe, yawēğmukērērēnayũ etabutpe dak,” i adi oce cebe ip. “Soat ip jekawēnwēn jeweweju bima, cekawēn cocom wuyju,” i adi oce cebe ip. “Yawēğmukērērēn'ibit jewedayo but,” i adi oce cebe ip — io'e Festo.

¹⁷ Gebuje Judeuyũ oajēm ijoce okay. Obu'u ģu oğuy ya'ĵjo am ip — io'e. — Kuyaje oju ibimāmāat ekawēn cocoap'a be. Paulo otojocat — io'e.

¹⁸ Gebuje Paulo awēğ o'yawēğmukērērēn ip. Tũybe “Paulo ikērēat o'ğujurũğ César be,” i je'e ip owebe iān oce. ¹⁹ Imēnpit “Ocedobuyũ'ũm'ũm ekawēn tağ ģu Paulo jekukum,” adi o'e ip owebe — io'e.

— Gebuje Jesus o'ğuwēn ip owebe — io'e. — “Jesus'ũm oe'ũ,” i adi o'e ip owebe — io'e Festo. — “Inaka waram o'jetait,” i adi o'e ip — io'e. — Judeuyũ Paulo o'yawēğmukērērērēn iboap o'ğuwēnuwēn puye. ²⁰ Imēneju “Apēn xe'e kuka oce icēmān omukũyjo am,” i adi oce owebe ma. Paulo eju adi ocekawēn. “Jerusalém ka be du eju pin?” i adi oce cebe. “Ibo ka be du awēğmukērērēnayũ oya'ĵjo?” i adi oce cebe — io'e. — “Ibo ka be du ocejekawēn eweju icēmān wetaybit am?” i adi oce cebe. ²¹ — Imēnpit Paulo adi o'e owebe: “Odaobu'u. César kay bit oju pin ixē be wawēğ mukērērēnayũ a'ĵjo am,” i. Imēnpuye õn adi oce sorarayũ be: “Taomũnmũnat cuy epejowiwi uk'a be,” i. “Guyjom oğuju César kay ya'ĵjo am,” i adi oce — Festo o'e Agripa be.

²² Agripa o'jede Festo be.

— Õn tak ixē ağokatkat ekawēn co pin — Agripa o'e.

— Ha'a. Kuyaje juy eya'ĩjo — Festo o'e.

²³ Kuyaje Agripa oajēm ibimāmāat ekawēn coap'a kay Berenice eju. Oajēm ip jedoti dip cīcāat kuḡ—ipi kukukat toti kuḡ. Oajēm ip 1000 be so-rarayū kukukayū eju. Warara'acayū eju dak ip oajēm—ya'ōbuyxiayū eju—Cesaréia ka watwat eju. Festo Paulo o'tojocat.

²⁴ Gebuje Festo o'jekawēn Agripa eju awero-mayū etabutpe.

— Agripa — io'e. — Soat ocewejuayū dak — io'e. — Ak epe'e ite aḡokatkat kay — io'e. — Ōn Jerusalém ka be bima ade Judeuyū oajēm okay ite aḡokatkat muymuy am — io'e. — Oajēm ip ijoce dak imuymuy am. Soat em e'em ip: “Ite aḡokatkat cuy eyaokaat,” i. ²⁵ Oxe bit ka'ūma ma ikērēān o'e yaoka am — io'e.

— Gebuje Paulo adi o'e owebe: “César juy wawēḡ mukērērēnayū ya'ĩjo—wuyeipi kukukat,” i. Imēnpuye ijuju pin ōn César kay. ²⁶ Imēnpit apēn otupmubararak iam wetaybit ḡu César mukūyoaptum. Wetaybit ḡu apēn ite o'e ikērēān iam tak — io'e.

— Paulo otojocat ewebe, Agripa — io'e. — Cūḡ'i ijoce exe. Ēn tak a'ōpicūḡ cuy eḡuy ya'ō kay. Ewebe cekawēn co buje, wetaybit oce tup-mubararak am César mukūyoaptum — io'e. ²⁷ — Apēnpuye Judeuyū ixē o'jomuymuy iap muwēn pa'ore owebe. Imēnpuye cedaḡ ḡu taomūnmūn imuju am César kay. Cedaḡ'ūm cīcā oxe — Festo o'e cebe ip.

26

¹ Gebuje Paulo o'jewedayo Agripa dopabe. Agripa koam o'jekawēn Paulo be.

— Ecededayo juy — io'e Paulo be.

Paulo o'jebueuru. O'jewedayo.

² — Agripa — io'e. — Ocededayo edopabe — io'e. — Wuyeipi kukukat ēn — io'e. — Judeuyū omuymuy jījā. Napa ma e'em ip. “Ikērēān cīcā o'e'e teku,” i. Ocokcok cīcā wawēgmukērērēnayū a'ōmuypit am edopabe ³ etaybit cīcā Judeuyū babim puye, Judeuyū be jewa'ōxixikap ekawēn tak. Imēnpuye ekpicegēm ġu juy wa'ījo am — io'e.

⁴⁻⁵ Bekin pi ma ōn adi ojekuku Fariseuyū etabucap kuġ — io'e. — Fariseuyū jekukum Moisés pe wuyawēwēap ekawēn taġ cīcā ma. Soat Judeuyū itaybit apēn ojekuku bekin pi ma iam, okapap ka be bima iam tak, Jerusalém ka be bima iam tak. Imuwēn pin pima iboap muwēn put ip ewebe, ade koato itaybit ip iboam puye — io'e.

⁶ — Gasū ēn wa'ījom ijoce Deus waram ce'ū'ūayū ġutait iap kay wetabut puye — io'e. — “Waram ce'ū'ūayū oġutait,” io'e Deus kuyjeayū be.

⁷ Soat Judeuyū itabut Deus waram ce'ū'ūayū ġutait iap kay—doze be tiwatwat — io'e. — Imēnpuye “Ka'ūma ma ejo'iat xipacat,” i'e'em ip Deus pe. Imēn e'em ip kabiam, ixima be dak. Agripa, Judeuyū mā wawēgmukērērēn Deus waram ce'ū'ūayū ġutiat iap kay wetabut puye — io'e.

⁸ — Apēnpuye eyetabut ġu Deus waram ce'ū'ūayū ġutait iap kay? — io'e ja'ījomayū be.

⁹ — Kuy bima ikērēm cīcā Jesus kay itabucayū ojukukuk. Tūybe xipacat cīcā owebe imēn ikuk am ip iān oce—Nazaré ka be tūibit ebekitkit kuk

am. ¹⁰ Xipan'ũm cĩcã ip ojukukuk Jerusalém ka be bima. Ade itabucayũ oġuõmõm daomũnmũnap'a be. Paĩyũ kukukayũ a'õbi ocece iboam. “Ayaoka juy ip,” i'e'em pima ip, õn tak “Epeyaoka juy,” i oce. Ade em ipiat osupi'ajojoat cebe ip itabucap epereap ojuy. “Jesus Deus emunaẽ ġu,” i'e'e an ip cebe oġuy. ¹¹ Imẽn cuk adi ojekuku soat kaka daġ, soat Judeuyũ e'aweroroap'a daġ tak—Deus eju kawẽnwẽnap'a daġ. Wetakoma jĩjã juk adi oġuy cekay ip. Imẽnpuye tobatban ip oju wara'at ka kay. Ipiatpi'ajoan cebe ip oju taomũn ãm tak — io'e.

¹² — Imẽnpuye Damasco ka kay oju. Paĩyũ kukukayũ a'õbi oju. Ade itabucayũ daomũnap ojuy oju. Apẽn o'jebapuk owebe iap cuy oġuwẽn ewebe, Agripa — Paulo o'e.

¹³ — Kabia yoboġat ojojojo kaxicuġ. Kabi kadiwi ojojojo. Kabiam cĩcã o'e. Kaxie bodi ma isopsep o'e. Wakokoreren o'e kabia, owejuayũ akokoreren tak. ¹⁴ O'at ipi ju. Owejuayũ dak o'at ipi ju — io'e.

— Gebuje kabi kadiwiat o'jekawẽn oweju wa'õm—Judeuyũ a'õm. “Saulo,” io'e. “Apẽnpuye ãn ipiatpi'ajojoan owebe?” io'e. “Imẽn e'em pima jumento-buxim ãn. Jumento jejorojorom jeiwat jemuju am jekpiokakam pima,” kabi kadiwiat adi o'e owebe.

¹⁵ — “Abu ãn, Kariwa?” i adi oce cebe.

— “Jesus õn,” i adi o'e owebe. “Ãn ipiatpi'ajojoan owebe,” i adi o'e owebe. ¹⁶ “E'ãy,” i adi o'e owebe. “Cũġ'i eġuy edaocam,” io'e. “Õn ma ocebapuk ekay enaẽ ãm wekawẽn muwẽnuwẽn'ukan,” i adi o'e owebe. “Õn enaẽ ewebe apẽn ġasũ ejojojo iap muwẽn ãm wara'acat pe. Wara'at

tak oġubapuk ewebe ġuyjom. Iboap tak cuy eġuwēnuwēn wara'acat pe,” i adi o'e owebe. “Omuwēnuwēn'ukan eġuy adeayū be. ¹⁷ Ōn jekuk Judeuyū be aokaap puxim, Judeu'ūmayū be aokaap puxim tak,” i adi o'e owebe. “Gasū ōn jemuju Judeu'ūmayū be. Ōn jemuju ewebe cūġ ma ixeyū mutaybit am. ¹⁸ Ōn jemuju cebe ip kabiok taġ cekuap puxixim ip—kabia daġ ceku am acā ip—Deus bikuyap taġ acā. Ōn jemuju Satanás a'ō daġ cekuap puxixim—Deus kay itabut am acā ip. Imēn e'e buje Deus ikērēat ju'uk cebewi ip. Deus pe o'taxijojo'iyū eju jeedop ip okay itabut ip puye,” Jesus adi o'e owebe — Paulo o'e.

¹⁹ — Imēnpuye, Agripa — io'e. — Apēn kabi kadiwiat o'jekawēn owebe wexey jo'iat pe iap taġ ojekuku — io'e.

²⁰ — Gebuje kawēn idipat oġuwēnuwēn. Koam oġuwēnuwēn Damasco ka watwat pe. Jerusalēm ka watwat pe dak oġuwēnuwēn, Judéia eipi watwat pe dak—soat pe. Judeuyū be oġuwēnuwēn, Judeu'ūmayū be dak. “Eyġuycūġcūġ cuy epesop ikērēat kuġ puye,” i adi ocece cebe ip. “Ikērēat mujurūġrūġap cuy epeyepere,” i. “Eyetabun cuy epe-sop Deus kay,” i. “Cedaġ cuy epekuku warara'acat pe itaybit am kuy ikērēat mujurūġrūġap o'jepere ip iam,” i adi ocece cebe ip. ²¹ Imēnpuye Judeuyū obu Deus eju kawēnwēnap'a be. Waoka ojuy ip o'e. Deus pit obuywatwan osunuy — io'e.

²² — Jesus muwēnuwēn ōn ġasū soat pe ijodiacat pe—ya'ōbuyxiayū be, ka'ūmaayū be dak. Imuwēnuwēn ōn cebe ip Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup

ekawēn tağ. Imuwēnuwēn òn Moisés ekawēntup ekawēn tağ tak. Iwarum ġu imuwēnuwēn òn. Cũğ ma imuwēnuwēn òn. ²³ Imēn e'em kuyatup:

Cristo juy ipiat supi'ajo wuydaxijojo'ukan Deus emunaē, i. Je'ũ juy, i. Ce'ũ buje juy waram itait je'e, i. Ixe koapat je'e wuy'in waram itait, i. Wuyju waram acejetait Cristo o'jetait waram puye, i. Iboap icēmān, i. Cristo iboap o'ğuwēn Judeuyũ be, Judeu'ũmayũ be dak, i.

Imēn e'em kuyatup — Paulo o'e Festo be.

²⁴ Paulo imēn jewedayo buje, Festo o'jewāwā:

— Paulo, adaodao! — io'e napa ma. — Adaodao ēn tupcocom cĩcā buye — io'e napa ma.

²⁵ — Ka'ũma! Wadaodao ġu, Festo — io'e. — WağuySAT ma òn. Icēmān òn e'em ewebe — io'e.

²⁶ Gebuje Paulo o'jekawēn ipi kukukat eju—Ağripa eju.

— Ağripa, wa'òcam òn jewejom exe — io'e. — Etaybit icēmān òn e'em iam. Soat oğuwēn Festo be iam kuy etaybit. Soat iboap o'jebapuk adeayũ etabutpe — io'e. — Iba'arēm ġu o'jebapuk — io'e. ²⁷ — Ağripa — io'e. — Etabut tu Deus a'òbi cekawēn muwēnuwēn'ukayũ ekawēn kay? Wetaybit kuy etabut iam — io'e.

²⁸ — Tũybe dao ma Cristo kay oğutabun iān purut ēn — Ağripa o'e Paulo be.

²⁹ — Xipat kuka o'e dao ma etabut am, dao'ũm pima dak — io'e. — Xipat cĩcā kuka o'e soat eyju Cristo kay eyetabut am—ēn, soat wekawēn cocomayũ dak — io'e. — Xipat kuka o'e eyju obuxim an. Xipat kuka o'e obuxim eyetabut pima. Obamũnmũnap puxim eybamũnmũn pima bit xipat ġu kuka o'e — Paulo o'e.

³⁰ Iecuḡap Agripa o'jēm ibocewi. Festo dak o'jēm, Berenice dak, soat cewejuayũ dak. ³¹ Kawēnwēn ma o'jēm ip.

— Ite aḡokatkat xipat — io'e ip jewewebe. — Wuyxe bit ka'ũma ma o'e ikērēãn. Cũḡ ḡu wuyxe taomũn ãm, yaoka am tak — io'e ip.

³² — “César juy wawēḡmukērērēnayũ ya'ĩjo,” i juk o'e'ũm pima, kajuk oḡujēmat daomũnmũnap'a bewi — Agripa o'e Festo be.

27

¹ Paulo muju ap ojuy ip Roma ka kay Festo, Agripa dak. Kobexixi daḡ ip o'ḡuju Roma ka kay—Itália eipi beatka kay.

Gebuje Paulo o'ḡũm ip 100 be sorarayũ kukukat pe, wara'acayũ taomũnmũnayũ dak. 100 be sorarayũ kukukat putet Júlio i osunuy. Cesorarayũ ijop eipi kukukat esorarayũ osodop—César esorarayũ. Õn tak oju Paulo eju.

Imēn oceju Roma ka kay. Aristarco eju oceju—Macedônia eipi bewiat eju—Tessalônica ka bewiat eju. ² Kobexixi be oceõm. Ixe kobexixi Adramítio ka ebikopap pewiat osunuy. Soat Ásia eipi ebikopap taḡ cum. Purewuh. Ocejēm Cesaréia ka bewi. Tiboḡ cĩcãati ocetimudek.

³ Kuyaje ocajēm Sidom ka be. Jay. Júlio xipan cĩcã Paulo o'jukuk. Paulo iju pi ḡu o'e jebureyũ jom. Paulo bureyũ iju pi ḡu o'e Paulo buywat am.

⁴ Ibocewi waram oceju. Purewuh. Tiboḡ cĩcãati mudekdeḡ oceku. Kabido o'subidoajēm ocedopa bewi. Imēnpuye tip'aweroroboḡ kay oceju wuyba'ũḡat kadi. Tip'aweroro butet Chipre

i osunuy. ⁵ Totek. Tiboḡ cīcāati ocetimudek. Cilícia eipi weḡūn ocekap, Panfília eipi weḡūn tak. Jay. Mirra ka be ocajēm Lícia eipi beatka be. Ibo ka be bima ocekap koapat pewi kobexixi bewi. ⁶ 100 be sorarayū kukukat wara'at o'tobuxik kobexixi. Ixe kobexixi Alexandria ka ebikopap pewiat osunuy. Cum Itália eipi kay. Poroḡ. Oceōm ixe kobexixi be waram oceju am. ⁷ Pūḡ kabia ḡu daodaodao ḡu oceju. Pa'orem cīcā Cnido ebikopap pe ocejemūḡ. Mūḡ.

Oooh. Kabidoxixi o'subido'at ocedopa bewi. Iba'ore o'e ocewebe oceju pinap taḡ kabidoxixi ocewap puye. Imēnpuye oceju tip'aweroro tēḡ ma. Tip'aweroro butet Creta i osunuy.

Iboce kabidoxixi ūmḡu o'e—kabido'īt ma o'e. Purewuh. Salmona eipi tēḡ ma oceju. ⁸ Pa'orem cīcā oceju Creta eipi tēḡ ma.

Ibocewi ocejemūḡ ebikopap pe—Creta eipi be. Jay. Ebikopap putet Bons Portos i osunuy. Ik-aboḡatka tēḡ ma osunuy—Laséia ka tēḡ ma. ⁹ Ibun cīcā ocesop ibo ka be. Judeuyū epeta kuy o'kap Deus xe jemuisusunap epeta. Imēnpuye oceku pi oce'e kobexixi daḡ. Kabidoxixi oeku kabiam, muba'atxiri dak.

Gebuje Paulo o'jekawēn kobexixi beayū eju.

¹⁰ — Obureyū — io'e. — Tiboḡ cīcāati daḡ wuyju buje iba'ore jījā kuka o'e wuywebe. Wuyju buje bit soat wuybubut kuka oakōm, soat kobexixi beat tak — io'e. — Kobexixi dak kuka o'jepiriḡ. Wuyju dak kuka aje'ū — io'e.

¹¹ Imēnpit 100 be sorarayū kukukat Paulo a'ō kay ḡu o'e—kobexixi iwat a'ō kay acā, kobexixi mujuju'ukat a'ō kay dak.

Kobexixi iwat a'õ kay o'e kobexixi mujuju'ukat a'õ kay dak. ¹² Ocesopiat ebikopap xipat ġu osunuy ihi bun ocedop am kabidoxixi buye, muba'atxiri buye dak. Soat warara'acayũ iju pin ibocewi. Wara'at ebikopap pe ajēm ojuy warara'acayũ—Fenice ka ebikopap pe. Ibo ka dak Creta eipi be osunuy. Kabidoxixi ġu ajēmjēm'uk Fenice ebikopap pe—kaxie tajoreġatpido acã. Imēneju iboce ihi mukap ojuy ip.

— Fenice ebikopap pe juy aju — io'e ip. — Kabido'ũm puje juy aju — io'e ip.

¹³ Kaxietajoreġatpido o'subidoajēm—ibidodipat. Kabido ibidoboġ ġu o'e—ibido'īt ma. O'subidoajēm ocenomujuwi. Imēnpuye o'jekawēn ip jeweweju.

— Kabido ibidodip ġasũ — io'e ip. — Ga'a aju — io'e ip. — Kabido juy wuydujowat wuyjupinap taġ — io'e ip.

Kobexixi muycũcũap o'ġuyu ip—ipoxiat, icaat muġēġē. Kabido xipan ocedujowatwan o'e. Ocejū tiwābũ etako daġ—Creta eipi etako daġ.

¹⁴ Guyjomsũm kabidoxixi o'subidoajēm ocekey. Oooxxx'i. O'subidoajēm ocedopa bewi jījã. O'subidoajēm kapurũġ kadiwi—Creta eipi kadiwi.

¹⁵ O'subidoajēm kobexixi kay. Ixe kabido butet Nordeste i osunuy. O'subidoajēm ocedopa bewi jījã. Iba'ore o'e kobexixi mukorērēn ãm kabidoxixi dopabe. Imēnpuye ocebu'un kobexixi mukorērēn ãm. Kabido kobexixi o'tujowat. ¹⁶ Ocejū wara'at tip'aweroro biõġ kay. Tip'aweroro butet Cauda i osunuy. Kabidoxixi'ũmġu o'e iboce—kabido'īt ma. ¹⁷ Kobe yopĩcat kuġ tak ocesop. Kururuġ oeku

kobexixi nomuju. Pa'orem kobe yopĩcat oceḡuyu idibi bewi. Oceḡuyu kobexixi be.

Ibocewi kobexixi be kapikpik'ukayũ correntebu o'subumukirik kobexixi koreren—ibuboḡatpu. O'subumukirik ip kobexixi ewekaap puxim.

— Ka'oririt ijoce ma opop Líbia eipi — io'e ip. — Pipim kobexixi kakam iboce! — io'e ip.

Iparara o'e ip ka'oririt pe kobexixi kakaap puxim. Imēnpuye kobexixi mujujuap epaḡo o'ḡukop ip kapurũḡ kay, kabidoxixi be kobexixi mujuap puxim. Kabidoxixi kobexixi o'ḡuju ijuap taḡ. Ocekat. Xet. Ocexet iboce.

¹⁸ Kuyaje tarekrek o'joxikxik ip idibi be—kobexixi be tujowat ojuyap. O'joxikxik ip kobexixi poxi mu'ũm âm. O'joxikxik ip tipodoyat ocemudekudekun cĩcã buye. Ocekat. Xet. Ocexet iboce.

¹⁹ Kuyajebusu kobexixi be kapikpik'ukayũ kobexixi beat o'joxik ipoxiat. Jebum ip o'joxik. Xet. Xet. Xet. Xet.

²⁰ Ade kabia oceju kaxi jojom ḡu, kasopta dak, kabidoxixi buye. Ocededaxijo ba'ore. ²¹ Ade kabia ocejekõnkõn ḡu.

Gebuje Paulo o'jekawēn kobexixi beayũ eju.

— Oburereyũ — io'e. — Eyju juk adi wa'õ kay ḡu epesop. Creta ka be bima juk wa'õ kay ḡu epesop. Creta ka bewi wuyjuap ḡu.

— Wuyjēm'ũm pima kajuk te'e ma soat tarekrek aḡupa'ũm ḡu, xipat kajuk wuywebe dak — io'e.

²² — Gasũ bit eya'õcam cuy epesop — io'e. — Kobexixi juy jepiriḡ. Ka'ũma ma wuy'in pit jeap — io'e.

23 — Koapat exima Deus ekawēn tojtjt'ukat o'jebapuk okay — io'e. — Deus ixē o'gudot okay. Ixe Deus okukukat. Ixe Deus ebekit ōn. Cekawēn tojtjt'ukat o'jekawēn oweju.

24 — “Paulo, epararam ġu juy eġuy,” io'e owebe — io'e Paulo. “Ajēm cuy César kay—Roma ka kukukat kay,” io'e. “Ōn aġ ekay, ewejuacat kay dak eye'ūap puxim, ēn cuk imēn ejoojuy oxewi buye,” io'e. “Deus je'e ewebeam apēn cuk ejoojuy cexewi iap taġ,” Deus ekawēn tojtjt'ukat o'e owebe — io'e Paulo.

25 — Imēnpuye, eya'ōcam cuy epesop, oburereyū — io'e. — Deus kay wetabut. Apēn je'bapuk wuy-webe iap o'ġuwēn owebe Deus imēn ebapuk awap. Imēn je'bapuk. 26 Imēnpit pipim cuy acejemūġ tip'aweroro be — Paulo o'e kobexixi beayū be.

27 Xepxep semana kap puje:

— Kapurūġ kay aco'i ajēmjēm oceju — io'e kobexixi be kapikpik'ukayū.

Uhum oceju jekukum iximadakpe tibog cīcāati daġ. Tibog cīcāati butet Mediterrâneodi i osunuy. 28 Imēnpuye o'tibimuweġūn ip tibimuweġūnām. Tibiraat 36 metros o'e. Bosusu oceju. Waram o'tibimuweġūn ip. Tibiraat 27 metros o'e—tibira ġūn ma.

29 Iparara o'e ip wita'a be kobexixi kakaap puxim. Imēnpuye ebadipdip kobexixi muycūcūap o'ġuakōm ip. O'ġuakōm ip kobexixi ukpu bewi kobexixi muycū ām. O'jecū. Cucum ġu o'e ġasū—iwiwim acā. Kabia pin cīcā o'e ip.

30 Gebuje kobexixi be kapikpik'ukayū kobexixi bewi jenapōn ojuy. Kobe'it'it o'ġukop ip

tiboḡ cīcāati be jewexe kobexixi muycūcūap muakōmkōm pima.

— Kobexixi muycūcūap muakōmkōm oceju — io'e ip napa ma ocewebe.

³¹ Imēnpit kobexixi bewi jenapōn ojuy ip. Paulo o'jekawēn 100 be sorarayū kukukat pe—wara'acat sorarayū be dak.

— Ixeyū kobexixi be kapikpik'ukayū watwat puje wuywedaxijo ba'ore ace'e — io'e.

³² Imēnpuye sorarayū kobe'it'it ekabobu o'subudakat. Kobe'it'it o'at idibi be. Uhum o'jewede kobexixi xewi.

³³ Kabia'isum Paulo o'jekawēn kobexixi beayū eju.

— Epeyekōn ḡasū bit — io'e. — 14 kabia eyaḡuybabi'ūm'ūm epeku. Jekōnkōn ḡu epeku — io'e. ³⁴ Epeyekōn cuy eybaca am — io'e. — Eyaḡuybabi'ūm'ūm ḡu juy epsop — io'e. — Ka'ūma ma wuy'in je'ū — io'e.

³⁵ Paulo pāo'a o'yabu. O'jekawēn Deus eju pāo'a kuḡ puye. Soat etabun o'jekawēn ceweju.

— Bay xipat cīcā ēn — io'e cebe.

O'yadakat. O'ya'o. ³⁶ Imēneju soat ip waram o'ya'ōcan—kobexixi beayū. ³⁷ Soat ip o'jekōn. Ade jījā ocesop kobexixi be. 276 be ocesop.

³⁸ Ibeḡbeḡ puje kobexixi be kapikpik'ukayū tarekrekata o'taxikxik ip idibi be—badi o'tadop'iata—trigoda. O'taxikxik ip kobexixi poxi mu'ūm ām. Jepiriḡap puxim ip o'taxikxik.

³⁹ Kabia buje tinebabaat o'tobuxik ip kobexixi be kapikpik'ukayū. Tinebabaat kay oceju. Itaybit ḡu o'e ip apoceat ipi iam. Ka'oririt ixē tinebabaat

pe osodop. Adeġu wita'a o'yadop iboce. Kobexixi muymũġ ojuj ip iboce. ⁴⁰ Imēnpuye kobexixi muycũcũapu o'subudakat ip. O'subudakat ip tinebabaat xe bima. Pilatokukatpu o'subumurore ip. Kobexixi mujujuap epaġo o'ġupaya ip kabido at am. Kobexixi o'ju ka'oririt kay.

⁴¹ Imēnpit kabido kobexixi o'ġuyjayjay tibacaat ewebotbocap kay. Iboce kobexixi'a o'jeaece. O'jecuġ. Iju ba'ore o'e. Kobexixi ukpu o'jekpuewekap. Tipodoyat paca ma o'yukpumuweka. Imēn kobexixi o'jepiriġ.

⁴² Sorarayũ taomũnmũnayũ aoka ojuj dokdoġ jenapõnap puxim kapurũġ kay. ⁴³ Imēnpit l00 be sorarayũ kukukat ibu'u o'e Paulo e'ũ ãm. Taomũnmũnayũ oyaokaat ġu sorarayũ be.

— Kapurũġ kay epeyedok! — io'e taomũnmũnayũ be. — Ēpakõm! — io'e l00 be sorarayũ kukukat itaybit jedoġayũ be.

⁴⁴— Kobexixi baġbaġ epejat! — io'e. — Kapurũġ kay juy epeju ip com! — io'e itaybit'ũm jedoġayũ be.

Imēneju soat ocejeu kapurũġ pe.

28

¹ Tip'aweroro kay ocajēm. Iboce bima ocetaybit ocesop tip puten. Tip putet Malta i osunuy.

² Tip'aweroro watwat oajēm ocekey. Ocedobede ip. Xipan cĩcã ip ocekek. Daxa o'ġusop ip ocewewe am kajuk kukuġ puye, muba'at oeku buye dak.

³ Paulo daxadaypa o'taypabu. O'jomõġ daxa be.

Gebuġe puybu o'jēm daxadaypa diotpewi. Paulo o'subua. Tore iãn oeku Paulo bu eju. ⁴ Iboceayũ

puybu o'subujoyo tore iān Paulo bu eju. Imēnpuye o'jekawēn ip jeweweju.

— Wuyjuyū aokaka'ukat aco'i teku — io'e ip te'e ma. — Tiboḡ cīcāati be oe'ū ḡu. Puybu nuy pibun pit je'ū ikērēat o'ḡujurūḡ puye — io'e ip te'e ma jewewebe.

⁵ Imēnpit buḡ'i o'subuxik. Paulo o'subumuy'at daxa be. Iboceayū itabēḡbēḡ o'e ip Paulo jojom. ⁶ Ibu ehuap wiwim o'e ip, ce'ūap wiwim tak. Ibun ma iwiwim osodop ip Paulo jojom. Imēnpit Paulo bu o'jebuehu ḡu. Oe'ū ḡu dak. Xipat ma osunuy. Imēnpuye o'jeaḡuymuwarurun ip Paulo kay.

— Wuyjuyū ḡu teku—deus ma! — io'e ip napa ma jewewebe.

⁷ Gebuje Públio ocenomuwā jeduk'a kay. Públio Malta eipi kukukat osunuy. Ixe ka ocewewewep tēḡ o'sukadop. Ocejū cekay. Iboce ocesop ebapūḡ kabia. Xipan cīcā ocekek. Ocexan o'ḡūm ocewebe, soat ocemukuypinput tak.

⁸ Paulo o'ju Públio ebay kay. Iwātaxipi osunuy. Ipa'i osunuy, yukpidi dak. Paulo o'jekawēn Deus eju Públio ebay beam. Jebu o'subumōḡ cebe. O'ḡu'ada. Xipat o'e.

⁹ Ce'adaap awēḡ tobuxik puje, ade iwātaxipipiyū o'ju ip Paulo kay. Jay. Oajēm ip. Ixeyū dak o'ḡu'ada'ada Paulo. Xipat ip o'e. ¹⁰ Imēnpuye ade ip jebubut o'ḡūm ocewebe “Eyju xipat ocexe” i'e am ocewebe. Kobexixi be ōm ojuy hima ocemukaypinput o'jomōḡ ip kobexixi be. Purewuh. Ocejēm tip'aweroro bewi.

¹¹ Ebapūḡ kaxi kap puje oceju Roma ka kay. Ocejēm Malta eipi bewi. Wara'at taḡ ocejēm kobexixi daḡ. Ixe kobexixi Malta ebikopap pe osodop ihi

bun. Ixe kobexixi Alexandria ebikopap pewiat osunuy. Kobexixi butet deusyũ xepxem ikap'ibiyũ i osunuy. ¹² Mũğ. Ocejemũğ Siracusa ebikopap pe. Iboce ocesop ebapũğ kabia.

¹³ Ibocewi tiwābu dağ oceju. Mũğ. Ocejemũğ Régio ebikopap pe. Kabido o'subidoajēm kaxieta-joreğat kadiwi kuyaje. Purewuh. Waram ocejēm ibocewi. Pozuoli ebikopap pe ocejemũğ xepxep kabia kap puje. Jay. Kapurũğ pe ocejeu ibocewi. ¹⁴ Jesus ebikitkit ocetobuxik. 7 xet ocesop ixeyũ xe.

Purewuh. Ibocewi kapurũğ tağ oceju. Roma ka kay oceju e dağ. ¹⁵ Jesus ebekitkit Pauloyũ e dağ ajēmap awēğ o'yawēğtobuxik Roma ka watwat. Imēnpuye o'jēm ip ebidase ocedopabijuk am. Ocedopabijuk ip oceju Roma ka wuy'ũm'ũm pima. Ocedopabijuk ip Praça de Ápio ka be, Três Taver-nas ka be dak. Paulo icokcok cĩcã o'e ixeyũ jo buje.

— Bay, xipan cĩcã ĩn ocekuğ — io'e Deus pe. ¹⁶ Imēn ocajēm Roma ka be.

Gebuje 100 be sorarayũ kukukat Paulo o'ğũm 1000 be sorarayũ kukukat pe. Ixe Paulo o'ğuju daomũnmũnap'a be ğu—uk'a be acã. Jağepũğ ma osunuy uk'a be. Imēnpit pũğ sorara ceweju osunuy soat em. Xet. Xet. Xet. Ebapũğ xet o'kap.

¹⁷ Gebuje Paulo Judeuyũ kukukayũ o'tojocat jewekay Roma ka beayũ.

Ce'awero buje Paulo o'jekawēn ceweju ip.

— Oburereyũ — io'e. — Cedağ cuk adi ojekukuku. Deus pe ocemukũyjojoap ekawēn tağ cuk adi ojekukuku, aypapayũ'ũm'ũm ekawēn tağ tak. Ixeyũ ekawēn ojomuymuy ğu—pũğ em tak ka'ũma — io'e. — Imēnpit Judeuyũ obu Jerusalém

ka be. Oũm ip César ebekitkit pe. César ebekitkit o'jekawẽn oweju. Ixeyũ xe ikẽrẽat oğujurũğ ğu—pũğ em tak ka'ũma. Cũğ ğu ixeyũ xe odaomũn ãm, waoka am tak — io'e cebe ip.

18 — César ebekitkit ma omujẽm ojuy daomũnmũnap'a bewi. 19 Judeuyũ bit ibu'u jĩjã osodop omujẽm ãm yabewi. Imẽnpit “Judeuyũ yukpiwat,” i'ũmğũ adi oce. “César wawẽğmukẽrẽrẽnayũ ya'ĩjo,” i acã adi oce. 20 Imẽnpuye õn eyمودocat ijoce owebe eyjo am, eyweju jekawẽn ãm tak — io'e.

— Kuy bi ma wuydaxijo am Deus emunaẽ ajẽmap wiwim Judeuyũ. Ixe kay wetabut—Jesus kay. Imẽnpuye obamũnmũn oce correntebum — Paulo o'e Judeuyũ kukukayũ be.

21 — Judéia eipi watwat cartadup o'tupmudot ğu oce kay—apẽn Paulo e'em iaptup — io'e ip Paulo be. 22 — Ijoce oajẽmjẽm'iaiyũ dak “Paulo ikẽrẽat o'ğujurũğ,” i juk o'e ğu ip oce webe—Judeuyũ — io'e ip. — Imẽnpit ekawẽn co pin cĩcã oceju. Soat ka dağayũ Jesus kay itabucayũ muymuy. Imẽnpuye etabucam cuy ocemukũyjo — io'e ip Paulo be.

23 Imẽnpuye kabia o'ğuweğũn ip waram Paulo ekawẽn co am.

Gebuje ade Judeuyũ o'je'awero ip Paulo nuyap'a be ixekabia. Kabia'isum Paulo apẽn Deus soat kukukan o'e iap o'ğuwẽnuwẽn cebe ip. Kabi'isum piap imuwẽnuwẽn osunuy. Oikat imuwẽnwẽn.

— Jesus ma Deus emunaẽ — io'e cebe ip. — Deus Jesus ma o'taẽ soat ipi dağat taxijo am — io'e. — Ixe muwẽğaptup Moisés emudupmubararak-tup, soat Deus ekawẽn muwẽnuwẽn'ukat emudup-

mubararaktup tak — io'e. — Jesus ma Deus emunaẽ — io'e.

²⁴ Xepxep ixeyũ'in Paulo a'õ kay o'e. Itabut ip o'e Jesus kay. Warara'acayũ bit itabut ġu o'e.

²⁵ Wara'at taġtaġtaġ ma jewaġuyġuy o'e ip.

Ade ixeyũ'in Paulo a'õ kay ġu ip o'e. O'ã y ip jeduk'a be jepit ojuy. Paulo o'jekawẽn cebe ip.

— Kuyje Isaías icẽmãn o'e wuydobuyũ'ũmũm pe — io'e. — Iboam Isaías o'e Deus biõġbuk a'õbi. Imẽn e'em ixẽ emudupmubararaktup:

²⁶ “Eju juy ixeyũ wuyjuyũ kay,” io'e Deus owebe, i. Imẽn ece cebe ip: “Deus e'em: ‘Jekũyjom cĩcã eyju. Iměnpit eyetaybit ġu. Jeakaġ cĩcã eyju. Ijom eyju. Iměnpit iba'arẽm cĩcã eyxe,’ i.” ²⁷ “Imẽn ece cebe ip,” io'e Deus owebe, i. “Ixeyũ wuyjuyũ itabut ġu, ibu'u ip jetabut am puye. Ya'õpicũġcũġ ġu ip wa'õ kay jekũyjompin'ũm puye,” io'e. “Ibu'u ip kawẽn icẽmat co am ibu'u ip jetabut am puye,” io'e. “Ibu'u ip ikẽrẽat mujurũġrũġap epere am Deus pe ikẽrẽat uk am cebewi,” io'e, i.

Imẽn e'em Isaías emudupmubararaktup—Deus ekawěntup — Paulo o'e.

²⁸ — Oburereyũ — io'e Paulo Judeuyũ be. — Eyetaybin cuy epe'e iboap ekawẽn! Gasũ bit Judeu'ũmayũ be juy kawẽn idipat oceġuwẽn. “Deus jeydaxijo,” i oce'e cebe ip. Ixeyũ bit xipan ya'ĩjo. Deus ixeyũ acã idaxijo — io'e Judeuyũ be.

²⁹ Iměneju Judeuyũ o'jẽm Paulo xewi. Jawa'õxixiġ cĩcã jeweweju ip o'jẽm.

³⁰ Paulo kawẽn idipat o'ġuwěnuwẽn Roma ka watwat pe. Xepxep koato Roma ka be osunuy.

Ixe ma jedinheiro o'ğũmğũm uk'a be jenuyapteim.
Icokcok o'e warara'acayũ ajẽm puje jejo am.

31 — Deus soat tiwatwat kukukan je'e — io'e
cebe ip.

Cũğ ma ip o'gutaybitbin. Wuykukukat Jesus
Cristo o'ğuwẽnuwẽn cebe ip. Ka'ũma ma ixẽ
o'guymũğ kawẽn idipat muwẽnap puxim. Soat pe
wuykukukat Jesus Cristo ekawẽn o'ğuwẽnuwẽn.

**Deus ekawẽntup Kawẽn iisuat ekawẽn
New Testament in Mundurukú (BR:myu:Mundurukú)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mundurukú

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mundurukú [myu], Brazil

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mundurukú

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

clxi

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

82289dff-6b79-5335-974c-563b93a888ae